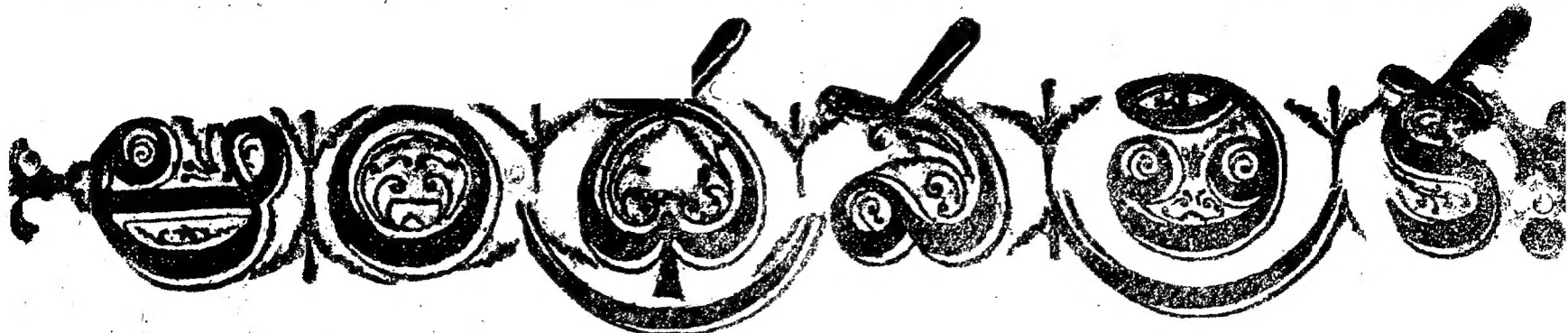


విడివత్రిక 1-1-0-1-6

Register No. M. 1118.

Post Box No 212.

Telephone No. 544.



ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

31/2/25

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 18-వ తేది శుక్రవారము
శ్రీ క్రొధనామ సంవత్సరము, భాద్రపదమాస బహుళ అమావాస్య ౩౦.

No. 142
సంచిక ౧౪౨

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకువేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది



తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పోట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.



ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

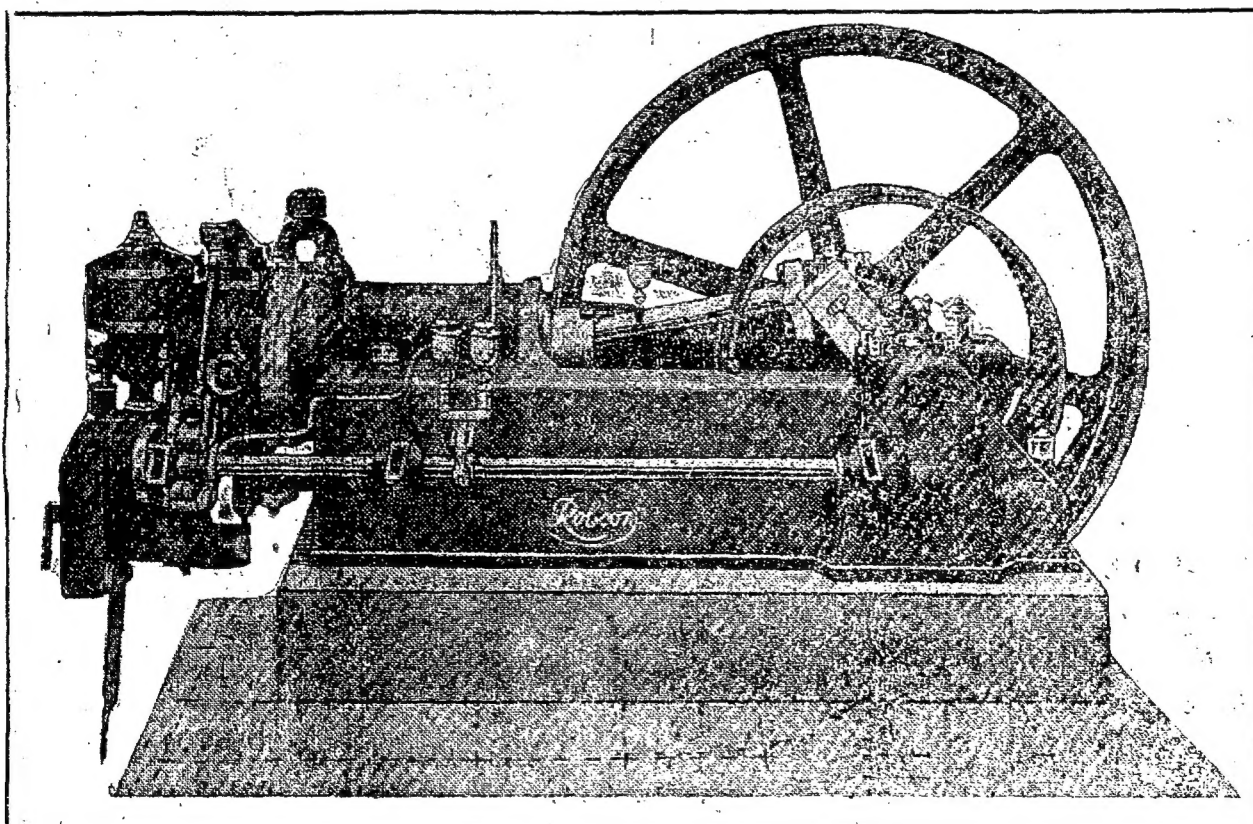


దక్కనిదబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

The Best and Up-to-date Engine in the Market

“రాబ్ నెక్” లాంగుస్ట్రోక్ న్యూటైపు సెమిడీ సెల్ క్రూడ్ ఆయిలు యింజనులు



లోడు లాగుటలో ప్రసిద్ధిచెందినది. ఎంత మట్టి క్రూడ్ ఆయిలుతోనైనను చక్కగా పనిచేయును. ఆయిలు బహు తక్కువగ ఖర్చగును.
వేపరై జరును తరుచుగా స్ట్రోక్ చేయ నవసరములేదు. ఇంజనులు భారీవిగానున్నా, సామానులు బలముగాను,
ఊపరు అధికముగానున్న వుండుటచే చాలకాలము చక్కగా పనిచేయును. ఇంజను నడిపించుటకు విశేష నేర్పరితనము అక్కరలేదు
సోల్ యేజంట్లు:—

లండన్ ప్రేడింగు కంపెనీ, బెజవాడ (ఇండియా)

Telegrams “LAKSHMI” Bezwada

(అన్ని రకముల మిల్లుసామానులు డై రెక్టుగా యింపోర్టుచేసి స్టాకుయుంచువారు “రాబ్ నెక్” గ్యాసుయింజనులు, స్లాంటులకున్నా సోల్ యేజంట్లు)

శ్రీ బాలభారతి గ్రంథనిలయము, చాగలమట్టి (కర్నూలుజిల్లా) దత్తమండలము

సావితము) భాషాధారణ! ముఖ్యోద్దేశము!! సరిశ్రమపోషణ!!! (1925)

ఇందు ప్రతిరెండుమాసములకు మత, సాంఘిక, దేశీయ, పౌరాణిక అపరాధపరిశోధన, వనరులు, రసవంతములగు వాటకములు, శ్రేష్ఠతమములగు పద్యకావ్యములు నొకటివంటి ప్రకటింపబడును. చందాదార్లుగా చేరగోరువారు ప్రవేశమును రు 0.8-0 చల్లించి రకీదుపొందవలెను. ప్రతి రెండుమాసములకు వెలువడు గ్రంథము తప్పక తీసుకొనవలయును. ఇతరులకు చందాదారులకు నెల తగ్గించి యివ్వబడును. ముందు వెలువడిన గ్రంథములు కొన నక్కరలేదు. వలయునన్నచో తగ్గింపువెలకు వాటినికూడా పంపబడును. చిరునామా మారినవెంటనే మాకు తెలుపవలయును.

ఇందు వెలువడిన గ్రంథములు - ప్రథమగ్రంథము
సువర్ణ కేసరీ కృష్ణ సేన (సాంఘిక నవల)

ఆంధ్రభాషయందు చిత్తరక్షానముకల ప్రతిమానవుడును చదువరిన యర్హులకథ. సువర్ణ కేసరీ కృష్ణ సేనను చంద్రముల్లుడును, పన్నెడి పుష్పాయములును, పడెడిపాట్లును. సమర్థించెడి సాహసకార్యములును, తుట్టుదకు నున్న కేసరీ కృష్ణ సేనల సమాగమమును, సాంతముగా చదివిన వాగల హృదయ ముప్పొంగి మేను పులకరించి ఆనందభావముల విడువకమానరు. సందర్భానుసారముగా పెక్కు సాంఘిక విషయములు చర్చింపబడినవి వచ్చేవలె! చదువ మొనరిడిన అంత్యమగువరకు విడువన మనుచువుట్టదు. వెల:— చందాదారులకు 0-12-0, ఇతరులకు 1-0-0. పోస్టేజీ వేరు.

ద్వితీయగ్రంథము
కలియుగ దర్పణము (నాటకము)

కలిపాతనిరసము! ఖలవిదారచండకాసనము!! వృద్ధవివాహములు - అతిభాగ్య వివాహములు - కలియుగానందములనియు-యవజన కంటకములనియు ప్రదర్శించుటకు "కలియుగ దర్పణమే"! దర్పణవా. బాలవితంతువగు సుమతి దుఃఖమును చదివిన నెంతటి రాతిగుండె యైనను కరగక మానరు. ఇందరి పద్యములు రసవంతములు. మోహవారిధిని మునింగిన జనార్దనుడు-ముక్తి మార్గమును చూపును. వ్యభిచారి-విరాగియుగను. నీతిబాహ్యుడు-నీతిబోధకుడగును. ఇది దుండ గీడులకు-నమ్మెట్ల వేటు. దుష్టయవ్వన విద్యాగ్రులకు-వివేకభోధిని వేశ్యావృత్తికి దావానలము- చెయ్యెల చదివిమాచిన హృదయము రంజిల్లును. వెల:— చందాదారులకు రు 0-12-0, ఇతరులకు రు 1-0-0, పోస్టేజీ వేరు.

వలయువారు:- యం. రామసుబ్బయ్యశ్రేష్ఠి, ప్రెసిడెంటు, శ్రీ బాలభారతి గ్రంథనిలయము చాగలమట్టి, కర్నూలుజిల్లా

తృతీయగ్రంథము
మనోరమా విజయము (చరిత్రాత్మక నాటకము)

ఇందు మనోరమ తనభర్త కొరకై పడెడి పాట్లును, సాహసములు అత్యద్భుతభయంకరములు. హిందూ దొరగారి దుండగములును, దాక్షిణ్య దయాహృదయమును వర్ణింప నలవికాదు. విరాగియుగ భర్తను సంసారమునకు దించిన పతి వ్రతాచరిత్రము. దక్షిణ ఆఫ్రికాయందలి తేయాకుతోటలోని భారతీయ కూలీలు పడు పాట్లు చదువ మిగుల సంతాపకరము. వెల:- చందాదార్లకు 0-12-0, ఇతరులకు 1-0-0, పోస్టేజీ వేరు.

చతుర్థగ్రంథము మేవాడు పతనము (చరిత్రాత్మక నాటకము)

సుప్రసిద్ధ కవి శేఖరుడగు బాబు ద్వితీయద్రావిడ రాము గారి వంగభాషా దూపకానవాదము మాస్పిచే బోషింపబడిన కరుణారసమును గోవింద సింహస్థానిచే వన్నె కెక్కిన షాత్ర రసమును, మహాబత్ ఖానుని పట్టుదలయును చదివెయే తీరవలయును. మొగత్ సేనాధిపతియగు హిదాయత్ ఖానుని పిరికి చేష్టలు చదువ పాఠకుల కదుపుబ్బు నవ్వించును సత్యవతి సమ రోత్సాహమును చదువునపుడు ఎట్టి పిరికివానికైనను షాత్రరస ముప్పొంగును. హృద్యములుగు-పద్యములు అమృతోపములగు శేయములు సాహిత్యభూషిత గద్యములు ప్రదర్శనానుకూలము. అనువాదకులు శ్రీ పాలపర్తి మార్కనారాయణగారు సుప్రసిద్ధ హిందీ వంగభాషా వికారదులగు శ్రీ జంధ్యాల శివస్వామిశ్రీ గారిచే పీఠిక వ్రాయబడినది. చందాదారులకు కాలికోతెండు రు 1-0-0 యితరులకు రు 1-8-0 సాదా ప్రతి రు 1-4-0

వెలువడిన అనుబంధములు
ప్రథమ కుసుమము
గండికోట (గీతము)

ఇది కడపజిల్లా జంబులమడుగు తాలూకాయందలి పెన్నా నదీతీరముననున్న యొక దుర్గరాజముయొక్క చరిత్ర ఆధారిత పుస్తకాంతరీక్ష, యిప్పటి హిందూత్వ చదివిన ప్రతి హిందవు డును కంటతడిపెట్టక మానడు. నేడే తెప్పించి చదువుడు. చందాదార్లకు పుచ్చితము ఇతరులకు రు 0-4-0

మరా:—దీనిని ప్రత్యేకముగా పంపుటకు వీలుండదు గాన యేదేని వొక సాత్తమును తెప్పించుకొన్నచో దానివెంట పంపెదము లేదా రు 0-8-0 చీట్లు పంపించినచో బుక్కు పొమ్మగా పంపెదము.

ద్వితీయకుసుమము
రత్నా బాయి (సాంఘిక నవల)

గ్రంథకర్త: బూదూరు రామానుజులు రెడ్డిగారు చివ్వూడ

వర్తమానకాలమున ఆడుబిడ్డలు గల తల్లిదండ్రుల నమాంతముగా మ్రొగివేయుచున్న పరశురాములగుంట్లో తేటతెల్లముగా చెల్లబడినది. వరకుల్లముల వైఖరి- ఆడుబిడ్డలుగలవారి యవధి- వివాహములయందలి విరుద్ధములు- మోహమందలి మోసము, ముద్దులొలుకు చక్కనిమాటలతో నిండియున్నది. ప్రతియింటను ప్రతిచేతను ఉండి తీరవలసిన ఉత్తమాలంకారము. పాఠకుల బరవశమొందించును. వెల స్వల్పము. ఫలముధికము.

వెల:—చందాదార్లకు రు 0-6-0
ఇతరులకు రు 0-8-0



Powell's Extract of Golden

(4321) పవలుగారి అమోఘమైన గెనో
నేగరో గమునకు
అద్భుతమైన గుణమిచ్చును.

ఆంగ్ల ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది. సెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్ర పిండములయొక్క వాపు, శుక్ల నష్టము, బలహీనము, వీపులోనొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

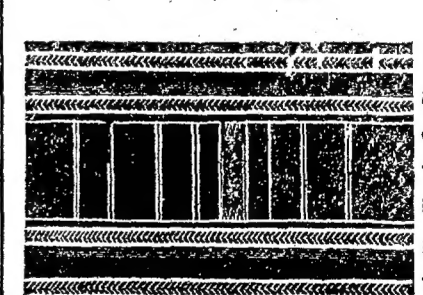
గుణము:—6 మోతాదుల గెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే స్రవణము తప్పక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కులన్నియు మాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్ష్ణమైన వ్యాధికి బుడ్డి సెం 1 ఒకటికి ధర రు. 1-4-0.
దీర్ఘ వ్యాధికి బుడ్డి సెం 2 ఒకటికి ధర రు. 1-8-0.
సుప్రసిద్ధమైన దుకాణము లన్నిటిలోను దొరకును.
మా చిత్రవిచిత్రపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుడు.
లన్నియు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,
Manufacturing Chemists,
Lamington Road, BOMBAY



మర్చిరైస్తు చీరలు



గట్టిచాయ చేతి
మొగ్గంలో రేచూ
రుచేయబడిన చీర
లు, పచ్చనలుపు,
సాధారణ కాపీ
కలర్లు అందు
కు కలావర
బారరు కొంగుకు
కలావర చుట్టు

కంటివేసినట్టి పయోగించుటకు అందరికిని అనుకూలముగా నుండును, వెల తక్కువలో యిప్పటికాలము తరహాగా తయారుచేయబడినది. మీరు తెప్పించుకొని మీకు సమర్థానందేనీచో 3 కోణలలో నాపసుపంపిన మీసామ్మ తిరిగి పంపివేయబడును. పోస్టులతో మా క్యాటలాగు సహితం పంపబడును.

14 రూ యేరంగులో కావలసినను 1 కి ధర
12 రూ కలావరు లేకుండా రంగుబారడ 1 కి
పోస్టుచార్జి వేరు వి. పి. గా పంపబడును—

ఎం. వెంకట సుబ్బశైట్రి,
క్రిక్రిహాల్, బెంగళూరుసిటీ.

నచ్చనిచో! సామ్మవాపసు చేయబడును!

జాతకరత్నము 11 భాగము

ఇది సుమారు 280 పుటలుగల యద్భుతగ్రంథము. లక్ష ముట్టుము, శావస్థుటము, గ్రహస్థుటము, అష్టకవర్గ, సోడశం వర్గ, ద్వాదశభావఫలితములు, దశాంతర్దశాఫలితములు, నున్న గు పెక్కుసాంకేయలతో జ్యోతిశతార్థరహితమున తగ్గగ్రంథమై వ్రాయబడియున్నది. పెక్కుజాతకము లుజాహరణగా కలిగి ద్వాదశభావమును చర్చింపబడినది. జ్యోతిషాంశములన్నియు చక్కగా ఇమడ్చబడినవి. ఇది యింటికొకటివిచ్చుడు. వెల 2 0 0. మొదటిభాగము రు 1-0-0. పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.

గేట్ యిండియా జ్యోతిషాలయము,
2181 కళింగోట, విశాఖపట్నం.



కాను బంగారమునకు, సీమవెండికి, రత్నములకు పూచీనిచ్చేదము.

మావద్ద పలుకముల లోలములు, దుద్దులు, అంటుపోగులు, చంపనములు, పతకములు, మోపులు, బంగారు మెడవెయ్యములు, నెయిను అడ్డగట్టి, వెండి కాలు గొలుసులు, మిరియాలగొలుసులు, మొలకలములు, టంబులు, కాఫీ నెట్లు మొదలగునవి తయారుగనున్నవి. వివరములకు ఈదిగువ విలాసములకు వ్రాయుడు.

కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, శనగపాటి కోటయ్య అందు బ్రదరు.

ప్రొవైటర్లు: ది ఆంధ్రజ్యోతి ల రి మాన్యుఫాక్చరీంగు కంపెనీ

హెడ్డాఫీసు: బెజవాడ.

1597 (4)

బ్రాంచి: 5: చైనాబజార్ రోడ్డు మద్రాసు.

జాగుచేయకుడు!!

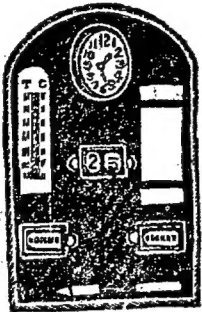
త్వరపడుడు!!

జాగుచేయకుడు!!

క్రొత్తనమూనా ఆఫీసు క్యాలండర్ క్లాక్. క్రయం రూ 5-8-0

నూతనముగా. నూయొక్క స్వంతమునకు జర్మనీదేశమునుండి రప్పించబడియున్నది. యిది చూచుటకు నుండరము గాను. సెల్తామన్ గడియారమునకు సాటిగాను పనిచేయును.

ఈ పటములో కనుపరచియుండు ప్రకారముగా అతి సులభముగా నెల, వారము లేదనిల జూపును ఇదియుగాగ జూపక క్లిక్కిరింపక చలవరాతి పలక కాపియింగ్ పెన్స్ ల్ ఒకటి పిటియందు అమర్చబడియున్నది. నూర్మనీయొక్క ఉష్ణమును తెలుసుకొనుటకు తర్మామెటర్ అను ఒక యంత్రమును పిటియందు వుంచబడియున్నది.



ఈలాటి గడియారం ఇదివరకు మీరు తెప్పించి యుండరు. ఈ గడియారమును ప్రతిగృహము నందు అవశ్యముగ నుంచవలసినది. ఇవి పిటియకు గాని గోడుకుగాని తగిలించవచ్చును.

ఆఫీస్ క్యాలండర్ క్లాక్ 1 కి 5-8-0
18 కారట్ అసల్ రోల్డ్ గోల్డ్ 11 జుయల్స్
చేతిగడియారం 1 కి 12-0-0
సాదా నిక్కల్ కేస్ చేతిగడియారం 1 కి 6-0-0

కె. ఎన్. ఆర్. బ్రదర్స్ 164, చైనాబజార్ రోడ్, మద్రాసు.

జర్మనీ వారి కి మూల వ్యాధి నివారించుట ఎట్లు తెలియును.

ప్రపంచముందు అంతటను వేసకువేలముంది హడెన్ సాను వాడి స్వస్థత చెందియున్నారు.



గొప్ప జర్మనీ మూలవ్యాధినివారణి. బర్లిన్ నేట్లు విశ్వవిద్యాలయ క్లినిక్ నందు మూలవ్యాధికి గల ఔషధము హడెన్ సా యొక్క టియే. హడెన్ సా తప్పక మూలవ్యాధిని ఎండల్వెట్టి, రాలనట్లు చేయును. మరియు యొక్క టియే వ్యాధిచే బాధపడవద్దు. నేడే ఒక ట్యూబును కొనుడు. ధర 1 కి రూ 2-4-0 ప్రత్యేకస్పాట్లతో పెద్దనెజాది గలదు. పూర్తిగా తృప్తిలేనిచో వైకము వాపసీయబడును.

నురుకుగా పనిచేయునట్టి ఏజెంట్లు కావలెను.

Sole Agents:—THE INTERNATIONAL TRADERS,

1961 Sankdi Sheri.

Telegram.—"Special.

AHMEDABAD

Agents for Andhradesa:—Mr. K. A. RAJU, Goraganamudy, Post Vissakoderu, Tq. Bhimavaram Kistna Dt.

Agents for Madras Presidency:—

Messrs, DADHA & Company, Esplanade, MADRAS.

Agents for Mysore & Coorg:—

Messrs JONES & Co., No. 5, Gundopenth Street, Bangalore city.

AGENTS for Travancore:—

KRISHNA & Company, Trivandrum.

తో కామయహర కస్తూరి ఎత్తలు

594

విజ్ఞాపన



మహాబాగా 25 సంల నుండి నేను లోకనేవ చేయుచుండునంగతి తమకు తెలిసియుండవచ్చును. ప్రతి సంలము లక్షలకొలది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆదరించుచున్నా. ఇండియావారుమాత్రమే గాక బర్మా, సిలోన్, మలయానేట్లు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందుండు వారుగూడ నాతో స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందరూ నన్ను ఆదరించుచున్నారు. సమయము వచ్చి నప్పుడునన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (తో కామయహర కస్తూరి ఎత్తలు) చంటిపిల్లలు, బాలెంతలు, పడుచు వారి, ముసలివారు, వారు వీరననీల సమస్త మానవజాతియూ నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్త పిల్లలములు, సకలజ్వరములు, మాంద్యము, శీతవాతము, ప్రక్కలయిదాబ్బు, ఆకలిలేకుండుట, మలబద్ధము, జీర్ణించిన భేజులు, కడుపునొప్పి, జలుబు, దగ్గు (క్యాసకాసము, పల్లెనొప్పి, నడుమునొప్పి, ఇక్ష్మూయెంజా, ప్లేగు, జ్వరములు మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతర వ్యాధులకు అనుపానపత్రాలలో నన్ను ప్రకారము వాడిన తప్పక నూగుమును. నలు దిక్కులనుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యొగ్యతాపత్రములు వేసకువేలు గలవు. ఒకదాని నాతో స్నేహము చేసిన వారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు.

800 మాత్రలుగల బుడి 1-కి ధర 0-4-0. పొట్టుఖర్చు వేరు. 6 బుడ్ల వెల పొట్టుఖర్చుతో రూ. 1-8-0. 12 బుడ్లు రూ. 2-18-0. 25 బుడ్లు రూ. 5-8-0. కావలసినవారు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయుడు. ఆయుర్వేదవైద్య పాశ్యపు వెంకటాచల వండితులు, శ్రీ సీతానాథువ వైద్యశాల, మైసూరు.

వెల్లింగ్టన్ సినిమా 953

15-9-25 మంగళవారము నుండి, 18-9-25 శుక్రవారము వరకు ప్రపంచమునందు జరిగినవిషయములన్నిటి కంపెనీ గొప్పది మరియు గొప్పయోధుడు.

ఎప్పుడు ఓడిపోనట్టి వీరుడు

జాల్ డెమ్ ప్రి 2 వ వారము

యెప్పుడును ఓడిక, జయముపొందునట్టి వీరుడు 8 డ్ల రై డ రు

కూడ చూడవచ్చును. విల్లియం డెస్సాండు, ఎలెన్ సెడ్జ్విక్ సాహసకార్యములు చూడతగినవి.

క్రాన్ థియేటరులో

12-9-25 శనివారం నుండి, 18-9-25 శుక్రవారము వరకు ప్రతిదినము 2 ప్రదర్శనములు 6 గం-15 ని, రాత్రి 9 గం-30 ని. శని, ఆదివారములందు ప్రత్యేకమాటిని 8 గ. 15 ని. గలదు.

మదన్ థియేటర్స్ లిమిటెడ్

ప్రపంచమునందు ప్రేమ రాజ్యముచేయునంతవరకు అను నాటకము

"నర్తకి తారా" లేక

"తారా ది డాన్సర్"

6 బ్రహ్మాండమైన రీల్సుగలవు. యిదిగాక యితర ఆశ్చర్య కరమైన ఫిల్ములు, కామికూడ గలదు.

ధర న ర న ము

జర్మనీ ఎలెక్ట్రిక్ దీపములు

ప్రతిదీపమును బాట్లీ, బల్బుతో పంపబడును



జీవో లెన్సు	రూ. 2 0 0
బుల్ లెన్సు	2 8 0
పెద్దలెన్సు	3 0 0
సాదా స్క్రూ-చట్ లైట్	3 0 0
" సెంట్రల్ బిగ్గలెన్సు	3 8 0
చేతిలాంచరు 1 కి	4 0 0
ప్రత్యేక బాట్లీ 1 కి	6 10 0
ప్రత్యేక బల్బు	5 0
ఆటోసిగార్ లైటు 1 కి	1 12 0
సాదా సిగార్ లైటు 1 కి	0 12 0

1808

ప్యాకింగు, పోస్టేజీ ప్రత్యేకము

లక్ష్మీ వర్తకశాల

తపాలు పెట్టె నెం. 85. మద్రాసు.

మా న స్టాల్లా సినిమాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

వెలసలభము! (పోట్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము) గూఢాధికము! శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగిడి వైద్యకాల కీమాత్రలు దివ్యామృతము. అక్షరము, అరుచి, ఆపుంతులు, అగ్ని మాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలక్షయము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు, నేళ్లు, అనులు మొదలగువానియందు గలిగిడి నొప్పలను బోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును. ఈమాత్రలు మేహవాతనొప్పలను వెంటనే మాన్పును. ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

చిరునామా:—

(1078)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోట్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

బర్రాటంధుల స్థితిగతులు

శ్రీయుత నారాయణరావుగారితో సంభాషణము

(మా ప్రతినిధియొద్దనుండి)

దేశవాద, సెప్టెంబరు 12:— బర్రాటంధుల నిర్మాణ సంస్థలును, కార్మికుల యభివృద్ధి కృషిసంస్థలనుబట్టియు, శ్రీయుత ఆచలపతి నారాయణరావు ఎమ్. ఏ., ఎమ్.ఎల్.సి గారి క్రిందను వచ్చినపుడు వారిని కలిసికొని బర్రాటంధుల స్థితి గతులను గురించి చర్చించి యుంటిని. ముఖ్యపురకు జరిగిన సంభాషణము నిచ్చట క్లుప్తముగా వివరించెదను.

ప్రతినిధి:— బర్రాటంధుల జనసంఖ్యయెంత? మనదేశము నుండి ఏయే ప్రాంతములవారు బర్రాటంధులమన్నారు? అక్కడ మనవారవలంబించు వృత్తులేవీ?

నారాయణరావుగారు:— 1922 వ సంవత్సరపు జనాభా ప్రకారము బర్రాటంధుల జనసంఖ్య 1,32,12,192. ఇందు 5,76,000 మంది భారతీయులు. వీరిలో లక్షయేబదివేలకు పైగా మనయాంధ్రులును, ఒకలక్షకుపైగా చీనావారును నుందురు. చెన్నరాజధాని, బెంగాలు, సంయుక్త రాష్ట్రములనుండి విశేషముగా బర్రాటంధుల బోవుదురు. ఆంధ్రవాతను బీహారు, బెంగాలు, పంజాబు, హంబాయి రాష్ట్రములవారు కలరు. బెంగాలీలును, దాక్షిణాత్యులును సర్కారువారి యుద్యోగములను నశముచేసి కొనిరి. ముఖ్యముగా వర్తకమును స్వాధీనము చేసికొనిరి. దాక్షిణాత్యులలో కొందలు తాత్కాలికముగ వ్యవసాయపు కూలీలని చేసినను కొద్దిపాటి ద్రవ్యము చేరుటతోనే, భూమిని కవులుకు దీసికొని, ఒక చిన్న ఇల్లు కట్టుకొని, పశువులను సంపాదించుకొని, గుంతులుగ మారుచున్నారు. మొట్టమొదట మన యాంధ్రులు బర్రాటంధుల పాలకులగుబోయీల తమ కిక్కిరిసి స్థిరముగ స్థాపించుకొనిరి. కాని, మనవారు రానురాను తమ యున్న స్థానమునుండి బారి కార్మిక వృత్తియందు మాత్ర మిప్పుడు కనుపడుచున్నారు. నూటి కే యిద్దరికి యుద్యోగీయులుగ నుండిన యుండవచ్చును. హిందూదేశమునుండి నలసాక్షి వారిలో మన తెలుగువారున్నంత సీసస్థితిలో మరెవరును లేరని యాధిక శిష్యులున్నారు.

ప్రతి:— దీనికి మీరు కారణమేమిగా తలచెదరు?

నారాయణరావుగారు:— ఆంధ్ర సంఘము నందంతగా విద్యాభివృద్ధి లేదు. ఉన్న కొద్దిపాటిదైనను తమ పనిపాటలలో మునిగియున్నారు. సాంఘికాభివృద్ధి దాని యంతట బిది నెరవేరునదికాదు. దీనిని యభ్యున్నాగా వదలి యూరూపియన్ యెడల జెర్రితలు చేసి కొనిపోవును. క్రమముగ నభివృద్ధియొప్పుడు ను మానవుని ప్రయత్నము చేతనే జరుగవలయును. బర్రాటంధుల మన యాంధ్ర సంఘము కాల ప్రవాహమున బడి యొక్కడికి కొట్టుకొనిపోవుచున్నది. ఈ యనిశ్చితమును, గమ్యస్థానము లేనట్టియు పద్ధతినలన అనేకానెకములున్నవై మన సంఘము క్రొవ్వముగచున్నది. అడుగులేకుండ గట్టుబడిన గోడవలె నొక విపరీతపు సంఘము బయలుదేరుచున్నది. ఈ సంఘమున కులాభిమానము సహితము పనిచేయ లేక పోవుచున్నది. ప్రస్తుతము నేనీ విషయములను చర్చింప జలమకొనలేదు.

ప్రతి:— పోనిండు; మీరు కార్మికుల యభివృద్ధి కృషి సంస్థనుండిగదా. ఈ విషయమునకు సంబంధించిన వ్యవహారములనే మీరు తెలుపవచ్చును. బర్రాటంధుల మన కార్మికుల లక్ష్యన బలమునుగూర్చి మీరు ఏమి అభిప్రాయము?

నారాయణరావుగారు:— ఈయన ప్రతినిధియొద్దనుండి విద్యుత్తు మర్లయందు పనిచేయువారికిగలదు. ఈ మధ్యను బర్రాటంధుల సంఖ్యయందు నేనడిగిన యొక ప్రశ్నకు సమాధానమిచ్చుచు సగటున కొక్కొక్కనికి నూరురూపాయల ఆదాయ ఉండవచ్చునని ప్రభుత్వమువారు చెప్పిరి. కూలిమేస్త్రీలు మన దేశమునుండి మన ఖ్యులను దీసికొనిపోవునపుడు వారి ప్రయాణపు ఖర్చులనును, భోజనపు ఖర్చులనును, చిన్న చిన్న యవ్వలనును తీర్చుకొనుటకును, అగ్రహారము నంతయును తీసికొని, చివర కాయెత్తము నప్పుగా గట్టుచున్నారు. మేస్త్రీపురముగా గాక యెవరో కొందరు స్వతంత్రముగా బోవువారున్నను బెంగాలు నెలలలో తీర్చిపెట్టిన గూజును పొవుట వడిచివచ్చిన ఆదాయము బయలుదేరుచున్నారు. బర్రాటంధుల "ఇండెక్సరీ పద్ధతి" అనగా ఇంతకాలము పనిచేయునట్లు ఖరారుగానూ ప్రాని పనిచేయు పద్ధతిలేదు. లేకపోయినను, నిప్పటి పద్ధతిపై దాని కన్నను అధ్యాన్నముగ నున్నది. ఇండెక్సరీ పద్ధతిలో ఒక కాలనిర్ణయమున్నది.

ఇక్కడ నట్టి నిర్ణయ మేమియులేదు. అందువలన కార్మికుడు స్వాతంత్ర్యహీనుడగుచున్నాడు. అప్పు యున్నవా యప్పు తీరువరకు నిర్బంధముగా పనిచేయవలసినదే. అప్పుతీరుటయే కష్టము. తీరి నప్పటికి కూలిమేస్త్రీ తన స్వాధీనమునందే కార్మికుని నుంచు నిమిత్తమై తిరిగి యప్పించుచుండును. సింహళము, మారిషస్సు, ఫిజీ, మలాకారాష్ట్రములలో వలెనే బర్రాటంధులను కార్మికుని ప్రయాణపు ఖర్చు లన్నిటిని యజమానులే భరించు నేర్పాటు పుట్టవలయును.

ప్రతి:— స్త్రీ మరులలో మూడవతరగతి ప్రయాణికుల సౌకర్యము లనుకూలములేనా?

నారాయణరావుగారు:— ఒక్కొక్క సమయమున రంగూను కొరమాండులు రేవులమధ్య తిరుగు స్త్రీ మరులలో మూడువేలకుపైగా జనులుండురు. అప్పుడు వీరియవస్థను మీరే యూహించుకొనగలరు. పాశ్చాత్యదేశముల స్త్రీమరులలో మూడవతరగతివారికి సహా ఒక్కొక్కరి కొక్కొక్క ప్రక్క యేర్పాటు చేయబడి యుండును. దీనిపైన పరుండవచ్చును. కూర్చుండవచ్చును. క్రిందను సామాను బెట్టుకొనవచ్చును. ఇక్కడి స్త్రీమరులలో అట్టి యేర్పాటేమియు లేదు. మనుష్యులును వారిసామానులును కుప్పలుకుప్పలుగా పడియుండురు. ఒకమూలచెత్త. ఇంకొక ప్రక్క అసహ్యకరములగు పదార్థములు. కడలుటకైన ఫలముండదు. ఇంకను క్రిందిస్థలమున గూరుచుండువారి కధను చెప్పనక్కరలేదు. వర్షము కురిసినయెడల బయటకువచ్చుటకైనను వీలుండదు. ఈవ్యవహార మిట్లుండగా, రంగూనునంటి చోటనే టిక్కెట్టును కొనుటకై ప్రయాణికులు పడుకొన్నవలను మాదిరితనవలయును. ఒక్కలూయ్యాస్త్రీలు జట్టిదగ్గర తప్ప మిగిలినవోట్ల బాటసారులు తలదాచుకొనుటకైనను వీలులేదు. ఎండకు మాడుచు, వానకు తడియుచు, బాటసారులు తిప్పలుపడుదురు. ఇట్టి సౌకర్యములుగల మూడవతరగతి స్థలము కేపు కడచిన పడేండ్లలో రూపాయకు రూపాయ చొప్పున పెరిగినది. అది గాక, రంగూనునుండి బయలుదేరు ప్రతివానియొద్దను డివలెవ్ మెంటు బ్రట్టువారు రెండురూపాయలు ఖచ్చుకొనుచున్నారు. పోర్టుబ్రట్టువారు, మాటను బెట్టుకొనినందునకై కొంతసామ్యము పనులించెయుచున్నారు. తుదకు ధర్మసత్రములో నుండినందునకు సహాయకడివారు కొంత సామ్యము ఖచ్చుకొనుచుండినట్లు చెప్పకొనుచున్నారు. ఈ విధముగ స్త్రీమరులలో యెక్కినది మొదలు దిగువరకు బాటసారులు చాల శ్రమపడుచున్నారు. కొరమాండులు రేవులలో దిగువారియొద్ద ఒడ్డుచేరుటకై పడవకేపునకై మనిషికి అర్థరూపాయ చొప్పున పనులించెయుండురు. చివర కిమునువల్లు తమ యూరుచేరి ఓడ దిగునపుడును దిగినతరువాత పడవలో పడుకొన్నవలను మాడవలయును. స్త్రీమరులప్రక్కగా చేపలపడవలు నిలుచును. అల్లుల కొట్టుకొనుటచేత పడవకూడ క్రిందకును మీదికిని పడుచుండును. ఓడ మనుష్యులు బాటసారుల రెండు చేతులును బట్టి క్రింది పడవలో వేయుదురు. ఒక్కొక్కసారి పడవ అందక ప్రాకులను బట్టుకొని వ్రేలాడవలసి వచ్చును. ఏదియోవిధమున పడవలో పడినతరువాత నా పడవమునువల్లు డబ్బునకై పీడింతురు. డబ్బియ్యనివారిని దూషింతురు. నీళ్లు పోయుదురు. జెడ్డతో కొట్టునచ్చెదరు. వీనిని పడలేక తిరిగి తలయొక పావులాయుచ్చుకొందురు. మూడవతరగతి బాటసారుల స్థితిగతులు తృప్తికరముగా లేవు. చాల మారనలసియున్నవి.

ప్రతి:— ఈమధ్యను మీకును కూలిమేస్త్రీలలో కొందరును వివాదము పొసగినట్లు వింటిని. ఎందువలన?

నారాయణరావుగారు:— వివాదము పొసగినమాట నిశ్చయమే. నేను బర్రాటంధుల అడుగుపెట్టినది మొదలు కూలిమేస్త్రీలలో కొందలు కొందలు కార్మికులకు గావించుచున్న యక్రమములను తీవ్రముగా ఖండింప నారంభించితిని. కార్మికులలో ప్రభావము కల్పించుటకై కార్మిక పత్రము స్థాపించి యందు బహుకృతముగా విమర్శింపనారంభించితిని. ఇందువలన నాపైన ఆగ్రహము ప్రబలి నెట్లయినను బర్రాటంధుల పరిపేయతలంపుతోనే కానిండు, నన్ను అణచివేయు నద్దేశముతోనే కానిండు, దావాలపైన దావాల కురిపించిరి. ఇపుడంతయు నెమ్మదిగనే యున్నది. కాని, కార్మికునిస్థితి కొంతవరకేని బాగుపడనిదే నీ విషయమును వదలజలమకొనలేదు. నే నవలంబించిన పద్ధతి వ్యాయమైనది గనుక అది జయముపొందక తప్పదు. కూలిమేస్త్రీ కార్మికునికి జేయుచున్న యన్యాయమును మాను ముచున్నాను గాని యతనికి వ్యాయముగా నచ్చు లాభమును మానుకొను మునులేదు. కొందలు గాంగులలో పెట్టవలసిన మనుష్యుల కందరిని పెట్టరు. అట్లు పెట్టుమనుట తప్పా? కూలిని బట్టాదా చెయునపుడు కొందలు తగ్గించియుత్తురు. అట్లుతగ్గింపవద్దు. పూర్తిగా ఇచ్చివేయవలసినదని చెప్పట తప్పా? కొందలు

కూలి లేకుండ సంవత్సరమున రెండుకోజాలయిన పనిచేయుతురు. ఈవిధముగ చేయుట సరికాదు. దీనిని మానివేయుదని చెప్పుట తప్పా? ఇదే ప్రకారముగా కూలిమేస్త్రీలను జరుగు నక్రమములును, వీని నెందుకు పోషింపవలయును? కాబట్టి యిట్టి యక్రమములను నిలువక తప్పదు. నేను ప్రారంభించిన యాందోళనము విలన నీకథ యందరకు తెలిసినది. నన్ను పెట్టవలసిన బాధ యంతయు పెట్టిరి. ఇక మిగిలినదొకటి కలదు. అది కార్మికునికి జరుగుచున్న యక్రమమును మాన్పుటయే. కార్మికుడు నూ పూర్వమువలె గాక ఇప్పుడుపుడు మెల్లగా మేల్కొనుచున్నాడు. మెల్లగా నీయక్రమములను నిరోధించుటకు ప్రారంభించినాడు. ఇందువలన ఎందరో మేస్త్రీల యాగ్రహమున కాహుతులైరి. ప్రస్తుతపు బెర్నాటులో కూలి జనులను నియమించు నధికారమును, వారిని తీసివేయునధికారమును, కూలిమేస్త్రీలకే కలదు. దీనివలన నెవరైన తమ యధికారమున కడ్డమువచ్చిన వారిని నులభముగా తీసివేయవచ్చును. తీసివేయుచున్నాడు. ఈ నిరంకుశాధికారము కార్మికులలో నిర్మాణము, కట్టడి యేర్పడినకొలది దానియంతట బిదియే చచ్చును. స్వయముగా కూలిమేస్త్రీలపైన నాకేమియు ద్వేషము గాని, కార్యణముగాని లేదు. వీరికి సహా, సహాయము గోరి వచ్చినపుడు నేను వారిని నిరాదరణ చేయులేదు. కార్మికపత్ర కాభియోగమునందు నాకు జరిమానా విధింపబడినప్పటికి ఆజరిమానాయే తుదకు కార్మికుని విమోచనమునకు సాధనము కాగలదు. మన కూలిమేస్త్రీలు తమ జేమమును గోరియెనను ప్రస్తుతము కూలిచానికి గావించబడుచున్న యక్రమములను నివారించు ప్రయత్నము నకు దోడ్పడక తప్పదు. అట్లులుగాక వీరు నిరోధమునకే పూనుకొన్నయెడల ప్రస్తుతసర్థముల కెల్ల కారణముగ కాంట్లా క్షుద్రధతి విషయమై తీవ్రముగ ఆందోళనము చేయవలసినవచ్చును. ఈయందోళనము కార్మికుని లాభముకొఱకై యెయ్యుండటచేత దీనికి కార్మికుడు సానుభూతి మాపకమానదు. కాని, మనము అంతవరకు బోనక్కరలేదు. కూలిమేస్త్రీలు తమకును, తమ కార్మికులకును నష్టములేని పద్ధతి నవలంబింతు రను విశ్వాసము నాకు గట్టిగాగలదు.

ప్రతి:— కార్మికుని విద్యాభివృద్ధి కై ప్రయత్న మేమైన జరుగుచున్నదా?

నారాయణరావుగారు:— ఇందు విషయమై యజమానులు చేయు ప్రయత్నము మిక్కిలి యల్పముగా నున్నదని గాని లేకలేదని గాని చెప్పవచ్చును. అయినను రంగూనులో మాత్రము దేశ హితైకాభిలాషగల కొన్ని ప్రజాసంఘములు మిక్కిలి క్లాఫ్యుమకు కృషిని సల్పుచున్నవి. ఆంధ్రమహాజన సంఘమువారు దొమ్మేటి వేంకటస్వామిగారి యాజమాన్యమున ఉచిత విద్యాప్రచారమునకై కృషిసల్పుచున్నారు. ఇటీవలే మంత్రి కేశవరావుగారి ప్రోత్సాహముచే స్థాపితమైన ఆంధ్రసేవాసంఘము ఆమూల్యముగ నేవ నొనర్చుచున్నది. ఈసంఘమువారు పగటి పాఠశాలలను రాత్రి పాఠశాలలను రంగూనుయొక్క వివిధ ప్రాంతముల స్థాపించి ధర్మవిద్యాప్రచారము నకు సహాయ పడుచున్నారు. దీని పోషకసహజమువారు ఆమూల్యముగ నేవజేయుచున్నారు. మంత్రి కేశవరావుగారు చేయుచున్న సేవయు, సహకారాల పోషణయుకై గావించుచున్న త్యాగమును వరువదగినవికావు. వీరి సేవ మనకృతజ్ఞతకు పాత్రమైయున్నది.

ప్రతి:— కార్మికులకు పరిశోధన ఇండ్లవలెను లున్నవా?

నారాయణరావుగారు:— ప్రస్తుతము కార్మికుల నెదుర్కొనుచున్న కష్టసమస్యలలో నొకటి యీ యిండ్లవలెను. కొందలు యంతరాలాధికారులు ఇండ్లవలెను నెర్పరచియున్నారు. కాని, యివి సంసారములతో నుండువారికి వీలుగలేవు. మఱి కొంద మేమియు నేర్పాటు చేయనేలేదు. రంగూనునంటి ముఖ్యస్థలముననే, ప్రభుత్వస్థానముననే, రాత్రిపులందు యెందరో శోడ్యప్రక్కను, మురికికాలువలనుమీపమునను పరుండురు. ఇకను స్వల్పం త్రముగ నివసించువారి గతి మురింత యధ్యాన్నముగ నున్నది. ఒక్కొక్కగదిలో 20, 30, 40 మందిచొప్పున కాపురముండెదరు. ఈగదులలోనికి వెలుగు ప్రవేశింపదు. గాలిరాదు. స్నానముచేయుటకు సరిగా నీళ్లయిన దొరకవు. పరుండుటకు స్థలము చాలదు. ఇందుచేత, వీరికి రాజభిషులే రాత్రిపులందు నివాసయోగ్యములగుచున్నవి. మ్యునిసిపల్ యాల్ఫుప్రకారము ఒక్కొక్కగదిలో 8 మందికన్నను నెక్కువ కాపురముండగూడదు. మ్యునిసిపల్ ప్రాసిక్యూటనులలో నూటికి 75 వంతులు ఇండ్లలో క్రిక్కిరిసియున్నందులకై చేయబడుచున్నవి. కాని, వీరి నిట్లు శిక్షించి లాభములేదు. యజమానులు గృహనిర్మాణమునకు బానువలను సన్వయవహార మిట్టి యుండును. ఇట్టియిండ్లయందు నివసించుచు, కొన్నిచోట్ల ఆనాకోగ్గరమున నీటిని తాగును.

చున్నట్లు, వాసనలు గలవోట్ల పనియేయదు. దీనివల్లనే కాక, వాసనలు లోలీ మనస్సు జ్వరము, క్షయ, అజీర్ణము, ఊపిరితిత్తుల సంబంధ భుగ జబ్బులు ప్రబలుచున్నవి.

(ప్రతి-విద్యకై సరియైన యోగ్యతలు లేవు. ఇంట్లో వస తులు అనుకూలముగ లేవు. పోనినందు కారణమున మేలేనా?

సారా:—బర్మాకుటోయినవారందరూ దీనివల్లనే పండించు కొనివచ్చిన రకాడి దురభిప్రాయ మొకటి వ్యాపించి యున్నది. ఇది పూర్వపుమాటలగాని ఇప్పటి సంగతికాదు. హిందూ దేశపు కార్మికులు బర్మాకుటోయినవారిని పోవుచున్నారనెడి దురభిప్రాయము జర్మియులలో సహితము వ్యాపించియున్నది. బర్మాలో సగటున 20 రూపాయలు గిట్టుచున్నవ. ఒక్క మనిషికి రంగూను పంటిచోట 15 రూపాయలకు తక్కువ వ్యయము పట్టును. బర్మాకుటో వచ్చు మనయోగ్యులలో విశేష భాగము వివాహము లైనవారే. తమ సంసారములను వదిలిపెట్టి వచ్చినవారే. ఈ సంసారభాగమునకు విడిచిన 5 రూపాయలు నెట్లు సరి పోవునో నే నూహించలేకన్నాను. పోనీ, 10 రూపాయలు మిగులునని యనుకొన్నప్పటికి కార్మికునికి సహ సంసారమున్నది, పిల్లలున్నార, ఇల్లు కావలయును, విద్య కావలయును, వ్యాధు లువచ్చినపుడు మందులు కావలయును, వివాహములు జరుగవల యును, భుక్తిభాగ్యకార్యములను చేసికొనవలయును. పండుగలు, పర్వములు, సంస్కారములు ఉన్నవి. రంగూనుకు రాకపోకల కను ఖర్చులున్నవి. ఇట్టింతభారమును మన కార్మికుడు మోయ వలసి వచ్చుచున్నది. సంపాదనము చాలక దారిద్ర్యబాధ ననుభవింపవలసి వచ్చుచున్నది. రంగూనుదగ్గర స్త్రీమరు నెక్కువారిని చూచినయెడల మనవా రే గోవిందాంబుల కుండబొచ్చెలలో వచ్చు చున్నారో తిరిగి వానితోడనే వెడలి పోవుచున్నారని లోచక మానదు. ఆహారపదార్థముల వెలుల పెరుగుచున్నవి. స్త్రీమరు కేపు వృద్ధియగుచున్నది. కార్మికునిపై భారము పడుచున్నది. కాని, కూలిమాత్రము పెరుగుటలేదు. దీనివలన కార్మికుడు చాల చిక్కుల పాలగుచున్నాడు. ఏటి యీతనును, లంక మేతనును సరియని మనవారు చెప్పి సామెత విధముగా మన కార్మికులపై యున్నది. దీనికి తోడు పనిపాట లున్నప్పటికి తనప్పటికి వారము వారము మనవారు బర్మాకుటోయియున్నార. ఎంద రో పనిపాటలు దొరకక చిక్కులు పడుచున్నార. తిరిగి బుర్రునుచేసి దేశము చేరవలసి వచ్చుచున్నది.

ప్రతి:—మీరు మన యోగ్యులకై ప్రశ్నకముగా నిచ్చు సందేశ మేమైనగలదా?

సారా:—మన దేశీయులు బర్మాయోగ్యుల స్థితిగతుల నుపేక్షించుచున్నారు. నేను బర్మాకుటో వెళ్లి కార్మికాందోళనము ప్రారంభించిన తరువాతనే అక్కడి వ్యవహారములు కొంతవరకు వెల్లడిలోనికి వచ్చుచున్నవి. బర్మాయోగ్యుల ననేక క్లిష్టస్థమస్థు లెదుర్కొనుచున్నవి. వీని నుపేక్షించుటచే బర్మాలో వారికంత కీడుమాడునో అంతకన్న సభిగమున కీడు మన దేశవాసులకును కలుగునని నమ్ముదు. బర్మాలోని ఆంగ్లకార్మికపరిస్థితులగుర్చి నేనొక చిన్నపుస్తకమును సిద్ధముచేసి ప్రకటించు యత్నము మీద నున్నాను. అయినను, నివ్యవహారము ప్రభుత్వమువారిచే నియమితమున నొక కమిటీవలన పరిశీలించబడుట యుక్తము. మన ప్రతినిధులు చెన్నపురి ప్రభుత్వము వారివలన సట్టి విచారణ సభ వొకటి నియమించు జేసినయెడల బర్మా గుట్టునంతయు బయల్పడి దేశమునకు మహాభకారము నొనర్చినవారగుదురు. స్థితి గతులు ముందుగ వెల్లడియైనగాని మనము పరిష్కార మార్గము లను నిర్ణయింపవలయు. అట్టి వెల్లడి ప్రభుత్వప్రతినిధులవలననే జరుగుట యుక్తము. బర్మా యోగ్యులపట్ల నెక్కువ సామభూతిజూపుచు, మాప్రయత్నములందు దోడుపడుటకై యోగ్యుల పట్ల గోరెడను.

దీ డక్కన్ మిల్లు ట్రస్ట్స్ కంపెనీ
లిమిటెడ్, బెజవాడ.
రై నుమిల్లులకు కావలసిన యావత్సామానులు సరస మైన ధరలకు సప్లయచేయబడును. ఎఱ్ఱ, సిమెంటు, సాల్పు వైగుకాటు, జల్లెడరేకులు, పాప్టింగులు, వైపులు, అన్ని నెజులు చెన్నపురి రేల్వేప్రకారం బెజవాడలో డెలివరీయింపబడును. ఒక ట్రయలుఆర్డరు యిచ్చినచో మా సరసతయ సామానుల యొక్క సామర్థ్యము తీసుకొనిగ్రహించగలరు.
N. B. అట్టుల్ ఇంజనీరు, స్ట్రీంఇంజనులు, పాల్లర్లు, పల్లగులు వగైరా షిప్స్ కి ఛా చెన్నపురి కార్యాలయము.
118 రు. **మద్రాసుకు** (వాయు) **అర్బియన్ ట్రస్ట్స్** గోరేనామ.

నోటీసు
చెన్నపురి నైనాబజారులోనున్న నెం 21 రు భవనము నందున్న షా బార్బి నాను బ్రాంచియందు డాక్టర్ ఆ. లక్ష్మీ పతి, బి. ఏ., ఎం. బి. డి. సి. ఎమ్. బి.ఎస్. రత్న గారి సలహాను ఆవివారములందు తప్ప తిరిమిదినములందు ప్రతిరోజు సాయం త్రము 7 గంటనుండి 8 గంటలవరకు పొందివచ్చును.
మేనేజరు:—ఆంగ్ల ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసిలిమెంట్, 19, హోర్నిస్ రోడ్డు, మాంటూరోడ్డు, మద్రాసు.

కమలామణి లేఖలు
వెల 6 అణాలు.—దజను 3 రూపాయలు
(గంధకర్త:— బి. ఎ. బి. ఎల్, హైకోర్టు వకీలు రెంటూల్. వెంట సుబ్బారావు సుంతులు గారు ఉద్యోగకారమున విశేషగౌరవమున కీర్తన గ్రహించు కమలామణి వ్రాసిన యీ లేఖలు పట్టివలపు బాబులు గాక ప్రేమామృతము తోడ నీలిడి లోకావార వ్యవహారముల విచిత్ర వర్ణనము కలిగియుండుటచే ప్రీతి పుట్టలకల్గి పకనీయములు. ఆన 1902 నల్ల జూన్ మాసములోనిది యాంగ్లేయ భాషలో ప్రచురింపబడు (Kamala's Letters to Her Husband) ప్రపంచ మెల్లడల వ్యాపించియున్నవి. చక్కని మొదలుగ లక్షలకొలది జనులు జదివి క్లాపించియున్నారు. తమ భార్యకమలమ్మను చదువ కట్టకగాగన్నట్టి తుట్టుకు దళ కమలామణికి సంప్రాప్తమగు దుగ్ధతి ఆత్మంతేవ్యసన కరముగా నుండును. విశేషప్రతులు లేవు.
విక్రీరియా డిపో, మైలాపూరు, మదరాసు

Zama Gil
ఏజెంట్లు కావలెను
లెనోప్స్, యిక్ ఫ్రయంజా, చేయి కాలు పట్టుకొనుట, పంటినోప్స్ మొదలగువ్యాధులను ఒక క్షణములో పోగొట్టుకల భ్యాతిజెందిన "జామాతెలుసుకు" సమమును మందు వేరేది యు లేదు. చాల యోగ్యతాపత్రములను పొందియున్నది. బు డ్డి 1, కి అణాలు 6 యిచ్చి ఉపయోగించి జూడుదు.
అమర్ చెందు, శోభాచెందు
యింగ్లీషుమందు పలనరకు సల్ఫూరిక్, నైట్రిక్, మొరాటిక్ ఆసిడ్లు, వ్యాపారస్థులు,
నెం. 63 నైనప్పనాయునివీధి, మదరాసు.

స్ట్రీల్స్ నెల్ వెటి 2263
ఇది 1862 సం॥ రమ్మనందు కనిపెట్టబడి, యింకను దీని రుణము వృద్ధియగుచున్నది. ప్రపంచమునందు ఏదీయో దీనిని మించుటకు నీలులేదు. యిప్పుడే గవర్న మెంటు కంట్రాక్టుకు గాల్సిన రామన్ మోన్ గారి వద్దనుండి ఒక యోగ్యతాపత్ర పచ్చినది. "వా గడ్డమునందు గడ్డయుండే; తినినేయుచుండెను. తక్షణమే మీ ఔషధమును వాడితిని. గడ్డ పోయినది. మొండి గాయమునందు మరల వెంట్రుకలు మొలచుచున్నవి." బుడ్డి 1-కి ధర రు 1-0-0.
లోకు ధరలకు కూడిన విలాసమునకు వ్రాయుడు.
Collingwood & Co., Mount Road, Madras

తొలి వెంకటాచలపతి స్వామివారి పటము (పెద్దతిరువతి)
శ్రీలలుమేలు మంగళాయార్లు, (పద్మావతి అమ్మవారు) చిరతానూరు, శ్రీరాములు, శ్రీగో విందరాజస్వామి, భద్రాచల శ్రేణపటములు, శివ శ్రేణపటములు.
శ్రీ చందనముకొయ్యలో విగ్రహములు బొమ్మలు, తెల్ల, నల్లకొయ్యబొమ్మలు చందనపు (సాన) కాడ్లు, కులపిత్తూల పోరములు, తామసిగ్రహములు, కంఠకూబాలు, వగైరా అన్యభక్తుల కావలసిన జిల్లా, రాజధాని హిందూదేశము, ఖండములు, ప్రపంచమాపులు, ఇతరువులు వగైరాలవలయు వి.వి. మాలముగా పంపవచ్చును.
యం. యస్. చారి అందు కంపెనీ, బుద్ధిగడ్డ, కవికాపటము, తిరుకరి.

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు
జనవరి 25 (18-9-25)
ఇరువాదగజుల "పిస్" గల
కారికాపట్టులు—22 X 22 నుండినవారు (ఎ) రు 10-8 (బి) రు 11-14 సరాసరిరకము రు 10-8.
కారికాపట్టులు—22 X 22 వేరు రకములు (బి) రు 11-2, సరాసరిరకము రు 10-0.
తెలుపుముట్లు—1708 రు 15-1; గ్లాస్ 9000 రు 15-9; ఎల్. ఎల్. 78 రు 11-4; ఇ. సి. 78 రు 11-12; 7578 రు 18-6; 9978 రు 11-4; 88-888 రు 15-4; బి. సి. 78 రు 11-8; 880 రు 11-2; 2908 రు 10-0; 8978 రు 11-4.
నూలు
40 నెంబరు, సీమ (5 పౌండ్ కట్టుకు)—ట్రాక్రీ రు 6-12 చలవ రు 7-8; పచ్చరంగు రు 10-4; పడవ రు 9-5; కాశి రు 9-6; సవరను రు 9-4.
40 నెంబరు జపాను (పదిపానుల కట్టు)—నత్త(త్రము రు 12-18-0 భూగోళము రు 12-12-0; నీలవరము రు 12-2. నెమలి రు 19-0; "గేట్" రు 19-0; గొడ్డలి రు 11-8-0; గడ్డిబండి రు 11-8; ఎద్దు గడియారము రు 11-6; పింహు నేటకాడు రు 11-4-0; పెనసలు రు 11-4-6.
60 నెంబరు జపాను (పదిపానులకట్టుకు) — భూగోళము రు 18-1; నీలచేప రు 21-0.
లోహములు
ఇనుము:—తెల్లయను సట్టకమిట్లు ఒక బారునకు ధర రు 29;
ఇత్తడిరేకు:—ఇంగ్లీషు రు 268; జర్మను (డిట్మాన్) రు 265; రాగిరేకు:— రు 280;
టిక్ రేకు:—(90 మొదలు 95 వరకు ఉన్న కేసెఒకటికి) రు 19-4-0.
కలాయిపెంకురేకు:—24" గేజ్ 6" 7" 9" రు 15; 8" రు 15; 10" రు 15-4;
సిమెంట్ పిపాకు వెల:—
సార్వ అవుమార్కు రు 10-8; "ఎస్-బేర్" రు 10-12-0; జర్మని నెమలి రు 10-2; తాగముచెప్పి రు 9-8.
రంగులు
పాండ్లెడునైట్ పిపాధర
అలిజరై కే:—20% అవుమార్కు రు 72; 20% నాల్గు గట్టములు రు 69;
"త్రైకోమేట్ పాటాన్" పాండ్లెడ్లెట్ ధర 88-4.
చక్కెర
వాంబాధరలు:—పెద్దెంబరు రు 29-11; అట్టెంబరు రు 29-11; సవంబరు రు 29-11; డిక్లెంబరు రు 29-11;
వేరుసెనగ పప్పులు
ఇంగ్లీషు పుట్టికి గిడ్డంగిధరలు :- "మిషన్" రు 57, సా దా రు 54.
అమువపుగింజలు
164 పానుల బస్తా గిడ్డంగివెల రు 18-0;
వేరుసెనగనూనె
"గాసుగ" రు 132; "ప్రెస్" రు 130;
అముదము
రు 115 (గ్రాముల)
పదునుచేసిన తోలు రతి 1 టికి
మొదలు వరకు
తెల్లమేకలు (నడకరకం) రు 2 4 0 రు 2 8 0
" (నైమ్) రు 2 0 0 రు 2 6 0
ఎద్దుతోలు (8 మొదలు 8 1/2 రతులు) రు 0 15 7 రు 0 15 10
" (రేలిక్) రు 1 1 6 రు 1 2 8
" తెంసుకూరు (8 మొదలు 8 1/2) రు 1 0 0 రు 1 0 4
" " (తేక్లెనరకము) రు 1 2 0 రు 1 2 6
" (మట్టాడ) రు 0 15 6 రు 1 0 0
" (విజయనగరం 7 1/2 7 1/2) రు 1 0 6 రు 1 0 8
" (ఏనూరు 7 1/2) రు 1 0 9 రు 1 1 4
గజతోలు రు 0 9 9 రు 0 10 0
గడూకతోలు రు 1 0 8 రు 1 1 0
అవుమార్కుతోలు రు 1 9 0 రు 1 10 0

కాగిత పరిశ్రమ

చట్టము ఆమోదింపబడెను

స్టాండ్ గు ఆర్డరులు సంస్కరింపబడెను.

స్టేటు కాన్సిలు తుదిదిన కార్యక్రమము.

స్టేటు, సెప్టెంబరు 18:-తుదిదినపు కార్యక్రమము.

చట్టము స్టేటు కాన్సిలు సేద సమావేశమయ్యెను. ప్రతిపక్షము యొక్క కార్యక్రమములు బరిష్కారము చేయబడెను. ఇది పట్టుబడెను. వెదురుగుట్టలో చేయబడు కాగితముల పరిశ్రమ స్వల్ప వ్యయముపై అభివృద్ధి నొందుట కవకాశములు గలవని ఇటీవల సూచనలు గావించబడినందున చట్టమును స్టేటు కాన్సిలు యొక్క టు కాగితపరిశ్రమ రక్షణము నీయుట కీ చట్టమును ప్రభుత్వము దెట్టియుండెడిది గాదని చట్టమును ప్రతిపాదించుచు చాడ్చిట్టు గారు నుడివరి. సేవాశీ కాగితపు యంత్రములందు వెదురుగుట్ట ఉపయోగములన గలిగిన ఫలితములు ఆకల కెడమిచ్చుచున్నవి. భావియందు దేశమునకు వలయు కాగితములను తయారుచేయు టయొక్క భారతదేశము కాగితముల నితరదేశముల కెనుమతి చేయవచ్చును. ప్రకృతముందు వెదురుగుట్టతో దయారుచేయు కాగిత పరిశ్రమను రక్షించునందు, విదేశపు పోటీలన ఆపరిశ్రమ నాశనమునను. పరిశ్రమ లభివృద్ధిపొందియెడ రక్షణమును రద్దు చేయుటకు దొరతనము నభివేదించ వలెదు. మంచికాగిత ములను రక్షణపుపన్ను నుండి మినహాయించు విషయమై, కాళా సంఘములద్వారా కాగితపు వర్తకులను, వారాపత్రిక ప్రతినిధులతోను సంప్రదింపబడును.

సర్ మేనగీ దాదాభాయిగారు

కాగితపు పరిశ్రమయొడ తనకు సానుభూతిగలదనియు, యుద్ధ కాల మందు దొరతనమునకు సహాయము గావించుటయొక్క, విజ్ఞానవ్యాప్తికి తోడుపడుచున్నదనియు, తాను పరిశ్రమలకు రక్షణము గావలయునని వాదించువారలలో నొకరనియు చెప్పి సర్ మేనగీ దాదాభాయిగారు తీర్మానమును బలపరచిరి. అన్నిరకముల కాగితములకును రక్షణము నీయుటకు ఛాడ్చిట్టుగారి ప్రసంగము ధోరణి దెలుపుచుండ చట్టము యొక్క పీఠికయందు వెదురుగుట్టతో తయారు చేయబడు కాగితములకి రక్షణము నీను దొరతనము సమకట్టినట్లు గప్పించు చట్టదనియు సర్ మేనగీగారు నుడివరి. ప్రకృతముందు సమకట్టినట్లు నాటికి 15 లు పన్ను దీసికొనుటవలన దొరతనము ఎక్కువగా ఆదాయమునకును నిష్పత్తియుగ పొందును ఒక అక్షాంశము వచ్చుచుండెదమి ఆదాయమునకును శేడా శేడాపాత్ర ములను సర్ దాదాభాయిగారు చెల్లెడికొన గోరిరి.

సర్ దేవప్రసాద సర్వాధికారిగారు

వెదురుగుట్టతో దయారుచేయు కాగిత పరిశ్రమయు, యితరవస్తువులతో దయారుచేయు కాగిత పరిశ్రమయు ఒక్క పరిశ్రమకే చెందినవని చెప్పి విటివిషయమై తన కభ్యంతరము లేదని సర్ దేవప్రసాద సర్వాధికారినుడివెను. తమ సరకులతో విదేశీయులు దేశమును ముంచివేసియెడల ప్రకృతము కాగిత పరిశ్రమకు దొరతన మీయు రక్షణ జాలునా యని సభ్యుడు సందేహించెను. మంచి కాగితములపై పన్నుదగ్గించు విషయమై ఆలోచించినప్పుడు దేశీయభావలభదు వెలువడు వారాపత్రికల మాటునుదవలదనియు సర్ దేవప్రసాదుగారు దొరతనమును గోరిరి.

మదరాసు సభ్యుని అభిప్రాయము

చట్టమువలన తనకు కొంతవరకు నష్టము గలుగవని చెప్పి గా. జి. ఎ. నరేశ్వర్ గారు చట్టమును బలపరచిరి. స్వల్పత్యాగము తుదియందు దేశభ్యుదయమునకు లాభముచేకూర్చును. కాగితపువర్తకులు వారాపత్రికల నిర్వాహకులతోను గలసి వుంచి కాగితములవిషయమై దొరతన మాలోచించునని చెప్పినందులకు నరేశ్వర్ గారు సంతసించిరి. ఏమాత్రము రక్షణ మిచ్చినను స్వల్పముగ ప్రకటనగలిగిన వారాపత్రికలతో సహితముగ ఎల్ల వారాపత్రికలకును రక్షణమియవలయునని సభ్యుడు గోరెను. రక్షణమును దీసికొనుచున్న పరిశ్రమలపై దొరతనము తీసిగొని భాగము కేయవలయునని నరేశ్వర్ గారు చెప్పిరి. కర్నాటిక్కు శివరు మిల్లలకు బహుమతి నీయవలయును.

గా. భేమవరపు రామదాసు పంతులుగారు

కర్నాటిక్కు శివరు మిల్లలకు బహుమతిగాని లేక రక్షణముగాని నీయవలసినదనియు, రాజమహేంద్రవరము స్థాపించబడిన యొకర్నాటిక్కు శివరు మిల్లలందు సోదాపద్ధతిని

విశేషముగ కాగితములను జయప్రదముగ దయారుచేయుట నిశ్చయింపబడినందున సహాయము చేయవలసిన దని టారిఫుబోర్డు సూచించిననియు చెప్పి రామదాసు పంతులుగారు కాగితపుపరిశ్రమ చట్టమును బలపరచెను.

సర్ ఆర్థు ప్రూము మందలింపు

రక్షణపనయందు గల నష్టములను వివరించి ఆపద్ధతి సవరింపించుట అపాయకర మని సర్ ఆర్థు ప్రూముగారు సభ్యులను మందలించిరి. రక్షణపద్ధతికి నూదమొనంత అవకాశము నీయబడినచో, అవిధానము దేశము నుపద్రవమందు ముంచుననియు యావిధాన మట్లు దెక్కుదేశములను కష్టముల పాలు గావించెననియు, దేశీయుల జీవనవ్యయమును హెచ్చించెననియు సభ్యుడు చెప్పెను.

గా. రామ్మణిగారి ప్రశ్న

స్వల్ప త్యాగముపై స్వాతంత్ర్యము గావలయునా లేక పరదేశములపై కాశ్యతముగ నాధారపడుట గావలయునా యని మన మోహనరాంజీగారు సభ్యులను ప్రశ్నించిరి.

సర్ చార్లెస్ యిన్నీసుగారు

టారిఫుబోర్డు నివేదికవలన సంత్వేషింపబడినందున సర్ ఆర్థు ప్రూముగారిని తమ సంత్వేషి నొందించుట సులభము గాదని సర్ చార్లెస్ యిన్నీసుగారు నుడివరి. ప్రభువుమందు టారిఫుబోర్డును తనవంతరము దొరతనమును భారత కానసభను సంత్వేషింపించుచుండనే పరిశ్రమయు రక్షణమును బడయజాలదని సభ్యుడు చెప్పెను. రక్షణము నీయుటయందు దొరతనము మంచి కట్టుదిట్టములను జూపుచున్నది. రక్షణ సుంకములవలన సంవత్సరమునకు 20 లక్షల ఆదాయము వచ్చునని మదింపుచేయబడెను. గడ్డితో కాగితముల తయారుచేయు యంత్రములు రక్షణము గావలయునని చెప్పిన కారణములు టారిఫుబోర్డునకు సంత్వేషిరముగ లేనందున వెదురుగుట్టతో దయారుచేయు కాగిత పరిశ్రమకు మాత్రము దొరతనము రక్షణ మీయుచున్నది. రాజమహేంద్రవరమును స్థాపించబడిన కాగితపు యంత్రములకు ప్రత్యేకపు సహాయము నీయుట సరియగువిధానముగాదని దొరతన మభిప్రాయము. ఒక్క యంత్రమున కటుల సహాయము నీయబడిన వలుప్రక్కలనుండి పెక్కు యంత్రములు ప్రత్యేకపు సహాయము గావలయునని దొరతనమునకు ఒత్తిడి గావించును. మార్పులు గావించుచుండనె, చట్టము ఆమోదింపబడెను.

కాలదోషపు కానన సవరణచట్టము

ఆరమాసములందుండి ఒకసంవత్సరము వరకును గొన్ని వ్యాజ్యముల కాలదోషపు పరిమితిని హెచ్చించుటకు అసంబ్ధి యందు ఆమోదింపబడిన కాలదోషపు కానన సవరణచట్టమును సర్ నరసింహశర్మగారు ప్రతిపాదించిరి. మార్పులుచేయుచుండనే చట్ట ముమోదింపబడెను.

స్టాండ్ గు ఆర్డరుల సవరణ

సంస్కరణముల విచారణ సంఘముయొక్క నివేదికయందలి 120 వ పేరాలోని సిఫార్సులను అమలులో దెట్టుటకు యాదినవ వివరింపబడిన భారతకానసభయొక్క నిబంధనలను యీసభయొక్క స్టాండ్ గు ఆర్డరులను అంగీకరింప వలసినదని యీసభవారు రాజుప్రతినిధిని, వారి సలహాసంఘమును గోరుచున్నారని క్రేరారుగారు ప్రతిపాదించిరి:-

(ఎ) ఒకకమిటి హిందూధర్మశాసనములకు సంబంధించిన చట్టములను, రెండవది మహమ్మదీయ ధర్మశాసనములకు సంబంధించిన చట్టములను యోచించుటకు రెండు స్థాయిసంఘములను నియమింపవలయును.

(బి) సెలెక్షనుకమిటి సభ్యులచే యీ కమిటియందలి సభ్యులు నియమింపబడెదరు. ప్రతి సంవత్సరముందును సమావేశమగు ప్రథమ కాన్సిలు సమావేశమందు సెలెక్షనుకమిటి సభ్యులు నియమింపబడెదరు. నియమింపబడిన లేటి లగాయరు వీరు 2 సంవత్సరములు సభ్యులుగ నుండవలయును.

(సి) ఒక అధ్యక్షుడును సభ్యులొక్క నాయకుడును, సభయందలి ముఖ్య భిన్నాభిప్రాయములను దెల్పుటకొరకు సభానాయకుని ప్రతిపాదనమున చేర్చుకొనబడు ఆర్డరు సభ్యులను సెలెక్షనుకమిటియందు నుండవలయును.

(డి) హిందూధర్మశాస్త్రమునకు సంబంధించిన చట్టములను విచారించుటకు యేర్పరి స్థాయిసంఘమందు స్టేటుకాన్సిలు సభ్యులైన నవో హోంసెలరు, లామెంబరును, హిందూధర్మశాస్త్రమునందలి తేరినట్టియూ, శిష్టాభిప్రాయమును, సంస్కరణ పక్షాభిప్రాయములను వెలిబుచ్చునట్టియూ, సెలెక్షనుకమిటిచే నియమింపబడినట్టియూ పదిహేనుగురు హిందూసభ్యులు హిందూధర్మశాస్త్రమునకు సంబంధించిన సాయిపంతులముందు పరులొక సంవత్సరమును.

(యి) 15 సభ్యులకు బడులుగా పదిసభ్యులు మార్పు మాత్రమె గలిగి యితర విషయములందు హిందూధర్మశాస్త్రమునకు సంబంధించిన చట్టములను విచారించు స్థాయిసంఘము రీతి పద్ధతినే మహమ్మదీయ ధర్మశాసనములకు సంబంధించిన చట్టములను విచారించుటకు స్థాయిసంఘము నియమింపవలయును.

(ఎఫ్) ప్రతి స్థాయిసంఘముయొక్క సభ్యులును ఒకసంవత్సరమువరకు స్థాయిసంఘ ధ్యముల నిర్వహింపవలయును. తదనంతరము వారలనే సెలెక్షనుకమిటియొక్క స్థాయిసంఘసభ్యులుగ నియమింపవచ్చును.

(జి) ఒక కానసభయందు స్థాయిసంఘమునకు గాని, సెలెక్షనుకమిటి గాని బంపబడిన చట్టము రెండవ సభయందలి స్థాయి సంఘమునకుగాని, ప్రత్యేకపు సెలెక్షనుకమిటి విచారణ నిమిత్తముగాని బంపబడదు.

(హెచ్) ప్రభుత్వేతరమును చట్టమును విచారించుటకు అనుమతి నీయగనే, పేరా (జి) యందలి నియమమునకు భంగకరముగాని రీతిని, ప్రభుత్వేతరమునట్టి చట్టము రెండవ సభచే ఆమోదింపబడి యీ సభయొక్క బల్లపై ఉంచబడగానే, చట్టము హిందూ ధర్మశాస్త్రమునకుగాని, మహమ్మదీయ ధర్మశాస్త్రమునకుగాని సంబంధించినదని అన్వేషించు దెలిసిన తదనంతరము, మరెవరైన తీర్మానాశక్త్యంత లేకయే, చట్టమునకు సంబంధించిన స్థాయిసంఘమునకి బంపబడవలయును.

(ఐ) సాక్ష్యులను విచారించుటకు, చట్టమును ప్రకటించుటకు స్థాయి సంఘమున కధికారముగలదు. స్థాయి సంఘము చట్టమును ప్రకటించవలయునని నియమించినయెడ, ఆ విషయమును స్థాయిసంఘము స్టేటుకాన్సిలునకు తెలియజేయవలయును.

(జి) సెలెక్షనుకమిటి రిపోర్టు గావించినపిదప చట్టముపై అవలంబించు చర్యవలెనే స్టాండ్ గు కమిటి చట్టముపై గావించిన నివేదికానంతరమును కాన్సిలునందు చర్యనవలంబించవలయును.

ఈ మాచనవలన హిందూ మహమ్మదీయ ధర్మశాస్త్రముల సంబంధమును చట్టములను నిపుణులచే పరిశీలించుటకు సాధ్యముగ నుండునని క్రేరారు గారభిప్రాయముగ నుండిరి. ఇంగ్లాండు నందలి కామన్సుసభయందు దమలునందున్న ఆచారమును యీపద్ధతి అనుకరింపమన్న దని క్రేరారుగారు నుడివరి.

గా. రామదాసు పంతులుగారి ప్రతిఘటనము

తీర్మానమువలన సాంఘికవిభేదములు భారత కానసభయందు గలుగునని గౌరవనీయులగు రామదాసు పంతులుగారు క్రేరారుగారి తీర్మానమును బ్రతిఘటించిరి. ఈసిఫార్సును మద్దతిమొనకమిటి మొనాటినివేదిక బలపరచుటలేదని రామదాసు పంతులుగారు నుడివరి. ముఖ్యముగ తీర్మానమందలి (జి) ప్రకరణము రామదాసుపంతులుగారు ప్రతిఘటించిరి.

సర్ దేవప్రసాద సర్వాధికారిగారి ఆక్షేపణ

తీర్మానమునందు సూచించబడిన కమిటి గావించు పరిశ్రమయందుండి హిందూమహమ్మదీయ ధర్మశాస్త్రములకు సంబంధించిన దొరతనముయొక్క చట్టము లేల మినహాయించు చేయబడవలయునో, తమకు బోధపడకుండెనని సర్ దేవప్రసాద సర్వాధికారి ఆక్షేపించెను. తీర్మానమునందలి సూచనల ఫలితమును చూచుటకు సర్ దేవప్రసాద సర్వాధికారి తీర్మానమును బలపరచెను.

గా. కపర్డి, రాజాల్గార్లు గూడ ప్రతిపాదనను బలపరచిరి.

క్రేరారుగారి సమాధానము

చర్యయందు గావించబడిన సూచనలవిషయమై దొరతనము ఆలోచించునని క్రేరారుగారు వాగ్దానముచేసిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడెను.

అధ్యక్షుని పిట్టోలుపు

సమావించు చున్న ఎన్నికగలద్రగోళమును జైప్రీతి చెప్పి, సభయందు పరిచయమైన సభ్యులు తిరిగియెన్ను కొనబడి, మరియొకసారి స్టేటు కాన్సిలు సభ సలహాకరింపగోరుచు అధ్యక్షుడు స్టేటు కాన్సిలు సభ్యుల పిట్టోలుపును ప్రసంగించెను. అయిదు సభ్యులందరియందు అవిరళముగ అధికారసభ్యుడుగ నున్న సదీ నరసింహేశ్వరశర్మగారిని అధ్యక్షుడు ప్రశంసించెను. అధ్యక్షుని యెడల, సభ్యులయెడ సతతము గౌరవమును మర్యాదను జూపి వివేకముగను, దర్జాగను నాయకత్వమును సభయందునిర్వహించెననియు సర్ హెన్రీ మాంక్రెఫ్ స్పెక్టరు సర్ నరసింహగారిని కొనియాడెను. హృదయపూర్వకముగ పిట్టోలిసి, ఆయాసాహోగ్య బిశ్వర్యములు భగవంతుడు ప్రసాదించువావుల మనియు స్టేటు కాన్సిలునందు సర్ నరసింహేశ్వరగారిని జూడ వాంఛించుచున్నాననియు సర్ మాంక్రెఫ్ స్పెక్టరుగారు నుడివరి. (డీర్ల హార్ ధ్యానములు)

స్టేటు కౌన్సిలు సభ్యులుగ వచ్చి అనధికారమున నాయకత్వము వహించి సర్ నరసింహశర్మగారినిగోరుచుంటిననిసర్ ప్రతిపాదన సర్వాధికారి గోరెను. (నవ్వులు) కౌన్సిలు వలములు పరాజయము నొందెను. కౌన్సిలువిజయములు బహుస్వల్పముగ గలవు. కాని జయమువలన పొందు ప్రాప్త్యాము కంటెను అధిక. ఉత్సాహము అపజయమువలన యీ పరిసరములందు మేము పొందితిమని సర్ సర్వాధికారి చెప్పెను. వ్యవసాయ, అటవీ, పశువైద్యపరిశోధన, విదేశ భారతీయులకొరకు సర్ నరసింహశర్మగారు గావించిన సేవను సభ్యుడు ఉద్గడించెను. దీనకుగల బుద్ధికుశలతకును, దీర్ఘతనమునకును, విచక్షణశక్తి సుగుణములకు న్యాయముగ మెలగు సుగుణమును సర్ నరసింహశర్మ శర్మగారు మాపిరిని గాఢి పి. నెత్తాగారు నుడిచిరి.

యూరపియన్ సభ్యులతరపున ప్రతిపక్షములందరి ఆంకిముల నెల్లను క్రేరాడుగారు అంగీకరించిరి. సర్ శర్మగారి అభిప్రాయములతో కొన్ని సమయములందు ఏకీభవించజాలక పోయినను, శర్మగారి అభిప్రాయములు నిష్పాపత్యముతో చెల్లబడెననియు ప్రజాపితావీరులందు దీర్ఘకాలానుభవమువలన వారా అభిప్రాయాలైరినియు యూరపియన్ లంగీకరించిరి. న్యాయదృష్టి, నిష్పాపత్యము, పవిత్రతవిధము మాత్రులకు ఆదర్శముగ అనుదినచర్యయందు సర్ నరసింహశర్మ శర్మగారు బోధించిరి. (హర్షధ్వనములు)

సర్ నరసింహశర్మగారు మిత్రబృందమును విడుచుచున్నారనియు, క్షేత్ర దొక్కడైన ఆయనకు లేదనియు సయ్యదు రజాలిగారు నుడిచిరి.

సర్ నరసింహశర్మగారి సమాధానము

తన్ను ప్రశంసించుచు చెలిచుచున్న సదభిప్రాయములకు సభ్యులకు కృతజ్ఞతను సర్ నరసింహశర్మగారు చెల్లించిరి. స్టేటు కౌన్సిలు సంస్కరణకర్తలయొద్దేములతో నిర్మించితో ఆ ఉద్దేశములను మిగుల ప్రశస్తముగ మొదటి స్టేటు కౌన్సిలు నిర్వహించెనని స్టేటు కౌన్సిలు నాయకుడగు సర్ నరసింహ శర్మగారు గర్వింపిరి. భారతదేశము చెల్లకేములకు కౌన్సిలు సభ్యులు ప్రాతినిధ్యమును వహించిరి. అసంఖ్య సభ్యులందుండి పంపబడిన ప్రతినిధియములైనవే భారతదేశాభ్యుదయమును గోరి సక్రమాభివృద్ధి బడయ సెంపునా రెట్టి అభిప్రాయములను జూపెదరో సభ్యులట్టి అభిప్రాయములను సమస్యలపై వివరించిరి. హైదరాబాద్, యూరపియన్ వాణిజ్యతరగతులందు ఇటీవల వ్యక్తమైన దేశాభివృద్ధి ప్రభుత్వము గుర్తించి, దేశాభ్యుదయమునకు ఉపకరించుకొని, వారి తేములను గాపాడుకొనుటకును వారిదేశభక్తికి దారిమార్పుడైన. రణ మన పండుగగ నెందు తరగతులు, వర్తకులు, భూస్వాములు న్యాయవాదులు, ప్రతికానిర్యాపకులు, ఉచితరీతిని సభ్యులందు ప్రాతినిధ్యము నొందిరి. కాబట్టి కౌన్సిలుయొక్క అభిప్రాయము దేశాభిప్రాయ మని ఎంచవలయును. ప్రస్తుతమందుకంటె అధికముగ పురోభివృద్ధికొరకు కౌన్సిలు విశాలవృద్ధి జూపవలయునని తెల్పియున్న దలంచినను, ఈ సభయొక్క రైల్వే అండ్ ట్రాన్స్ పోర్టేషన్, సర్ మేనేజీ దాదాభాయి (చప్పట్లు) సర్ ఆలెక్సాండరు మౌరె, సర్ ఆర్థర్ ప్రూమ్ వంటి సభ్యులు దేశమందు ఘనతను వహించిరి. స్పీకుకమిటియం దచిరకాలములోనే తన్నాగారు ఘనత వహించెదరు. ఏసభ్యులను, ఇట్టి ఘనతల నొందినందులకు గర్వింపవలయును. సర్ మాంక్రీఫ్ స్మిత్తుగారి వలె సభ్యులకు వీడ్కోలుపునిచ్చిరి. రాజోవునిచ్చి కలందు సభ్యులకు విజయము గలుగుగాక యని సర్ శర్మగారు రాకీర్పించిరి. గత అయిదు సంవత్సరములందు జూపిన అభివృద్ధికంటెను అధికాభివృద్ధి యీసభ మందు జూపునని శర్మగారు విశ్వసించిరి. (అ. ప్రె.)

నోటీసు

కాకినాడ సబార్డినేటు కోర్టులో

O. S. 12/1920 E. P. 87/1928

వాది:—ఆకాశం శ్రీరాములుగారు సా|| కందికుప్ప.

ప్రతివాది:—విల్ల లక్ష్మయ్య సా|| విశాఖపట్నం డి|| వాల్తెరు.

ఈ నెంబరులో వాది 6 ప్రతివాది వగయిరాల మీదను పై E. P. 87/28 రుస వారంటు దరఖాస్తుచేసి అందులో 6 ప్రతివాదికి చాలవోట్లకు చాలాసార్లు నోటీసులు చేయించగా నోటీసులు అములుజరగలేదు. సదరు నోటీసు నిమిత్తం ది 22-9-1925 లేదీకి వాయిదాపడినది గనుక సదరు లేదీకి 6 ప్రతివాది స్వయంగాగాని లేక authorised వక్తులు ద్వారాగాగాని హాజరు అయి ఆక్షేపణలు తెలియచేకోవలెను. లేనియెడల 6 ప్రతివాదిని సదరు లేదీని ఎక్కుపార్టీగా declare చేయబడునని యింధుమూలముగా తెలియజేయడ మయినది.

కాకినాడ,) సి. రామసోమయాజులు,)
15-9-25.) నాదితరపున ప్లీడరు.

రాజప్రతినిధి వీడ్కోలుపు ప్రసంగము

ప్రథమ స్టేటుకౌన్సిలు సమావేశ మంత్ర్య మయ్యెను. సిద్ధా, నెప్టెంబరు 17:—భారతశాసన సభయొక్క రెండవ భూముగ నున్న స్టేటుకౌన్సిలునకు రాజప్రతినిధి నేడు వీడ్కోలునిచ్చెను. ముద్దిమెను కమిటిరీఫార్మింగుపై దొరతనముతెచ్చిన తీర్మానమును స్టేటుకౌన్సిలు ఆమోదించిననియు, అసంఖ్యతెచ్చిన సవరణ ఉచితరీతిని దొరతనము ఆలోచించుననియు వైమరా యితెల్పెను. భారతశాసనసభ కావించిన ఘనకార్యములపై అభిప్రాయమును వ్యక్తపరచుటకు పూర్వము స్టేటుకౌన్సిలు గావించిన పనులను గుర్తించవలయుననియు, స్టేటుకౌన్సిలునందు భారతదేశాభ్యుదయమును గోరు స్థిరసంకల్పము గలరనియు, తాను గోరుచున్న సహకారమును, పరస్పర విశ్వాసముల ఆనశ్యకత పీరు సరిగ గుర్తించి చూపిరివి స్టేటుకౌన్సిలు నందలి అచేతన విగ్రహములుగ ప్రజలెన్ను సభ్యులను రాజప్రతినిధి ప్రశంసించెను. 1929 వ సంవత్సరమునకు పూర్వమే రాయలుకమిషను నియమించుటకు యీ మార్గ ము వశ్యక మని తాను పరిస్థితులను గావించుట లేదనియు, సంస్కరణములపై విచారణను రాయలుకమిషను ఎప్పుడు గావించినను అనుకూల పరిశీతు లుదయించుటకై తాను భారతీయుల సదభిప్రాయమును సహకారమును అడేతనమచిసనియు గవర్నరుజనరలు నుడిచెను. రాజోవు మరీ యేస్టేటుకౌన్సిలుసభతో బోల్చినను మొదటి కౌన్సిలు గావించిన ఘనకార్యములు దీసిపోవని రీడింగు ప్రభువు విశ్వసించెను. సభ అధినమం దుంచబడిన అధికారములను దేశాభ్యుదయమునకు నుపయోగించుట కితిర కౌన్సిలునకు మొదటి స్టేటుకౌన్సిలు మిత్రప్రయోగమునందును, పరిశీలన శక్తియందును, సుగపాతమును నేర్చును. అంతరాత్మ ప్రభుత్వముగ అధికారము ప్రతిపూలముగ అనధికార సభ్యులు అభిప్రాయమిచ్చుటకువెదరులేదు. భిన్న సమస్యలపై కాంతముతో వివేకముతో యోచించి ప్రజా సామాన్యముయొక్క నిందలనైనను భరించుటకు వెనుదీయలేదు. కౌన్సిలు సభాభ్యుత్థుడగు సర్ మాంక్రీఫ్ స్మిత్తు, సభానాయకుడగు సర్ నరసింహ శర్మగారు ముక్కిలి రాజప్రతినిధి ప్రశంసించెను. సర్ నరసింహ శర్మగారు స్వచ్ఛమగు దేశాభివృద్ధి యనియు, నిష్పాశంకమగు సామాన్య సేవకుడనియు రీడింగుప్రభువు వర్ణించెను.

సంపూర్ణోపన్యాసము

సిద్ధా, నెప్టెంబరు 17:—స్టేటు కౌన్సిలు సభా సమావేశ అంత్యదినమున నెప్టెంబరు 17 వ లేదీని ఘనతనహించిన రాజప్రతినిధి కౌన్సిలు సభయందు గావించిన వీడ్కోలు ప్రసంగము సంపూర్ణముగ దిగువ ప్రకటించబడినది:—

స్టేటు కౌన్సిలు సభ్యులారా! నేను మిమ్ముల నేడవట సమావేశము గావలయునని గోరుటకు గారణము మీరెరింగియే యున్నారు. మొదటి స్టేటు కౌన్సిలు సభయొక్క సమావేశము నేటితో అంత్యమగుచున్నందున మీ కు వీడ్కోలు నిచ్చుటకు నేను ఉద్దేశించితిని. నేను భారతదేశమునకు రాకపూర్వము మీరు సమావేశమైరి. పల్లీకుగాను, విందులందును మీలో తెక్కుండ్రుగలసి సంప్రతించితిని. సభ్యుల ఎల్లరితోను నేను పరిచయమును సంపాదించితిని. పరిచయము కొందరియందు మిగుల స్నేహముగ మారెను. విచారముతో నేను మీకు హృదయ పూర్వకముగ వీడ్కోలు నిచ్చుచున్నాను. రాజోవు స్టేటు కౌన్సిలు ఎన్నికలవలన స్టేటు కౌన్సిలు సభకూటమందు మార్పు గలుగుట హజము. మార్పులు స్వల్పమైనను, విస్తారముగ తటస్థించినను మొదటి స్టేటుకౌన్సిలు సభ్యులగు మీరు రాజ్యాంగము క్రింద మీ కొసంగబడిన అధికారమును వివేకముగను, న్యాయ దృష్టితోను, ప్రజాభ్యుదయము కొరకును వినియోగించి, రాజోవు కౌన్సిలు సభ్యులకు మార్గదర్శనలైరిని నేను స్పష్టముగ వక్కాణించుచున్నాను.

స్టేటు కౌన్సిలు జననము

స్టేటు కౌన్సిలు జననమున వర్ణించుట ఆమోదకరముగ నుండును. 1919-వ సంవత్సరపు భారత పరిపాలన శాసనము కామస్య సభలో బ్రవేశదెట్టినప్పటినుండియు ఆశాసనము యొక్క దశమ శ్రద్ధతో గుర్తించిన మూలని సభ్యులు స్టేటుకౌన్సిలు లుండియా దొరతనమునకు కుడి భుజముగ నుండవలయునని ఉ

హింసజడవని గుర్తించగలడు. స్టేటుకౌన్సిలునందు గవర్నరు జనరలును 56 సభ్యులును యుండవలయును. 56 సభ్యులలో 26 సభ్యులు అధికారముగ నుండవచ్చును. ఈహాక్రియాధూపమును వాచ్చినయెడ, మిత్రులందు నేను బాల్గాని యుండేడివాడను. అంతియగాక నేను మిమ్ముల నవట నావశ్యకమయ్యేడిది. కాని పార్లమెంటు సంయుక్త కమిటి మొదటి ప్రపోజలును సవరణ గావించెను. సంయుక్త కమిటి నుడివినరీతిని “స్టేటుకౌన్సిలు వాస్తవమందు రెండున శాసనసభగ నిర్మింపబడిన” భారత శాసనసభ ప్రారంభోత్సవమందీ అంతమునే కన్నాటు ప్రభువుగూడ నొక్కవక్కాణించెను.

స్టేటుకౌన్సిలు ధర్మములు

స్టేటుకౌన్సిలును సరియగు నెనేటుగా నిదర్శించుట పార్లమెంటుయొక్క ముఖ్యోద్దేశము. అందు బెద్దులును, ప్రాపంచకానుభవులను, శాంతిచిత్తతో సమస్యల యోచించువారును, విచక్షణపరులును గల సభగ స్టేటుకౌన్సిలుండవలయును. అసంఖ్యియందు గావించబడిన చట్టములను సవరణ గావించుటయు, జాగ్రత్త వహించి అసంఖ్యియందలి తీవ్ర భావములను మిత భావముతో గుర్తించి రెండుసభల అభిప్రాయమును ప్రజాభ్యుదయముకొరకు సంఘటికరణము గావించుటయు, రెండు సభలయందలి భేదములను సవరణగావించుటయు నిమగ్నమై పద్ధత సభ్యులు.

సభానిర్మాణము

స్టేటు కౌన్సిలునందు ఆరువది సభ్యులు గలరు. ఈసంఖ్యలో ఎన్నుకొనబడినవారిసంఖ్య 26. నియమించబడినసభ్యుల సంఖ్యలో 20 మంది కంటె అధికముగ అధికారు లుండరాదు. నామినేషను చేయబడిన సంఖ్యలో బీరారు ప్రతినిధుడు ఎన్నుకొనబడినసభ్యుడుగ నే యెంచవలయును. అధికారుల సంఖ్య 17 మరును దర్శించబడిన. శాసనముపై పార్లమెంటునందు చర్చ జరుగుచున్నప్పుడు భారత ప్రభుత్వము స్టేటు కౌన్సిలు సభయందు మెజారిటీని అధిగ సంఖ్యగల సభ్యులను గోరుట త్యజించవలయునని చెలుపబడిననియు భారతపరిపాలన చట్టము ప్రకారముగ యిండియా దొరతనము నియమించుట కధికారులగు సభ్యుల సంఖ్యను సంపూర్ణముగ నియోగించ లేదనియు అధికారుల స్థానమందు కొంతవరకు అనధికారులనే నియమించెననియు చెప్పుట కీ వివరమును చెల్పుచున్నాను. స్టేటు కౌన్సిలు సభపై గవర్నరు జనరలునకు విశ్వాసముగలదు. మా విశ్వాసము నిరాధారముగ నుండలేదు. అయినప్పటికినినియమించబడిన అనధికార సభ్యులు వారి అభిప్రాయములను మంబుగ లప నావశ్యకత లేదు. నియమించబడిన అనధికార సభ్యులు అంతరాత్మప్రబోధ నకు విరుద్ధముగానుండ దొరతనమునకు ప్రతిపూలముగ వోటుచేయుటకు ప్రసంగించలేదని వోటు జాబితాలు పరిశీలించినవార్షిక బోధపడును. దేశముయొక్క శాశ్వతపు తేముములు గోరెనప్పుడు తాత్కాలికముగ ప్రజలయందు నీవమెత్తి పంచరించుభావములకు బెడరక ప్రజల దురభిప్రాయములకు వెరునక, జనసామాన్యముయొక్క ఆరోపణలకు ఢిల్లక దేశతేముమును గాపాడుటకు దొరతనమునకు యీసభాసభ్యులెన్నడును వెనుదీయలేదు. ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులెంత బాధ్యతహీనావని పంచరించెదరో అంత బాధ్యతతో స్టేటుకౌన్సిలు సభ్యులును మెలగిరి.

ప్రతినిధుల భిన్న తేముములు

స్టేటుకౌన్సిలు సభయందు భిన్న తేముముల ప్రతినిధులు గలరని నే నెరుంగుదును. జమిందారులు గలరు. విజ్ఞానాలు గలరు. వాణిజ్యములన బిశ్వరంతులై నవారు గలరు. పరిక్రమనాయకులు గలరు. మీరందరకు కష్టనిష్ఠురముల కొర్చి, కాలహరణమును గుర్తించక దేశసౌభాగ్యము కొరకు బాటుపడి నాకును సాప్రభుత్వమునకును తోడ్పడినందులకు నాహృదయ పూర్వకముగ కృతజ్ఞతను జూపుచున్నాను. కమిషను సభ్యులుగను, కమిటిసభ్యులుగను మూల బెక్కుండ్రు వ్యయప్రయాసల కొర్చి ప్రభుత్వమునకు సహాయముజేసిరి. వాప్రభుత్వము తరపున నేను మీలో నట్టివారిని గావించుటకును, అనధికారులకే యిందియెడ నేను నావశ్యకతను, వాప్రభుత్వముయొక్క కృతజ్ఞతను ఎరింగించితిని.

అధికారు లభినందించుట కాని అధికారులు భారమును రావకార్యములందు తోడ్పడి నాకు గావించిన సహాయమును మరచుట కృతజ్ఞులైయును. సంస్కరణములు సంపూర్ణముగ విజయము గాంచుటకు అధికారులు శక్తి వంచన లేక నాకు తోడ్పడిరి. ఈసభయొక్క చర్చలను సరిగ నడుపుటయందు మొండుగ నాకు తోడ్పడినవారలను జేర్చొనెదను. స్వల్పకాల

మన అయిదు సంవత్సరములలో మీసభ కార్యక్రమముగ ముగిసినది నియమించుట విచారకరముగ వున్నది. మీసభలోని అభ్యుదయము వెంటనే కార్యాచరణములపై బంతులకు గారణము దేశభక్తియము కొరత. వారు భారతదేశ చైతన్యముకొరత బంపబడిరి. మీసభలోని అభ్యుదయ దీనికొనినప్పుడెల్ల తిరిగి నానాభ్యుదయములను అభ్యుదయములకు మికరించితిని. మీసభలోని అభ్యుదయమును సకల అభ్యుదయములకు మన మెంతయో కృతజ్ఞులమై యున్నాము. శ్రీ సామంత్యములను, గౌరవములను పెట్టల సభయందుండువలెన దగ్గరను సర్ అలెగ్జాండరు అన్ని విధముల మీదర్శనము జరుపుటకు దారులను జూపెను.

ఈసభకు ప్రథమ అభ్యుదయముగండి యితరులకు గొప్ప నిదర్శనముగావిన వానిగ చాలకాలము జ్ఞాపకముందును. ఆరిని సాసమున తగినవాని నియమించుట కష్టమైనది. ప్రభుత్వ కార్యవర్గాలలో నొక్కరి నొకరిని తప్ప వేరేమిజేయగలను. సర్ మాంటెన్ బట్లగారిని యాసభాభ్యుదయము నియమించబడినందులకు అభినందించుచున్నాము. ఆయన ప్రభుత్వముల గవర్నరుగ నియమించబడినది. అందుచే వేరొక కార్యవర్గ సర్ హెన్రీ ప్రెస్టెన్ గారిని మీసభ కార్యక్రమముల నొకరిని నియమించుటకు వారిసమర్థతగూర్చి మీకందరకు తెలియజేయవలెను. ఇంతిగానే యెన్ని వీడ్కొలుపులు జరుపవలసివచ్చెను. ఈసభ నాయకుడు శత్రువులకు ఉద్బోధనపరిమితి ముగియుటచే వనల విడిచివోవుచు న్నారు గావున చాల విచారముగ వున్నది. వారు యాసభలలో నేగాక, కార్యనిర్వాహక వర్గమునందుగూడ చాల యోగ్యముగ పనిజేసిరి. ఇట్టి భర్తృబుద్ధియు, భక్తియు స్వతంత్ర బుద్ధియు గల సహకారి యితర వై ప్రాయ లగు లభించియుండదు. ఈ సభయందు సభ్యునిగనుంకి తమ మెగమాటముల చెల్లించుకొనుటయేగాక తాను ప్రాతినిధ్యము వహించిన భారతీయుల యెవరూడ తన విధ్యుక్తమును నెరవేర్చుకొనెను. ఆయన నమ్మకమును భారతదేశాభిమాని. సామ్రాజ్య సేవకును. మానవ శ్రేయమునకు దళిలవయు, ప్రభుత్వకార్యములందు అమితముగ శ్రద్ధయు, భారత సామ్రాజ్యాభివృద్ధియందు వాంఛయు గలవారు.

కేంద్రశాసనసభల అన్వేషణ

ఈ సభవారు తమకార్యముల నెరవేర్చుటలో ధైర్య భయములతో ప్రవర్తించిరి. ముఖ్యమంత్రములకు సంబంధించిన నివాళి తో జోక్యము కలుగజేసికొన కుండినను, దేశ ప్రభుత్వము నకు హాని కరముగ నుండు వానిని నిరాకరించుట కనుమానించలేదు. కేంద్ర సభవారు మొదట సభాపతి తీర్మానములను భగ్న పరచుటయే తమ పనిగా జూసికొనరాదు. అట్టి తమకు నష్టము తెచ్చిపెట్టు యర్హములను ఖండించుటకు సహజముగాదు. ఇతర విషయములలో ఆ సభవారి సూచనలకు సహజ ప్రతిపాదించవచ్చును. మీరు మీసమర్థతలబట్టి మీ బాధ్యతలను చక్కగనే నిర్వహించితిరి. గత నాలుగున్న రెండ్రలో ఉభయ శాసనసభలు, గవర్నరు జనరలుగార్ల మధ్య ఏకీభావము కుదిరెను. అప్పడప్పుడు భిన్నాభిప్రాయములు జరిగెను. ఆర్థిక, ప్రభుత్వ నిర్మాణములలో మాత్రము భేదాభిప్రాయములు కలుగుచుండెను. ఇది సభ్యుల రాజకీయభిప్రాయములు తెలిపేవేగాని రాజకీయముల ముఖ్యవిషయముగూర్చి భేదాభిప్రాయము లేదు.

నేను యాసభను ప్రారంభించినపుడు రాజకీయభివృద్ధిని గూర్చి నాయభిప్రాయము. స్టేటు సెక్రటరీగారి అభిప్రాయము తెలిపియుంటిని. ప్రభుత్వము వారు నూచించిన తీర్మానములను యీ సభవారు శాసనసభవారి సవరణతో గూడ ఆమోదించినవానిని యీ ప్రభుత్వమువారు శ్రద్ధగ పరికించెదరు. శాసన సభవారి తీర్మానములు స్టేటు కవున్సిలు సభవారి అభిప్రాయము దేశములో విధ్యాధికుల అభిప్రాయమును వెల్లడిజేయు నవిగ భావించవలెను. మన యొందొరుల మధ్య సహకారము అన్వేషణ పరిపాదులకై నేదెచ్చిన అభిప్రాయములను మీరు సరిగా ననుసరించుచున్నారని మీసభాచర్యలను దెలియుచున్నది. 1929 సం॥ లోపున రాయలు కమిషను నియమించబడునట్లు జేయుటకు, విచారణ జరుగు నపుడు అనుకూల వాతావరణము కుదురుటకు యిదియే మార్గము. క్రొత్తప్రాత సందున సామాన్యముగ నుండు కష్టముల మధ్య మీరు మీ బాధ్యతలను చక్కగ నిర్వహించి దేశమునకు తగిన సేవ జేసిరి. మీరు సర్వర భారతదేశ రాజకీయ భివృద్ధిని గోరుచున్నారని మీ యభిప్రాయములను తెలియుచున్నది. ఇట్టి విశాలాభిప్రాయములతోనే నుభాదర్యముల నెరవేర్చుకొనగలరు. ఈ జ్ఞానముతోనే యిప్పటివరకు మీ విధ్యుక్తధర్మమును నెరవేర్చుకొనిరి. మీయందరి సౌఖ్యమును గోరుచు నెలవు గలిగిన మున్నాను. (అ. ప్రె.)

న్యాయస్థాన వార్తలు

వర్తక గుర్తు ననుకరించుట

(హైకోర్టు)

వర్తక గుర్తుల ననుకరించి, ప్రజల ప్రభుత్వ సేవను సేరమునందు న్యాయమూర్తి జాక్సనుగా రీదినమున తీర్పు జెప్పిరి.

చెన్నపట్టణమున మార్కెట్ కంపెనీవారు సిగరెట్లను తయారుచేసి "రైటు ఆఫ్ ఆసియా" అను వర్తక గుర్తుతో వ్యాపార మొనర్చుచుండిరి. అట్లు రహిమాన్ అనునతడు గూడ తాను తయారుజేయు సిగరెట్లకు గూడ "రైటు ఆఫ్ ఆసియా" అను గుర్తునేపెట్టి వ్యాపార మొనర్చుచుండెననియు, ఆ పేరు పెట్టుటకు వానిని తమ సిగరెట్లనుకొని ప్రజలు ప్రభుత్వమునైనను, మేక్స్ గలు కంపెనీవారు ఫిల్మెన్ డెన్సి మేన్స్ గు యెదుట కేసును దేగా ఆకోర్టువారు ముద్దాయికి రు 201 ల జరిమానాను విధించిరి. ముద్దాయి ఆయన తరువుపై కోర్టున కప్పిలుజేసెను. ముద్దాయి తరపున జీ. ఆర్. రామచంద్ర అయ్యగారు వాదించుచు, మేక్స్ గలు కంపెనీవారిచే తయారు జేయబడినవియు, అట్లు రహిమాన్ చే తయారు జేయబడినవియు ఆ గూ సిగరెట్లమీద స్పష్టముగ వ్రాయబడినవియు, దానినిబట్టి, ప్రజల ప్రభుత్వమునకు తలపు ముద్దాయికి లేదని స్పష్టముగా గలదనియు, అంతియగాక ఇది పిలు సబంధమై నది. గానిక్రైములు సంబంధమైన సేరము గాదనియు వాదించిరి.

న్యాయమూర్తి తీర్పు చెప్పుచు ముద్దాయి చర్యలను ప్రజలకు ప్రభుత్వముననియు అందుచే నతడు సేరముజేసినవియు నెందుమోషిత్వమును ఖాయపరచెను. కాని రెండు వందల పైస ఒకరూపాయి నెక్కువగ జరిమానావిధియుట అపిట్టు హక్కునొ సగుటకు మాత్రమే యునచ్చనని యెంచి జరిమానాలో నొక రూపాయికి తగ్గించిరి.

* * *

ద. ఇం. రైల్వేకంపెనీపై దావా

మరియొక ప్రదేశమునకు చేరుటకుగాను రైల్వేకంపెనీ వానికి వశపరుపబడిన వస్తువులు నష్టమైనపుడు రైల్వేకంపెనీ వారి బాధ్యతను గురించిన దావా యొకటి ఈ దినమున న్యాయమూర్తి వి. వి. శ్రీనివాస ఆయ్యగారి యెదుట విచారణకు వచ్చెను.

అడిసన్ కంపెనీవారు, దక్షిణ ఇండియా రైల్వేకంపెనీ వారి పై నీదావాను దెచ్చిరి. గత ఫిబ్రవరి 14 వ తేదీన అడిసు కంపెనీవారు ఒక డాక్ట్రబదర్లుమోటారుకారును తిరుచునా పల్లికి పంప నెంచి దక్షిణ ఇండియా రైల్వేవారికి యుప్పచెప్పిరి. ఆ మోటారుకారు తిరుచునాపల్లికి తేరక పూర్వమే అగ్ని ప్రమాదమువలన కాలి పోయెను. రైల్వేకంపెనీ వారి అజాగ్రత్త వలన నామోటారుకారు కాలి పోయెననియు, అందుచే రు 200 ల పరిహారము నిప్పించవలసినదనియు అడిసను కంపెనీవారు దావా దెచ్చిరి. అగ్నిప్రమాదము ఆసక్తికముగ గలిగినదియు అందుచే రైల్వేసంబంధనల ప్రకారము తామాన్యమునకు బాధ్యులము గానునియు రైల్వేకంపెనీవారు వాదించిరి.

న్యాయమూర్తి దావాలో విచారణయంతయుల నీదినమున నిర్ణయించిరి

* * *

దొంగచెక్కుల జూఫి మోసగించు త్తింతుట

ముద్దయి సాహసచర్య

(జార్జిటౌను పోలీసుకోర్టు)

భారత్ జేసిన, దొంగచెక్కుల నడిచే నాబజారునందరి "వికసించి" దాను అను నగలవర్తకులను మోసగించు యర్హించెనను సేరముపై నారాయణఅయ్యర్ అను నామాంతరముగల వేణు అనునాతడు ఆనెగండి పోలీసువారిచే సేర మోసపింపబడి నేడు జార్జిటౌను పోలీసుకోర్టులో 2 వ ప్రెసి డెన్సి మౌజి స్ట్రీటుగారియెదుటకు కొనిరాబడెను.

ముద్దయి దక్షిణదేశీయుడు. కలకత్తాయం దెచటనో మార్కెట్లోను టైపిస్టుగ పనిజేయుచుండువాడు. పైసేరమునంత యు ముద్దయి గావించినటు లంగీకరించెను.

కేసు వివరములు

కేసున జూరైమాసము 20 వ తేదీయందు ముద్దయి 'వేణు' పై నాబజారునందు నెం 112 రు. వికసించి చదివినాడు.

నగలవర్తకుల కంపెనీకి చెల్లి మూడు 900-లు నెలగల కొన్ని నగలకు ఆర్డరు నిచ్చిరి. ఆర్డరు నొసంగు నపుడు తానొకలకత్తా క్లయిపు వీధిలో నివసింపు గోపాల వేదాంతరావు యం. ఏ. పి. హెచ్. డి. గారి గుమాస్తానియు, గోపాలవేదాంతరావుగారు కలకత్తా కాసభాసభ్యులనియు, వారి కుమారి తేజోరక్త యానగలు చేయించుచున్నాననియు చెప్పిరి. అందుకుగాను ఆర్డరుతో అద్యాస్సు గరు 850 లకు చెక్కు నొకదాని నొసంగెను. ఆచెక్కుపై గోపాలవేదాంతరావుగారి సంతక ముండెను. కలకత్తాయందలి టాకర్ స్పింక్ కంపెనీవారి పేరిట చెక్కు వ్రాయబడి యుండెను. పరుసటిదినము 21 తేదీ ముద్దయి తిరిగి చదివినాడు కంపెనీ వారి వద్దకు వచ్చి సదరు గోపాలవేదాంతరావుగారి కుమారికి పరశువాకమునం దున్నదనియు తిరిగి వెంటనే కలకత్తాకు వెడలిననున్న యన ఇదివరలో జేయబడి అన్యకమునకు పిద్దముగ నున్న నగలు తీసికొని చెల్లెదననియు జెప్పి రు 500 లకు మరియొక చెక్కు నొసంగెను. మొదటి చెక్కు కలకత్తాయందును, రెండవది మదరాసునందును వ్రాయబడియుండెను.

కంపెనీ వారందులకు కారణమేమని ముద్దయి ప్రశ్నింపగ గోపాల వేదాంతరావుగారు తనకు ఖాళీచెక్కుల గొన్నింటిపై సంతకములు మాత్రము చేసి ఇవ్వమనెనని మొత్తమునకు వ్రాయునటుల అనుమతి యొసంగియుండిరిని పల్కినను, దీనిపైవార నమానము జెంది మదరాసులో ఎరింగినవారైన గలరాయ ని ప్రశ్నించిరి: మద్రాసు పోలీస్ కు సత్తా కార్యరేషనులో రామయ్యర్ అనువారు తనకు తెలియనని ముద్దయి జెప్పగ కంపెనీ వారు విచారించ ముద్దయి యగు వేణునకు నగలసొంగవచ్చునని రామయ్యరుగారు శిఫార్సుజేసిరి. ఇంతలో కంపెనీవారికి ను యథాగతము తెలిసికొనుటకై ముద్దయియొసంగిన ఆద్రుకు కలకత్తాయందలి గోపాల వేదాంతరావుగారి పేరిట వేణుయొక్క చెక్కులపైనగల నాతనికొసంగవచ్చునా యని వ్రాసి తిరిగికోసంగిరి. కాని గోపాల వేదాంతరావు అనువ్యక్తియే అటలేనటుల తెలిగ్రాఫ్ కార్యాలయమువారు తిరిగి చదివినాడు కంపెనీ వారికి వ్రాసిరి.

మాడవదినము ముద్దయి కంపెనీవారివద్దకు రాగ తిరిగి వార్తకు వచ్చిన జవాబును జూసిరి. అందుపై సదరు గోపాల వేదాంతరావుగారు కలకత్తా పీడి గ్రామాంతర మరిగియుండు రని ముద్దయిపల్కినను.. చెక్కులకు పైకమురాగనే నగలు తన పేర పంపవలసినదనియు జెప్పి తన చిరునామా నొసంగివెళ్లెను.

పిదప టాకర్ అండ్ స్పింక్ వారికి చెల్లుబడిగాను అంపబడిన రెండు చెక్కులును "గోపాల వేదాంతరావు అను వారిపేర లెక్కయే లేనందున" చెల్లుబడికాక తిరిగి పంపబడెను. అందుమీదట జరిగినదంతయు మోసముని గ్రహించి కంపెనీ వారు పోలీసువారి కిరిగించిరి. అంతట పోలీసువారు ముద్దయిని వెతికి పట్టుకొని కేసుచేసిరి.

నేడు 2-వ ప్రెసి డెన్సి మౌజి స్ట్రీటు జూడిషియల్ సాహెబుగారు కంపెనీ ఏజంటు జేవల్ లాల్ గారిని విచారించిరి. ముద్దయి సేరమును అంగీకరించెను.

కేసు విచారణ జరుగుచున్నది.

కర్నూలు జిల్లా పత్రికొండతాలూకా గ్రామ మునసబులు మదరాసు నగలను మెంటువారికి తమ శీతములను, తగ్గించరాదని మిమోరియల్ పంపుకొనిరి.

ధర్మాదాయముల బోర్డు అభ్యుదయ

సంచారక్రమము

ధర్మాదాయముల బోర్డు అభ్యుదయము సర్ జి. సవాళి వయ్యరుగారు సెప్టెంబరు, అక్టోబరు మాసములలో యాదిగవ ఫలములతో విచారించినపుడు:—ఒంగోలు సెప్టెంబరు 21, 25 తెనాలి—20, 27. గంటూరు—28, 30. బెజవాడ—అక్టోబరు 1, 2. బాపట్ల—3, 4. మదరాసు. 5 తేదీ

అగ్నిప్రమాదము

ఒక ప్రాణనష్టము:—భౌజండులెట్టునంద మహా ముదీయ తోటలయందు నిన్నరాత్రి గొప్ప అగ్నిప్రమాదము సంభవించెను. నాల్గొంపలు తగులబడినవి. వెంటనే పోలీసువారి ప్రయత్నములవలన యెక్కువనష్టము కలుగలేదు. నిన్నరాత్రి 2-15 గంటలకు హుటాతుగ ఒక యిల్లు కాలుమెండుట అగపడెను. కొను తిరుగుచున్న పోలీసువారు వెంటనే ద్రవ్యహించి చల్లార్చిరి. ప్రాణనష్టములేదు. రూ 600 నష్టము కలిగినట్లు తెలియుచున్నది.



క్రొధననామ సంవత్సరం భాద్రపదమాస బహుళ అమావాస ౩౦, శుక్రవారము

ధన్యము

[విద్వాన్ దేవరకొండ రామజోగిశాస్త్రి గారు]
చం. కరముగ గారవంబు నధికారము, బాహుబలాతి
రేకమున్. స్థిరకమనీయచిత్రము విశేషమనీష,
జనానురాగమున్. గురుతరసాహసంబు, సమ
కూడును ద్రవ్యము గల్గువారికి. సిరిగలవారి
జీవనమే జీవన మా జగతీతలంబునన్.

చం. ఉరుతరభోగముల్ని మహాన్నత సౌఖ్యము
లందవచ్చు భా. స్వరమహానీయకీర్తి సముపార్జన
నేయగవచ్చు, దేవతావరుల ప్రసన్నతల్లి
నగ వచ్చును, భర్తముచేయవచ్చు, సు. స్థిర
ముగ సర్వము ధన్యము చేతనే సాధ్యముగల్గు
గాన, నా సిరిగలవారి జీవనమే జీవన మా
జగతీతలంబునన్.

చం. మరణము శిక్ష రోగ మవమానము పాపము
భీతి లోనుగా నరులకుఁ గల్గుకష్టములనారత
ముం దొలంగంగఁ జేసి యీ కరణిని మిత్రు
భోలెనహకారము గూర్చుద్రవ్య మెంతయున్
సిరిగలవారిజీవనమే జీవనమా జగతీతలంబునన్.

నాచిలుక

[టి. చలమయ్య ప్రసాదరావులు బాలరసస్వతులు]
ఉ. అంగజరాజమోహన శతాంగ రథంగ కవో
ష్ఠరక్త సి, క్రాంగ మనోజ్ఞరూప హృదయం
గమమానోక కీరరాజముగ, బంగరుపంజరాం
తరమునన్ నెలకొల్పి పరిత్రప్తమ రా, బ్యాంగ
రహస్య దూతయగు నంచు ప్రియంబున సంత
రించితిన్.

ఉ. ఎన్నడో మాధవుండు భవనైకమనోహర
భావగితిక, గ్రొన్ననలెత్తి మ్రోడులు చిగు
ర్పగఁ బాడుచునుండువేళ నా, వన్నెలచిల్ల
పైకగన—పైరవిహరివిలాస లోల యై,
కన్నుల కింపు నింపు నొకకన్నయ చెంగట
వ్రాలె నయ్యెడన్.

చం. జలుగుపయంట చెంగుపయి జేరిన కీరముఁ
బూనివన్నియల్, చిలికెడి పచ్చరాల నగిషిపని
రెక్కల ముద్దులాడు పు, పువ్వుల విలుకానిరాణి
వలపుం దొరసానిదాసి—త్వన్మనః, ఫలక
మొనంగమంటి—తలపన్ కవిపుత్రులు రూప
లుబకుల్.

ఉల్లమునుండి పైకుబుకుచుండు నొయారపుసిగ్గు
పొంగుచె, క్షిప్తన దాసి కెంపు లాలికించెడి
చిర్నపు చెంగలింప వి, ద్యుల్లతవోలె కట్టడుట
నుండగనేరక మత్తుమందు ప్రైజల్లి యద్యశ్యమై
చనియె చంచలలోచన మూర్ఖ నొందితి.

విశ్వగానము

[కె. అన్నమరాజు శర్మగారు]

విశ్వనాథ రేయి బవలు- వెదకుచుంటి
నమృత మొలికించు నీ విగ్ర- హంబుఁ గాంచ
కడలు గనరాని స్వప్నిము- ఖంబునందు
ముదమొదవ నీదు కీర్తనల్- మ్రోగుచుండె.

హీరములహారమో యన- నింపు నింపు
తారకావళి యవ్వక్త- ధ్వనులగల్గిపి
పరజనాగ్రాహ్యమంజుల- భవ్యగీతి
పాడ, వినుచుందు నిశలందు- పరమపురుష!

దిబ్బుఖంబుల వినవచ్చు- దివ్యగీతి
నొంటిమై నాలికించి నే- నొడలు మఱచి
భావవీచికలం బడి- ప్రాకి ప్రాకి,
ఎటుంగఁగా రానివోటికి- నేగుచుంటి.

పిలిచినం బల్కు- పర్యత- బిలములందు
నాత్మనైశ్చల్యవృత్తినే- నందియుండ
హృదయమోహన మై లనన్- మృదులమైన
గీత మొండు శ్రోత్రంబుల- గేరుచుండు.

ఉషఃకాలము

[బాలకవి కాశీభట్ట కృష్ణరాయశాస్త్రిగారు]

శా. సారానేక సుగంధపుష్ప సురభీస్సారాతిమంద
ప్రయా! గారంభుండయి వాయుదేవుఁ డిపుడే
యారామముం జేరి వీణారావార్థము విప్పిచెప్ప
శ్రుతిపేయంబైన దానిన్నినన్. లేరాభారతపుత్ర
నిద్రవిడువ న్లేవా యుపోవేళలన్.

శా. భూరిత్యైతలమంతఁ జూచియఖిలంబున్ స్వామి
భూతంబుగా! ధీరుండై మనకే రహస్యమును దా
దెల్పంగ నూహించెన్ వీరావేళములేల నల్పు
తెలుపు లేవెంట నీకేలరా! లేరా గాధతమిన్
మందునఁ గనన్ లేదా యుషఃకాంతులన్.

శా. ఘోరస్వార్థపరత్వబుద్ధి యెపుడే గూలుంగదా
యంచు గం! భీరవ్యాఖ్య రచించుచుండె గను
మాభీతుండుగాఁ డెంత న! త్యారంభండా స
మీరుఁ డీతని వచోవ్యాపారము లూడఁగా!
లేరా చల్లనివాడు నీమనసులో లేదా యుపో
వేళలన్.

శా. నానావర్ణగతాతిగంధసుమనోనందైకభావంబు
విజ్ఞానాలోకనతం బరీక్షి యొనరంగాఁ జేసి
పత్రధ్వని శ్రీనీతద్విజ దివ్యగాన తతిసంప్రీతా
త్మండై వచ్చెముల్లీనున్ వాయుమహాశయుం
గనుటకున్ లేరాయుపోవేళలన్.

గీ. అదిగొనిప్పుడు పాతత్వ మమరుకొటకుఁ బుడమి
యిరువంకలను గాచి పొడుపుఁగొండ! నండ
నడయామచుండె మార్తాండుఁ డిపుడు! నిన్నటి
దొనంగు లన్నింటి నీట విడుము.

సూర్యదేవుడు

[మాలతీయగ్ధము]

సీ. ఎవ్వనికిరణంబు లించుక తాకిన
జంతుచయంబున చలనమొదపు
ఎవ్వనిదొరశ్చి రవ్యంత సోఁస
నవనవకళ లూరు నవనియందు
ఎవ్వనితేజంబు మవ్వంబుగఁ బ్రబల
మలినంబులన్నియు మాసిపోవు
ఎవ్వనిప్రాభవం బివ్వసుధ నెపుడు
విమలప్రభాస్ఫూర్తి వెలువరించు

త. గీ. అట్టి ప్రత్యక్షదేవుం డహస్కరుండు!
సావనంచయముహరించు! భాస్కరుండు!
భక్తజనములపాలిటి బాంధవుండు!
మాదుపాపముల హరించి మనుచుగాత!

భారతి

సచిత్రమాసపత్రిక

ప్రతిచంద్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును.

సచిత్రమాసపత్రిక-ప్రతిసంచికయందును ౩, 4
రంగులపటములు కలిగి ఇతర చిత్రపటములతో
ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు,
గానము, కథలు నాటకములు మున్నగు అనేక
విషయములతో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు
కలిగి యుండును.

సంవత్సర చందా	రూ 6 0 0
అర్థ సంవత్సరము	„ 3 0 0
విడిపత్రిక	„ 0 10 0

ప్రస్తుతము పోస్టలు రూల్సు ప్రకా
రము 0-2-0 రిజిస్టరు చార్జి, 0-3-0 తపాలు
చార్జి అధికమగుచున్నది. మీరే ముందుగ మణి
యార్డరు పంపిన ఈఖర్చు తగ్గును. పీ. పీ. లు పంపి
నచో సామ్మూమాకు ఒక్కొక్కప్పుడు ఆలస్యముగ
చేరుటయు పత్రికలు పంపుట ఆలస్య మగుటయు
సంభవించును.

మాదిరిపత్రిక గోరువారు ఆణాలు 0-10-
ప్తాంపులు పంపిన పంపబడును. ఉచితముగ పంప
జాలము. మాదిరిపత్రిక తెప్పించుకొన్న తర్వాత
చందాదార్లుగ చేరినయెడల ఆసామ్మూ మినహా
యించుకొని తక్కినసామ్మూ మాత్రము పంపవచ్చును.

మే నే జ రు, భారతి.

పోస్టుభాగ్య నెంబరు 212, మద్రాసు.

దొరకిన యువన్యాసము

శ్రీ భారతి పత్రికాధిపతి! నమస్కారములు.

ఈనడుము నా సొంత పనిమీద నేను దానిని వెళ్లి యచ్చు కొక్కదినముండి తిరుగఁ బ్రతికాపురమును జేరుటకై నిడదవోలునొద్ద చైలుబంటిలో నెక్కబోవుచుండగ, గొందరు స్త్రీలు పురుషులొకగడినుండి విగ్రహపురుషుండిరి. వారు వారిసామగ్రితో దిగినవిమ్మలు నేను గదిలోనికిఁబోయి కూర్చుంటిని. లైలు నడవనారంభించెను. కొంతసేపు కునికపాటులు పడిపడి పండుకొనుటకై యెంచి లేచి బల్లపైనున్న మెత్త నుత్తరముతో చులుపుచుండ గ్రిందిమెత్తనును, వెనుకనున్న మరొకమెత్తనును నడుచుచున్న యవకాశమున నొకకాగితములబొత్తివాకంటబడినది. దానిని గ్రహించిచూచితిని. అది యొకకాంతారత్నము వ్రాసినవ్రాతనలొకానుఁ దోచినది. ఈ కాగితములు పోవుటకే నాకాంత యెంత పరితపించుచున్నదో యని కొంతసేపు విచారించితిని. ఆ పనితామతల్లి ప్రకటించినది యభిప్రాయములను బ్రకటించుటయే మంచిదని నే నూహించుకొని యాకాగితములకుఁ బ్రతి వ్రాసి దానిని మీయొద్దకు బంపితిని. మీరు ప్రకటించినయెడల దానిని వ్రాసిన నాగిమణి సంతోషించునని నా విశ్వాసము. ఈ క్రిందిదియే దానిప్రతి.

చిత్తగింపవలయును,

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు.]

ప్రారంభోపన్యాసము

“సోదరీమణులారా! మీ యందఱతో నొకముఖ్యంశమును ముచ్చటింపవలెనని మిమ్ముల కావ్యంబించితిని. ఆయంశము మీతో నెంతకాలము నుండియో చెప్పదలచితినిగాని మీ మనస్సులకు స్ఫురింపని యంశము నామనుస్సున కేల తట్టినో యని నాకే సందేహముగా నుండుటచేత మానివైచితిని. ఇప్పుడన్ని సందేహములను మించిన యాతురత నన్నుఁ బ్రేరేప, నా యభిప్రాయమును మీకు జెల్లించి హృద్భారమును బాపుకొన నిశ్చయించుకొంటిని.”

“కాంతలసిద్ధిగతులు కొంతకాలమునుండి యభివృద్ధిదశలోనే యున్నవి. ఇట్టి మనయభివృద్ధికి మనమే కారణము కాని మగవాడు కాఁడని లోక మెఱిగియున్నది. మగవానివలన మేలు జరుగనని మనమెన్నఁడునుకొనియుండలేదు. ఆరెడల మన సందర్భమునఁ గేవలనిరుపయోగం డనియే నిశ్చయపఱచితిమి. ఆరెడల నిరుపయోగం డైనంతమాత్రమున మనము విచారింపవలసినపని లేదు. సమర్థతాశూన్యత తుంతవ్యయము కాని యాతడు మన యభివృద్ధికి మొట్టమొదటినుండియుఁ బ్రతిబంధకారుడై పరమశత్రుడై ప్రత్యక్షమారకుడై ప్రపత్తిమలచేతనే మన మాతనిని నిందింపవలసినదని. ఆతని పాపమున నాతఁడేపోవునని మన మూహించక మన బానిసత్వమునకుఁ బరితపించి, మన విద్యాభ్యాసాదుల విచారించి, మనవ్యక్తిరాపిత్యమునకు వ్యసనపడి యాతని లక్ష్యపెట్టక, యవసరానుసారముగ నాతనికెదురుతిరిగి, స్వయంకృపినినమ్మి, యాత్మవిశ్వాసమును గల్గి, మన పురోభివృద్ధికి మనపాటు లేవో పడుటచేతనేకదా ప్రాయశ్చిత్తమున గల్గెల భాగనడుము గూలబడవలసిన మన సుపన్యాసకములపైఁ గరతాళముల నడుచు నిలువఁబడుచున్నాము! వేదనీశ్వరో నట్టిండ్లకిన మనము ననసరములతో నాటకములను స్పష్టించుచున్నాము! పిల్లలతోఁబైలయొద్ద బోలపాటలు పోడిన మనము న్యాయసభలందు ధర్మవాదము లానర్చుచున్నాము! లొడితెడు సంసారములో గుడుగుడుగుంచును లాడవలసినమనము లోకోపకారమునకై భారతదేశమందంతటఁ బర్యటన మొనర్చుచున్నాము!

మగవాఁ డనువాఁ డాడుదానిని వీధిగుమ్మమునొద్దకుఁ గొలఁదికాలము క్రిందటిపాటు రాలిచ్చినాఁడా? చీఁపురకట్టను వదిలిBriefbag బట్టించినాఁడా? తననేవ మఱచి దేశనేవమాలు నెన్నఁడైన దలఁపనిచ్చినాఁడా? ఎంతసేపు తాను, తనవిద్య తనసుఖము,తనకీర్తి, తనవృద్ధియేకాని స్పష్టిలోఁ దనసాటిదైన యాడు దున్నదనియైన మనసునఁ బెట్టినాఁడా? ఇతరదేశస్త్రీల యభివృద్ధి వినియైనర రవంతయ, కాంతదాక్షిణ్యము,నినుమంత సమభావము మనయెడలఁ గనఁబడినాఁడా? తరతరములనుండి యుగయుగములనుండి కార్మిని ఘనీభవించిన యజ్ఞానాంధకారమునుండి స్వప్రయత్నముచేత నతిశ్రమకాలములతో జ్ఞానతేజః ప్రపంచమున కుత్సేత్తుగ నుజినబాతి సర్వప్రపంచచరిత్రమందొక్క యార్యహాసితాతి తక్కు మఱియొకటి యున్నదా? బ్రాహ్మణులేమా తమ జ్ఞానమునకు పడఁద్రోచిరని యబ్రాహ్మణులు వారికెదురు తిరిగిరి. కాని నారిసంఘ మంతయు నీ యనారి సంఘము నేల యెదుర్కొని ప్రొక్కివేయఁగూడదో నాకు బో

ధపడుటలేదు. మగవాడంతస్వార్థలోలుఁడు, ననూయాపరుఁడు, నభ్యర్థకులుఁడు నహంభావమాపితుఁడు ప్రపంచమున లేఁడని మనచరిత్రవలన స్పష్టపడినదా? పాపము పండిపండి బ్రహ్మకాక మానునా? ఎగిరియెగిరి యెగసియెగసినవాఁ డధఃపతితుఁడు కాక తీటునా? చాటిపడియలని తాననుకొనినవే కాదా యిప్పుడు సుత్రేత్రఖండికలైనవి! రాక్షసిబాగు దిబ్బలని తాననుకొనినవే కాదా ఇప్పుడు రత్నాలగనులైనవి! ఎండి, మెలికలుపడి, పీట్టల లువైచి కంపతొడుగైనతీగలే కాదా యిప్పుడు ప్రసవఫలబంధురపరిమళప్రాంచితము లైనవి! వంటయింటి పడుకటింటి బానిసలేకదా యిప్పుడు భారతదేశ? సాభాగ్యదేవతలై ప్రకాశించుచున్నాడు! చిరకాలనాగరకత,చిరకాలవిద్య,చిరకాలాభ్యాసము చిరకాలాహంభావము కలిగినమననా డిప్పుడు మనకు వెనుకబడి నాఁడా లేదా? భారతదేశ సమస్తకార్యభారమున క్రియాశీల నయందు ముందుబుజము మనదా యాతనిదా? మనము పాడిన పాటనుబట్టి తనగొంతు నిప్పుడు సవరించుకొనుచున్నాడా? మనము వేయుచున్న యడుగునుబట్టి తనయడుగుప్పుడు సర్దుకొనుచున్నాడు. మార్గదర్శక వ్యాపారమున ముగవనిల్చి మగవానిని వెంటఁ ద్రిప్పుకొనుచున్నప్పుడే కదా నాగరకత శిరోసత్వత్రమంటిన ట్లెంచవలసి యున్నది!

ఇట్టిశీతిలో మన ముండుటచేత భగవంతు నెంతయైనఁ బ్రార్థింపవలసి యున్నది. మనము మనల నెంతయైన నభినందించుకొనవలసి యున్నది. మగవాని నెంతయైన నిందింపవలసి యున్నది. కాని యింతసంతోషమందుఁగూడ నొకటికెందు విచారహేతువులున్నవి కాని లేకపోలేదు. ఒకదానిని గూర్చియే యిప్పుడు చెప్పెదను. నేను జెప్పఁబోవు నంశముల మీ రెఱుంగనిది కాదు. మీ రేల యింతకాల ముపేక్షజేసి యూరకుంటికో యని నా కాశ్చర్యముగా నున్నది. ఈ యంశము కూడ మగవాని దుష్టవ్యాపారముతో సంబంధించినదే. ఈ దోష మేమో జెల్లించి దీనిని దిద్దుబాటు చేయుటకుఁ బ్రథమావకాశము భగవంతుఁడు నాకుఁ గటాక్షించినాఁడు కదా యని నేను సహేతుకమైన గర్వ మొందుటలోఁ దప్పులేదని యనుకొందును.

సోదరీమణులారా! మనము కంటికి జోడుపెట్టుకొన్న పుష్పము కొలఁదికాలముక్రిందటఁ దా నెంత పెక్కిరించినాఁడో మీకు జ్ఞ పిలేదా? అక్షిరోగమునకేకాక యాస్యసాభాగ్యము నకుఁగూడ నద్దములను దాను ధరించునప్పుడు వానిని మనమేల ధరింపఁగూడదో? అది తన యనుకరణమట! మనము కంటితోఁ జూచుచుండఁ దన యనుకరణమే యగును గావున మనము కనులు మూసికొనవలసిన దని తన యభిప్రాయము కాఁజోలు. అదంభతనాఁడో ఆదికేశ్తినాఁడో కల్పింపబడిన యందమాకారము లేనియాప్రాతయెఁడా? మే మనము ధరింపవలయునుగాని నడుచునుకల బటకాపెట్టుకొనఁగూడదట. ఈ యధిక్షేపణము లో హేతువున్నదా? సీతీయున్నదా? మనుష్యధర్మమైన నున్నదా? మరొక యింతాడిగి కొని చర్మ పాదరక్షలు మనము ధరించి నప్పుడు తానెంత వెకవేలాడెనో మీ రెఱుంగనిదా? అంత వెకవేక లేందులకుఁ అదేమి హానియా, అపకీర్తియా? తన్ను మన మెంతమాత్ర మనుకరింప గూడదట! ఆ ప్రధానరోగము నకు భాగ్యలక్షణములే యీతలయూఁపులు, నీవేకవేకలు, నీ సకింపులు, నీ కటకటలు! ఎన్నినవ్వులు నవ్విససరయెన్నియెద్దు లేచ్చినసరే మనము మానఁ దలఁచుకొన్నప్పుడుకదా యాతఁడు విధిలేని వైరాగ్యమును వహించి యూరకుండినాఁడు! మనము నైకి రెక్కఁగూడదని సంఘమర్యాద, వ్యాకరణమునఁ గ్రియాపరిచ్ఛేదమునఁ బ్రభుమూత్రము వ్రాయుటకుఁ దానెవఁడు? ఇది మనవారి పంచమహాపాతకములలో నొక్కటా? ఏముక్తిస్తువారి పది యాజ్ఞలలో నొక్కటా? ఇది కాక మన డబ్బిలోనిది ముక్కుపాడి, తనడబ్బిలోనిది శ్రీపాదరేణువునా? ముక్కుభగవంతుఁడు తనకేఇచ్చినాఁడా? ఇంతతెగ నీలు గండ్రెసనున్నదా? మన జేబులోనివి సిగరెట్లా! తన జేబులోనివి తులసికట్టలా? ఇంతకు నో సోదరీమణులారా! కారణము చెప్పియేయుంటిని. అందుకి మనవాని ననుకరించుటకు మగవానికి రోతవేటొక్కటిలేదు. మన కుచితమైనదియు, మన యోగకరమైనదియు, నర్హమైనదియు, సవసరమైనదియు మనము చేయుచున్నాము కాని తన్ననుకరించుచున్నదే మెంతమాత్రము మనకులేదని తానేల. యెఱుఁగఁడు? తా నెవరి ననుకరించి యిన్నివేసములు త్రెప్పకొనినాఁడు? ఆ మాత్రపు టూహ తన కేల యుండఁగూడదు? అతనికి మొదటినుండియు మనయెడల సమాహయేయున్నయెడల మనకిన్ని పాటు లేందులకు? తనకిన్ని తిట్లెందులకు? మనము తన్నెంతమాత్ర మనుకరింపఁగూడదు కాని తాను మనలఁ బూర్తిగా ననుకరింప నచ్చు గాఁజోలు, అది త

ప్పులేదు కాఁజోలు. అందులకు మన మాతని నేమియు ననఁగూడదు కాఁజోలు; నాటకములలో శ్రీపాత్రములను ధరించి తాను మనల నేల యనుకరించుచున్నాఁడో చెప్పిపట్టుకొని జొక్కి యించి నిలువబెట్టి యేల యడుగరాదు? ముంగురులు వింతెన్న న సాగసుగా నుండునని మన మీచెంప నాచెంపనొక్కయంగుళముమాత్రపు వెడల్పున వెండ్రుకలు కత్తిరించుకొన్నప్పుడు తానెంత యెల్లరి పెట్టినాఁడో! తలవెండ్రుకలు పూర్తిగా తీయించుకొనినట్లుగా నింటిపెంకు రెగిరిపోవునట్లెంతహంగాము చేసినాఁడో! అట్టియాతఁ డిప్పుడు మీసములు పూర్తిగా గొరిగించుకొని సవరములు నెత్తికొ గట్టుకొని నాటకరంగమునఁ బోతూ పేరట్రాల్చె నిలువఁబడినప్పుడు “నీకిది యెవఁడు చెప్పినాఁడురా యని మన మాతని మూతిపై నేల యాడ్చిక్కొల్పరాదు? కొటులాగున నుండునెడల గ్రమ్ముచలకుఁ గ్రమ్ముచల, సాగసునకు సాగసుగా నుండునని రైకకు బోతూములంటించి చేతులు రవంతపాడుగ చేసి ధరించి సహజమైన సిగ్గుతో నూత్నమైన శోభతో మనము ప్రకాశించుచుండఁ దన కన్నులలోఁ జీలులు కొట్టుకొని నాఁడే! అట్టివాఁడిప్పుడు మన రైకతోడిగిరిని దానిలో మఱివో తగలఁబెట్టుకొని సిగ్గులేక, యుభయభ్రష్టత్వపుఁ బాదురూపములతో రంగమున మగము తెద్రువై నిలువఁబడి మనలఁ బరాభవించుచున్నప్పు డాతనిని నేమిచేసిననైనఁ బాపమున్నదా? కట్టపడి యొడలిపై నడ్డుకట్టుకొకతో, నడ్డుచీలల ముంతేకుల కడికింపుగాజులతో, గండలపై జేరుబొందువంటి నరములుబికిన మొరకుకంఠమున గాజుపూసలతో, జాట్లసాగచే బొక్కి మాడి చచ్చిన పెదవులపై లత్తులతో, గూతీతీయుటచేఁ గాయలుగాచి గీతలుపడిన దొడలపై బూడిదతో, వేంకటేశ్వరపాదములపై దుమ్ముకాయ గొలునులతో, వాఁడుదానితలకంటె సహజముగఁ బెద్దదైన తలపై సవరముల జవునుకూర్చుచే భయంకరముగ నగపడు రాకాశితలతో, రంగముమీద సంగరస్వరూపమున నవతరించిన యీ జగన్మోహినీదేవతను జూడగ నార్యాన ర్తదేశమంతయు నొక్కపెట్టున నేడువలసి యున్నట్లున్నదే! తా నాడుదానిని బూర్తిగ ననుకరించినట్లు లోలోపల నుత్సాహమున నుబికి యుబికి పోవుచున్నాఁడు కాఁజోలు! తానా? అడుదాని ననుకరించుటా? తనతరమా? సహజలావణ్యముగల యాడుదానిని గనులకు నూటిగ నొక్కజే నెడు చూచి టంగున (Tangeni)కు మఱియొకమాపుగల యాడుదాని-నెగుడు దిగుడుగఁ దరంగ ఫక్కిగఁ జూడఁగల యాడుదానిని-నింద్రధనుస్సువలె లోకమునకంత నొక్కసారి మంగళపుటారతి నీయఁగల యాడుదానిని, పాముమెలికల జగజగలలో మెఱుపుగప్పున మెఱసి చప్పున మాయమైనట్లు చూడఁగల యాడుదానిని, దానా? అనుకరించుటా? మతి యుండియే యీ పని చేయుచున్నాఁడా? పెదవులపై లత్తుచందమామల పండువె న్నెలల కలకలతోఁ గానఁబడవలసిన మందహాసమును పెదవులపై మాటుపఱచి దానిని గంటికిసలలో నొక్క-Geometrical point లోఁ గేంద్రీకరణ మొనర్చుట కొక్క నిజమైన యాడుదియే తగునుగాని యీకొట్టాస్వరూపమే-అందులకుఁ దగుట! చచ్చి యాడుదియై పుట్టినప్పటిమాట కాని యిప్పుటి మాటయూ?

సోదరీమణులారా! ఇంత యసాధ్యకార్య మాతనివలనఁగదా, పోవొండు! అడుది నిలువఁబడినట్లయినఁ దాను నిలువఁబడలేనప్పుడు తన మొగము, తన మోర, యింక ననుకరణ మెందులకు? చనవు ప్రేమ, రవంతమోతాదు మించినవల్లభ్యము గనఁబడువలసిన భర్తయెదుట నాడుది యెట్లు నిలువఁబడునో, కాపంతమాత్రమే గౌరవము కానఁబడువలసిన పెద్ద బావగారియెదుట నెట్లు నిలువబడునో, యధిక భయగౌరవము లుగ న బలు ప వ ల సి న మామగారియెదుట నెట్లునిలువబడునో, యనివ్వుముగ గౌరవింపవలసిన యత్రగారియొద్ద నెట్లు నిలువఁబడునో, యీభేదములలో నొక్కభేద మైనఁ దాను గనఁబడుపఁగలఁదా? నాభర్త యీనడుము నాటకము లోనికి వెళ్లెదనని చెప్పుటచేబొమ్మంటిని. “నీభర్తకిరాక్రి నాటకములో వేసమున్నద”ని మాయొంటి పొరుగమ్మలక్కలలో నొక్కతే నాచెచి నూడెను. నాభర్త పెడఁబోయినకొంతసేపటికి నేను నాటకకాలకుఁబోయితిని. అభిజ్ఞానశాకుంతలమున నాభర్త ప్రయింపదవేసము కాఁజోలు వేసినాఁడు. కణ్ఠమున్యాత్రముములోని మొక్కలకు నీళ్లుపోయుటకై శకుంతలతోఁగూడఁ జేతిలో నొక యిత్తడిచెంబును బుచ్చుకొని నాభర్త రంగమునకు వేంచేసినాఁడు! నేనప్పుడు కొంతసేపు డిల్లపడి కొయ్యనెఱిపియితిని. నాకప్పుడు మనసున్నఁ గోపమే కలిగినో, రోతయే పుట్టెనో, నవ్వేకలిగినో యెదుపేమిచ్చెనో నేనేమియుఁజెప్పబాలను. ఒక్కనిముస మట్లున్నపిమ్మట నాభర్త నిట్టిశీతిలోఁ బాముటకంటె జచ్చిపోవుటయే మంచిదని పపంచవాఁడాని

రాయపూడి పోరీనోట్ల కేసు

అపూవరు వాగ్మూలము

పైన నువ్వారింపబడిన కేసు గుంటూరు సబ్ మేజిస్ట్రేటువారి కోర్టులో మ రా శ్రీ. పొన్నాడ రామకోటి పంతులువారిచే విచారింపబడుచున్నది. ఈ కేసు ది 7-9-25 తారీఖున విచారణకు వచ్చెను. ఒక్క అపూవరు వాగ్మూలమే మూడుదినములు పట్టెను. ఈ కేసునందు చిక్కుబడినవారు మొత్తము 12 ముద్దాయిలు. 1 ముల్లెల శివరామకృష్ణయ్య 2 యీ శేషగిరిరావు 3 గుట్టా గంగాధరరావు 4 మంచినపల్లి నరసింహారావు 5 నలభీతు కొండలరావు 6 పణిహారం శీతా రామయ్య 7 కండకట్టు సుబ్బయ్య నాయుడు 8 నలమొత్తు బల రామయ్య 9 పి. రామరత్నంరాజు (వరపు) రామరాజు 10 చిత్రాల వరదరాజులరాజు 11 పి. వేణుగోపాల్ మొదలి యార్ 12 పణిహారం శాస్త్రి. వీరిలో శాస్త్రి అనునాయన అపూవరుగా మారినాడు. బెజవాడవాస్తవ్యులగు కొలండ రెడ్డి గారు, వేపా సుబ్రహ్మణ్యంగారు యింకా అనేకమంది న్యాయ వాదులు యీ కేసునందు ముద్దాయిలకేరవున పనిచేయు చున్నారు. మద్రాసు కాసనభా సభ్యులు మల్లెలవారి బంధువు అగు మాగంటి శీతయ్యగారుకూడను విచారణకాలమందు హాజరు అగుచున్నారు. ఈదినపసంగతులు అపూవరు యిచ్చిన వాగ్మూలముయొక్క సారాంశములు.

“నాది తెనాలి తాలూకా యెలవర్రు గ్రామము. అచ్చట నాకు ఆస్తివున్నది. గత నాలుగే సంవత్సరములనుండి నేను తెనాలిలో కాపురముంటూ యున్నాను. నిమ్మగడ్డ వెంకట స్వయ్య అనునాతడు యెలవర్రు గ్రామమునందు నా పినతండ్రు లతో కరకాసీ నోట్లు చేయు విషయమై మాట్లాడుచుండగా నేను వింటిని. వెంకటస్వయ్యను తెనాలిలో 2-వ ప్రభువారి తారీఖున నేను కలుసుకొన్నప్పుడు నేను యీ ప్రస్తావన తీసుకొని రాగా నెల్లూరుజిల్లా వెంకటాచలం గ్రామకాపురములగు కనోయి కత్తు కామయ్య అనునాయన తన్ను యీ విషయములో మోసపుచ్చినాడనిన్ని కాని మద్రాసు ట్రిబ్యునలందు 1/14 సుందరమూర్తి విచారణకొ విధియందు కాపురముంటాయున్న అతని సోదరుడు కనోయికత్తు సుబ్బయ్యనాయుడు యీసంగతి తెలుకొని తనకు రు 1000 లు పెట్టుబడిపెడితే కరకాసీనోట్లు చేస్తానని చెప్పినట్లుగా అతను నాతో చెప్పినాడు. వెంకటస్వయ్య కామయ్యకు యిదివరలోనే రు 500 లు యిచ్చియుండుటచే నోట్లు చేయు విషయములో చూస్తూవుండుటకు నన్ను చెన్న పట్నము వెళ్ళవలసినదిగా చెప్పినాడు. నాకు కూడను భాగము యిచ్చులాగున వాగ్దానము చేస్తే వాళ్లలో నన్నుకూడ సులభ ముగా కలుపుకొనించుననే ప్రభుత్వముతో నాకు కూడను భాగము యిస్తానని వాగ్దానము చేసినాడు. అందులకు నేను అప్పుడు తెనాలిలోనున్న సుబ్బయ్య నాయుడుతో కలిసి చెన్న పట్నము వెళ్ళుటకు వప్పకొన్నాను. అసమయమునందు డబ్బు సిద్ధముగా యుండకపోవుటచే సుబ్బయ్య నాయుడు వెంకటస్వయ్యవద్ద నా ద్వారా త్వరలో డబ్బు పంచిపెట్టుటకు వాగ్దానము తీసుకొని చెన్న పట్నము వెళ్ళినాడు.

“నేను యిదివరలో చెప్పినమాదిరిగే చెన్న పట్నము వెళ్లి సుబ్బయ్యనాయుడిని అతని యింటివద్ద కలుసుకొన్నాను. నేను చెన్న పట్నములో యుండగా ఆంధ్రప్రదేశ్ అసేగులో పనిచేయు చున్న యిద్దరు బ్లాకులు తయారుచేయుటకు వారు ఒప్పుకొన్న మీదట సుబ్బయ్యనాయుడువారిని తనయింటివద్దకు రావలసినది గా నాతో చెప్పెను. సుబ్బయ్యనాయుడు 11వ ముద్దాయి 9వ ముద్దాయిలయొక్క శక్తిసామర్థ్యముల విషయమై వెంకటస్వయ్యకు ధైర్యం చెప్పవలసినదిగా నాతో చెప్పినాడు. అటుపిమ్మట తాను తెనాలి వచ్చి వెంకటస్వయ్యతో యీసంగతి అంతకు చెప్పినాడు. ఈ సంగతి మా అన్నగారైన 6వ ముద్దాయికి చెప్పగా, 1, 2 ముద్దాయిలు అయిన మల్లెల శివరామయ్య నాయుడిని జయప్రదముగా కొనసాగించే యడల డబ్బు పెట్టుబడి పెట్టెదనని చెప్పినాడు. అటుపిమ్మట నేను 7-వ ముద్దాయితో సంప్రదించి అతనికి దీనిని గురించి వుత్తరము వ్రాసెదనని చెప్పి నాను. నేను రు 400 లు వెంకటస్వయ్యవద్ద పుచ్చుకొని సామా నులు సిద్ధంగానే అతనికి తెలియపరచెదనని వాగ్దానం చేసి చెన్న పట్నం వెళ్ళినాను.

“చెన్న పట్నం నందు 7-వ ముద్దాయి యీ డబ్బు సరిగా సరిపోదని నాతో చెప్పమా యింకా యితరు లెవరైనను యీ పని జయప్రదంగా కొనసాగించుటకు డబ్బు పెట్టుబడి పెట్టు వారు వున్నారా అని అడిగెను. అప్పుడు నేను గుంటూరు వాస్తవ్యులగు మల్లెల శివరామయ్యకు మా అన్నగారికిని జరిగిన

సంభాషణ చెప్పితిని. 7-వ ముద్దాయి అగు సుబ్బయ్యనాయుడు 6వ ముద్దాయి అగు మా అన్నగారిలో స్వయముగా మాట్లాడవలెనని కోరుటచే 6వ ముద్దాయి తెనాలినుండి వచ్చి మల్లెల వారు చాల భాగ్యవంతులనియు, యెట్టి సందర్భములను సమర్థతతో యెదుర్కొనగలరని 7-వ ముద్దాయితో చెప్పమా కావలసిన యెడల మీకే వారియొద్దకు వెళ్లి స్వయముగా మాట్లాడవచ్చునని 7-వ ముద్దాయితో చెప్పెను. కాని 7-వ ముద్దాయి 6-వ ముద్దాయిని ముందుగా మల్లెలవారితో కలిసి మాట్లాడవలసినది గాను తర్వాత తాను (7-వ ముద్దాయి) వచ్చి మాట్లాడెదనని చెప్పినాడు. అందుచే మా అన్నగారు (ము 6) నేనున్న గుంటూరు 1-వ ముద్దాయి యింటికి వెళ్ళినాను. 2-వ ముద్దాయి కూడను అచ్చటనే యున్నాడు. మల్లెలశివరామయ్య మేము యీ సంగతిని అంతకు చెప్పినతర్వాత దీనిని గురించి ఆలోచించి చెప్పి దముని చెప్పినారు. ఇదంతము ఫిబ్రవరిమాసములో జరిగినది.

1. 6వ ముద్దాయి తన తమ్ముడగు రెండవ ముద్దాయిని పట్నం పంపిస్తాననిన్నీ, తిరిగి అతనువచ్చేటంతవరకు యేసంగతి చెప్పనని చెప్పినాడు. గావున, 6-వ ముద్దాయిన్నీ 2-వ ముద్దాయిన్నీ నేనున్న పట్నము వెళ్లి సరాసరి సుబ్బయ్యనాయుడు (7-వ ముద్దాయి) యింటికి వెళ్ళినాను. వాళ్లందరు నమ్మకమైన పనివాళ్ల నిన్నీ తాను జయప్రదముగా పని కొనసాగించెదననిన్నీ బ్లాకులు నిచ్చి త్రమరు 800 లు అతనుచున్నారనిన్నీ చెప్పినాడు. 2-వ ముద్దాయి, తనకు డబ్బు విషయమై యేమియు తెలియదనిన్నీ యీపని యెంతవరకు నిజమో తెలుసుకొనుటకు పంపితే వచ్చినాననిన్నీ చెప్పెను. 7-వ ముద్దాయిని గుంటూరుకు రమ్మనమని చెప్పినాడు. దీనినిబట్టి 6-వ ముద్దాయి 7-వ ముద్దాయి గుంటూరుకు వచ్చి 1-వ ముద్దాయిని కలుసుకొన్నారు. గుంటూరులోగాని లేక రాయచోడిలో కృష్ణా నదియొడ్డున యున్న తన బంగాళాలోగాని అప్పుచేసే పక్షమున తన కెట్టి అభ్యంతరము లేదనియు అందులకు తాను అంగీకరించెదననియు 1-వ ముద్దాయి చెప్పినాడు. 1-వ ముద్దాయి మేముందరము, 1-వ ముద్దాయి మోటారుకారులలో రాయపూడి వెళ్ళినాను.

7-వ ముద్దాయి బంగాళా అంతయు చూచి ఇది యీ పనికి చాల బాగా అనుకూలముగా వున్నదని చెప్పినాడు. అటు పిమ్మట మేముందరము గుంటూరుకు వెళ్ళినాను.

“7-వ ముద్దాయికి భక్తిభక్తులక్రింద రు 2000 లున్నా నాకరి చేసినందులకు రు 5000 లున్నా యిప్పులాగ నుద్దర దినపిమ్మట 7-వ ముద్దాయి యీపని తనవల్ల సాగించుటకు ఒప్పు కొనెను. నమ్మక మైన సహకారులు కావలసియుండుటచే 3, 4, 5, 6వ ముద్దాయిలూ, సుబ్బయ్య నాయుడికి రాయపూడి యందు కావలసిన సహాయముచేయు నిమిత్తము యేర్పరచబడిరి. 1-వ ముద్దాయి తాను అప్పువప్పుకు విస్తారముగానీ చెప్పి నాడు. పిమ్మటములు వచ్చినప్పటికిన్నీ యెట్టి సందర్భముల లోనున్నూ, యీ పరమరహస్యము చెల్లించుమని యెవరికి వారు ప్రమాణములు చేసినాను.”

అటుపిమ్మట అపూవరు చెన్న పట్నమునందు వారుయే మేమి, చేసినది ట్రైబియల్ మీద పనిచేయు మనిషిని కుడిచిన సంగతి, సామానులు తీసుకొనివచ్చి రాయచోడికి, సామానులను వీరిముతా అంతయు చేరినసంగతి వివరముగా చెప్పవలసిందగును.

“6-వ ముద్దాయి గ్రామములోనికి వెళ్లి 3, 4, 5 వ ముద్దాయిలను బంగాళాకు తీసుకొనివచ్చెను. ఎవరైనను వచ్చి నయడల భయపడవద్ద అనిన్నీ ఆ ప్రాంతములకు ముఖ్యపంట యగు పొగాకు బేరమునకు వచ్చినట్లు చెప్పవలసినదని 2-వ ముద్దాయి సలహా యిచ్చెను. ఎవడైనను అచ్చటికి వచ్చినపుడు మే మందరము పొగాకు మచ్చుచూస్తూయున్నట్లు నటించుమా పొగాకు బేరగాండ్లమాదిరిగా ప్రవర్తించవలసినదనిన్నీ సలహా యిచ్చెను. 2-వ ముద్దాయి రెండు పొగాకు బేళ్లను అచ్చటికి తెప్పించెను. ఒక కావలివాడు కూడను ఇచ్చట యుంచబడెను.”

అటుపిమ్మట వాళ్లు డ్లేట్మీద అక్షరములు చెక్కుట ఒక్కొక్క నోటు గు 100-0-0 లు కిమ్మకుగల కరెన్సీనోట్లు అప్పుచేసిన సంగతి చెప్పమా యింకా యీ మాదిరిగ చెప్ప దొడగెను.

“ఇంకా అనేక కాగితములు అప్పుచేయబడెను. వాటి లో అప్పు బాగా పడినది విడిగా యేరిపెట్టిరి. 3, 4వ ముద్దాయిలు ఛాటిమీద నరసనంబర్లు అప్పుచేరిరి. ఇట్లు అప్పుచేసిన పిమ్మట బ్యాంకి నోట్లు కట్టుటగా కనుపించుటకు కట్ట 15 100 నోట్లచొప్పున కట్టుట కట్టించిరి. 6, 7, 4 ముద్దాయిలూ కలిసి బెజవాడ వెళ్లి అచ్చట చిత్రాల వాస్తవ్యుడగు చంద్రమౌళి పాపులో ఒక వందరూపాయల నోటు మార్చినట్లు నాకు 6-వ ముద్దాయి చెప్పెను. 1-వ ముద్దాయి అప్పువప్పుడు బంగాళాకు

వచ్చి చూచి వాతూ వుండేవాడు. 2-వ ముద్దాయి యెప్పుడు మాతోనే వుండేవాడు. యేదైన అపాయము వచ్చేయడల నుపయోగించునిమిత్తము తుపాకి యెప్పుడును 2-వ ముద్దాయి దగ్గర వుంచుకుంటూ వుండేవాడు. 4, 5, 6 వ ముద్దాయిలకు వీరి వెంట నోట్లను డబ్బుగా మార్చు నిమిత్తము 2వ ముద్దాయి ఒక్కొక్కనికి కట్ట చొ॥ యిచ్చికేసెను. 6వ ముద్దాయికి యిచ్చినకట్ట మరుసటి దినమే యెచ్చటనో పోయెను. ఇది కోత అనుద్దాకగించెను. కాని అతనికియింకొకకట్ట ఇవ్వబడెను. 2వ ముద్దాయి 14-5-25 తారీఖున మావద్దకు యొక్కవ ఆదుర్దాగావచ్చి యీవిషయమై చాలా గోల, అల్లరి, అగుచున్నదనిన్నీ తన అన్నగారైన 1వ ముద్దాయి ఒక్కొక్కణమైనను మిమ్ములను అచ్చట నుండుకుండా కొండపల్లి మీదుగా రైలుయెక్కిగాని లేక మరి యే ప్రదేశము మీదుగాగాని మీమీ గ్రామములకు వెళ్ళవలసినదని చెప్పినట్లు మాకు తెప్పినాడు. 2వ ముద్దాయి నంబర్లు చెయ్యనినోట్ల అన్నియు తక్కువజెట్టి సామాను లన్నియు నూరిలోనికి తీసుకొనివెళ్ళెను. తనకు ఒప్పుకొన్న డబ్బు యివ్వవలసినదని 7వ ముద్దాయి అడుగగా గోల అంతరించిన పిమ్మట యిచ్చెదమని 2 ము 4 ము చెప్పినారు. రు 50000-0-0 లు ఋణములు తీర్చుటచేత యీవిషయమై యితరులకు తెలిసినదని 4 ము చెప్పినాడు. కాని యీమాట నమ్మక తనకు సామ్య యివ్వక యెగ్గొట్టవలెనని యుద్దేశ్యముతో యున్నట్లు సందేహించెను. వాళ్ళందరు యెక్కడివాళ్ళు అక్కడికి వెళ్ళినారు. నాకు కొండపల్లి వెళ్ళుటకు మనిషిని సహాయముగా నిచ్చిరి. అచ్చటనుంచి నేను తెనాలి చేరితిని. 16-5-25 నన్ను తెనాలిలో ఆరెస్టుచేసి గుంటూరుకు తీసుకొనివచ్చినారు. (కేసు విచారణ జరుగుచున్నది.) (దర్బారు)

బెల్లియము రాజదంపతుల రాక

కలకత్తా, సెప్టెం 16:- బెల్లియము రాజదంపతులు నేడుదయము యిచ్చటికి విచ్చేసిరి. గవర్నరు డార్జిలింగునుండి వచ్చి వారిని రైలుస్టేషనువద్ద సత్కరించిరి.

కొచిను క్రైస్తవుల సన్మానము

కొచిను, సెప్టెం 15:- మలబారు, కొచిను, తిరువాంకూరునందు కాథలిక్ క్రైస్తవసంఘమువారు బెల్లియము రాజదంపతుల ఇండియా రాకకుసంతోషము చెల్పుచుఈదిగవ సన్మానము నందిరి. “కొచిను, మలబారు, తిరువాన్కూరు కాథలిక్లు బెల్లియము రాజదంపతుల సత్సేవలందుచున్నారని బెల్లియము జాతి వారు ఇండియాలోని కాథలిక్సంఘమునకు జేయుచున్న సహాయమునకు కృతజ్ఞతెలుపుచున్నారు. క్రిల్లాను దాయసమలో నున్న మతప్రచారకులు చాలమంది బెల్లియములే.”

ఎర్నాక్కులలో ఆర్మీబిషపుగా నుండిన డా॥ ఆగస్టిను గారు ఆగష్టు 19 వ తేదీన లండనులో బర్లిన్ నుచూడు ప్రభువు గారిని సందర్శించిరి. అక్కడగ్గలో జరిగిన మతసభకు హాజరయిరి. డబ్లినులో మైకేలు కాలిస్టుగారి స్మారకసభకు బోయి యుండిరి.

టారిఫుబోర్డు విచారణ

ఉక్కు రక్షణము

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 16:- నేడు పయనీరు వైభవయిలు మాన్యుఫ్యాక్చరీంగు కంపెనీ పక్షమున రావచంద్ర బోస్కు గారిని టారిఫు బోర్డువారు విచారించి సాక్షి మారకములోనున్న కష్టములను దెల్పి పానుధరల అక్రేయన్నదనియు, యూరోపియను ఉక్కుపరిశ్రమ స్థితిని జూడ ముమ్మందు త్వరలో ధర హెచ్చుట కన్న తగునట్లున్నదనియు తెప్పిరి. సరకు నిలవ యుండుటకు కారణము క్రిందటి మార్చినుండియును దిగువతులు తగ్గెను. ఇదివరకు చేరుకొనియున్న ధరుల నగతిన పూర్తిజేయవలెను. పన్ను యొక్కవజే సెవరనుకొనగా అట్లు జేయక పోవుటవలన కొంత వ్యవధియయ్యెను. అందుచేత దిగువతులు కొంత తగ్గినను అమ్మకము ధరల కేమియు నష్టము కలుగలేదు. ఇంకను టన్నుకు 30 రూపాయల రక్షణ వెక్కువజేసినయెడల మారకమెక్కువైనదానికి గెట్టునని ఆయనజెల్పెను. అయ్యేమొత్తముఖర్చుతో బోల్చిన తయారు తక్కువగావున పొంటీనీయవలెనని సాక్షికోరెను. వచ్చే రెండు సంవత్సరములలోను 9 వేల టన్నుల తీగ, మేకులు దిగువతిచేయవలెను. సంవత్సరమునకు 2 లక్షలు రక్షణనుండును విధియట వలన వెక్కువ రెవిన్యూరాగలదు. వచ్చేసంవత్సరమునకు తయారగుననుకొన్న 2 వేల టన్నులను యియ్యల న వాంటి 60 వేల రూపాయలకును. ఇచ్చటి యొక్కవవచ్చు రెవిన్యూలో నుండి యీయవచ్చును పన్ను వెక్కువజేయుటవలన 2-7 లక్షలెక్కువభారముబడెను చేసిన సహాయము ఉన్న భారములో కొంతమాత్రము తొలగించెను



ముగింపు

స్టేటుకొన్నింటిని సభాకార్యక్రమ మేమి, సామ్రాజ్య శాసనసభాకార్యక్రమమేమి నిన్నటిదినము ముగిసెను. మహాలయ అమావాస్యదినమునభల చర్చముగియుట కాకతాళియ మయినను, శుభ చిహ్నమని ప్రజలెంచరు. అందు కనుగుణముగ, దేశకాలపరిస్థితులు గూడ మిగుల సందిగముగ నున్నవి. ప్రజేచ్ఛను పూర్తిగ తృణీకరించుటచే, సహకార మసంభవమగుచున్నది. ప్రజాప్రతినిధు లొకమూల నుండ, పాలకు లింకొకమూలకు జనిరి. ఇరువురకును సామరస్యము గుదురుసాధనము గను పించదు. అన్నిటికన్నను ముఖ్యమగు సంస్కరణ ములతీర్మానము విషయమై ఇరుపక్షములకును తీవ్రమగు ఎడబాటు గలిగినది. ప్రజాప్రతినిధులంద రును, నైహాగారి తీర్మానము నామోదించిరి. ప్రభుత్వమువారు మడ్డిమెను మెజారిటీపోర్టుపట్ల అభిమానమువహించిరి. పాలకు లెట్లుతిప్పిన నటు దిరుగుటకు స్టేటుకొన్నింటిని సభవారు సిద్ధముగనుండు టచే, ప్రజాశయము లాసభలో భగ్నమగుచుం డెను. ఇందుకు ప్రభుత్వసభ్యులు సంతసించుట నహజము. రీడింగుప్రభువుగారువయితము నిన్నటి దినము స్టేటుకొన్నింటిని సభను ముగింపజేయుచు, సభ వారి వివేకము నెంతయు కొనియాడిరి.

ఇట్టిమెప్పు పడసినందుకు, సర్. ఉమర్ హాయత్ ఖాను, దాదాభాయి మున్నగు స్టేటు కొన్నింటిని సభ్యు లుప్పొగియుందురు. స్టేటుకొన్నింటిని సభ్యులు వివేకవంతులై శాశ్వతోపపత్తి గలవారనియు, తమ యభిప్రాయముల సారాంశమును వీరు చక్కగ గ్రహించిరినియు, రాజప్రతినిధిగారు పొగడిరి. స్టేటు కొన్నింటిని సభవారు చేసినసేవ, దేని కిని దీసిపోదని, వీరు సర్దిఫికెట్టు నిచ్చిరి. ప్రభుత్వ నియమిత సభ్యులు ప్రజాభిప్రాయము తమకు వ్యతిరేకముగ నుండదని జంకక, తమ బాధ్యతను నమరతతో నిర్వహించినందులకు, రాజప్రతినిధి గారికి మితిలేని సంతసము గలిగెను. ప్రథమ స్టేటు కొన్నింటిని సభ నిన్నటితో సంతరించెను. ఇట్టి యనుకూలసభ మరల వచ్చునో లేదో యని అధికారవర్గమువారు రాతురముతో నుండక మావరు. అరువదిమంది గల స్టేటు కొన్నింటిని సభలో ఇరువదిమంది అధికారసభ్యు లుండురు. వీరు ప్రజాశయములకు విరుద్ధముగ వోటు జేసెద రనుట నిశ్చయము. మిగిలినవారిలో నామినే టెడు సభ్యులును, ప్రత్యేక నియోజకవర్గ ప్రతి నిధులును నుండురు. వీరును సామాన్యముగ ప్రతి కూలురుగ నుండుట సహజము.

అందుచే ప్రజానియంత్రసభ్యుల యభిప్రాయ ము చెల్లుట దుస్సరమగును. అంతియగాక, స్టేటు కొన్నింటిని సభానియోజకవర్గము మిగుల సంకుచిత

మయినది. ఇందుజేరిన వోటుల్లు అధికారాభిమా నుల నెన్నికొనుటయు వీలై గాదు. ఇట్టియిబ్బందు లనేకము లున్నను, ఈమారు కాంగ్రెసు సభ్యులనే ప్రతినిధులుగ బంపి, సభావాతావరణమును చాల వరకు మార్పుటకు ప్రయత్నింపవలయును. స్వరా జ్యపక్షమునకు జేరిన వేమవరపు రామదాసువంతు లుగారిని స్టేటుకొన్నింటిని వోటుల్లు తమప్రతినిధిగ నెన్ని కొని యుండుట జూడ, సరియగు ప్రభోధము జరు గునో సంకుచితనియోజకగణ మయినను తగిన వారి నెన్నికొందురని భావించవచ్చును. రామ దాసువంతులుగారు వెనుకటి సెషనులో నేమి, యీమారు సెషనులో నేమి, మిక్కిలి కదలిక గలుగజేసిరి. హాయత్ ఖాను, దాదాభాయిగార్ల అగ్రహావేశమును రగుల్కొల్పిరి. మరికొందరు వీరి పక్షమున జేరుటకు వీలుగల్గెను. సంస్కరణ తీర్మానముపట్ల నేమి, తుపాకుల ప్రయోగపట్ల విషయమున నేమి, నిర్బంధశాసనముల విషయమున నేమి, రామదాసుప్రభృతులు తగిన పట్టుదల జూపి, ప్రభుత్వసభ్యుల మనములను కొంతవడి చీకాకు పరచిరి.

కాని సంఖ్యాబల మధికముగ లేకుండుటచే, వీరి ప్రయత్నములు నిష్ఫలము లయ్యెను. స్టేటుకొన్నింటిని సభానియోజకవర్గము ఈమారయినను మెల కువతో ప్రవర్తించి, ప్రజల జన్మస్వాతంత్ర్యము లను కాపాడి, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికి తోడ్పడు వారినే తమ ప్రతినిధులుగ బంపవలసిన యవసర మెంతగలదో యూహించుట సులభసాధ్యము. ఇది వరకు సలిపిన అసహ్యపుచర్య లటుండ, స్టేటు కొన్నింటిని సభ వారీమారు గనుపరచిన విరుద్ధపు నడవడికను మరచుటకు వీలులేదు. పటేలుగారు నిర్బంధశాసనములను తొలగింప వలయునని సామ్రాజ్య శాసనసభలో దెచ్చిన తీర్మానమును తత్పథవా రంగీకరించియుండ, స్టేటు కొన్నింటిని సభ వారు దానిని త్రోసివైచి, జన్మస్వాతంత్ర్యముల కడ్డుగలిగించిరి. స్వపరిపాలనముగూర్చి సామ్రాజ్య శాసనసభ వారంగీకరించిన తీర్మానమును, ఈ సభవారు నిరాకరించి మడ్డిమెను మెజారిటీ తీర్మా నము నామోదించిరి. తుపాకులను మందలింపు లేకుండ ప్రయోగింపగూడ దని, రంగచార్యులు గారు దెచ్చిన తీర్మానమును సామ్రాజ్య శాసన సభ వారంగీకరించియుండ, స్టేటుకొన్నింటిని సభ వారు నిరాకరించి నిరంకుశాధికారమునకు చే యూ త నొసగిరి. ఇంతకు మున్ను సామ్రాజ్యశాసనసభ వారిచే నిరాకరింపబడిన ఆర్థికచట్టములను స్టేటు కొన్నింటిని సభవారు పునరుద్ధరించుటకు తోడ్పడిరి.

ఒకటి యే ల, సామ్రాజ్యశాసనసభవారు చేసిన ముంచి నంతను, స్టేటుకొన్నింటిని సభవారు వమ్ము గావించిరి. ఈసభను నిర్మించినపుడే, దీని వలన కలిగెడి చెడుగులను వివరించియుంటిమి. తుద కటులనే సంభవించెను. ప్రథమసభ జీవించిన 5 సంవత్సరములకాలము, చీకటిమయముగ నుండె నని ఎంచవచ్చును. స్వాతంత్ర్యతేజము చొరకుండ సభ్యులు చాలవరకు ఆటంకపరచిరి. రెండవసభలో నయినను స్వాతంత్ర్యభానుడు తన తేజాకిరణిప్రసా రముచే, అంధకారమును పోగొట్టునటుల జూడ వలయును. అందుకొరకై వివిధరాష్ట్రములందు ప్రయత్నము లారంభమయినవి. ప్రజలమనోభావ

ములను ధైర్యముతో దెలుపుటకు కంకణము గట్టు కొనిన స్వరాజ్యపక్షసభ్యులకు వోటురులు తమ సమ్మతుల నిచ్చి కృతకృత్యులగుట యావశ్యకము. ఇక, సామ్రాజ్యశాసనసభకుగూడ మరల ఎన్ని కలు జరుగునా? సంస్కరణముల సారాంశమును నిర్ణయింపవలెనని ప్రజలనుగోరు నిమిత్తము, శాసన సభ్యులు వెంటనే రాజీనామా నొసగి, మరల ఎన్ని కలు జరుగు నటుల జేయుచో, దేశము నందు విశేషప్రచారము జరుగుట కవకాశము గలుగును. వెనుకటి సభ్యులనే మరల నెన్నికొను నెడల, వోటురులు ప్రభోత్వమువారికి తగిన జవాబు నిచ్చినవారగుదురు. ప్రజాభిప్రాయము బలపడుటకు మార్గ మేర్పడును. భావిపరిణామ మెటులుండునో చూడవలయును.

సామ్రాజ్య శాసనసభ వారంతవరకు మిగుల ధైర్యముతో ప్రవర్తించి, ప్రభుత్వమువారికి నిదుర పట్టకుండ జేసిరి. వీరు చేసినచర్యలలో లోపములు లేవని, ఎవరును జెప్పజాలరు. కాని మొత్తము మీద స్వాతంత్ర్యోరక్షణపట్ల వీరు గనుపరచిన పట్టు దల, నిరుపమానము. సమయము వచ్చినపు డెల్ల, స్వరాజ్యపక్షముతో ఇండిపెండెంటులు చేతులగలిపి ధైర్యముతో మెలంగిరి. ఆర్థికచట్టనిరాకరణమున కేమి, పటేలుచట్టమును, రంగచార్యులచట్టమును ఆమోదించి జన్మస్వాతంత్ర్యములను రక్షించుట కేమి, నైహాగారి సంస్కరణతీర్మానమునకు తోడ్పడి స్వరాజ్యవాంఛను వ్యక్తపరచుట కేమి ఉభయపక్షములవారును కలసి పనిచేసిరి. జిన్నా గారు మధ్యమధ్యసమయమన్నను, ప్రభుత్వమువారి కాశాభంగము కలుగజేసిరి. ఉభయపక్షముల మధ్యను చీలిక గలిగించి, ఎడబాటును విస్తరింప జేయుటకు జేసిన ప్రయత్నము నిష్ఫలమయ్యెను. సామ్రాజ్యశాసనసభవారి తుదిచర్యలుగూడ ప్రశంసార్హములుగ నున్నవి. వస్త్రముల ఎక్తైజ డ్యూటీని నిలుపుదలజేయవలయు నని, సర్. పుర ఖోత్తమదాసు శాకురుదాసుగారు దెచ్చిన తీర్మా నము, సభవారిచే నామోదింపబడెను. బొంబాయి మిల్లుల కధికనప్తము గలిగె నని వార్తలు దెలుపు చున్నవి. కొన్ని మిల్లులు మూయబడినవి. కూలీల సమ్మె లధికమగుటచే, మిల్లు లనేకములు పని చేయుటలేదు. ఇట్టి సమయమునందు, ప్రభుత్వము వారు ఎక్తైజుపన్నును తొలగింపనిచో, ఇంకెప్పుడ చేసెదరో తెలియదు. టారిఫ్ బోర్డు విచారణవరకు వేచియుండవలయు ననుటకన్నను విరుద్ధము వేరుండబోదు.

బడ్జెటు సమయమువరకు వేచియుండకనే, ప్రభుత్వమువారు రవసర మయినపుడు సామ్యు వెచ్చించిరి. ఇతర ఖర్చులను తగ్గించి, ఎక్తైజ డ్యూటీని నిలుపుదలజేయ వీలుగలదని, పురుషోత్తమదాసుగారు స్పష్టముగ జూపగలిగిరి. యూరషి యను సభ్యులగు సర్ లిక్ డ్యేగారు సయితము ఎక్తైజ తీర్మానమును ఆమోదించియుండ, ప్రభుత్వమువారు రెదిరించుటకు కారణము గనుపించదు. అయినను హిందూ దేశమునందే శాఖ వారి కయినను స్వపరిపాలనము లభింపనిది, సుఖము గలుగదని ఇందు మూలమున మరింత బాగుగ వ్యక్తమగును. మరియొక ముఖ్య తీర్మానమును సామ్రాజ్యశాసనసభ వారు రామో దించిరి. దానిని పాఠకులు గమనించుట ముఖ్యము.

మడ్డిమెను కమిటీ మెజారిటీ రిపోర్టులో, సంవత్సరమున కెక్కువ కాలము జయిలులోనికి బోయిన వారు శాసనసభ్యులగుటకు వీలులేదని సూచించబడెను. ఈసూచనను జాయింటు కమిటీవారు పెంటనే ఆమోదించిరి. ఇట్టి నిర్బంధములుండటవలన పండిత జనహాలిలో నెహ్రూ, లజపతిరాయి, మహాత్మాగాంధీ మున్నగు నాయకులు ప్రజాప్రతినిధులగుట కవకాశము లేదు. ఇట్టికూర నిర్బంధమును పూర్తిగ తొలగించవలయు నని శ్యామలాల్ నెహ్రూగారు దెచ్చిన తీర్మానము శాసనసభవారిచే నామోదించబడెను. ఇంగ్లండులో నిట్టి నిర్బంధము లమలులో లేనపుడు, హిందూ దేశమునందు నిలిపియుంచుట కెట్టికారణము గనుపించదు. నీతిబాహ్యమగు కార్యము లొనర్చినందుకు శిక్షవడినవారిని దప్ప, మిగిలిన నిర్బంధితుల కయినను ఇట్టి అనర్హతలను తొలగించుట భావ్యమై యుండెను. రాజకీయనిర్బంధితులను, హంతకులతోను, చోరులతోను సమానముగ జూచుట ఎంతవిరుద్ధమో బాలుడయినను గ్రహించగలడు. దేశ సేవనిమిత్తమై సర్వస్వము సర్పించిన దేశభక్తులకు ప్రజాప్రతినిధ్యమున కర్హతలేనిచో, మిగిలినవారి కుండి ప్రయోజన మేమి? మడ్డిమెనుగారి విషయమునను మిగుల సానుభూతిరహితముగ ప్రవర్తించి, వారిసామమును సార్థకపరచుకొనిరి. నీతిబాహ్యమగు నేరములనుండి, తద్వ్యతిరేకమగు నేరములను వేరుపరుచుటకు సాధ్యపడదట. ఇండియాప్రభుత్వము వారి కిది సాధ్యపడనియెడల, రాష్ట్రప్రభుత్వములకు మాత్రము ఎటుల సాధ్యపడును? తగువిచక్షణ గనుపరచి, అనర్హతను తొలగించుటకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల కధికారము గలదు. అట్టివిచక్షణను వారెటుల వినియోగింతురో యూహింపవచ్చును. దేశభక్తులు శాసనసభలలో ప్రవేశింపకుండ నాటంకపరచుట కిట్టినిర్బంధ ముప్రయోగపడగలదు. శ్యామలాల్ నెహ్రూగారు గోరినసాకర్యము, విపరీతమయినది గాదు. బ్రిటీషువారి కిది క్రొత్తది గాదు. ఆంగ్లదేశములో లేని నిర్బంధము భారతభూమియందమలులో నుండవలయునని అధికారసభ్యులు పట్టుబట్టుట జూడ, స్వరాజ్యపక్షమువారి నడుగిడకుండ జేయుటకు ఎట్టియోచనము గలదో స్పష్టముగ గన్పట్టును. సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధి ఎంతముఖ్యమో ఇందుమూలమున నయినను విదితమగుట లేదా?

గాంధీమహాత్ముడు: అమెరికా కావ్యనము

గాంధీమహాత్ముని అమెరికాకు రమ్మనమని, గత సంవత్సరము ఆహ్వాన మంపబడెను. కాని, వారు దాని నంగీకరింపజాలకబోయిరి. ఈమాత్ర మరల ఆహ్వానమంపబడెను. అందు, రానుపోను ఖర్చులబెట్టుకొనెదమని సూచించబడెను. గాంధీమహాత్ముడి మారును ఆహ్వాన మంగీకరింపలేదు. కారణము విదితమే. అమెరికాకుబోయినచో మహాత్ముని కత్యధికమగు గౌరవసన్మానములు జరుగుననుటకు సందియములేదు. ప్రపంచమునందెల్ల ఉత్కృష్టపురుషులగు మహాత్ముని గౌరవించుటలో హిందూదేశవాసుల

కన్ననుగూడ అమెరికాప్రజ లెక్కుడుత్సాహము జూపిన జూపవచ్చును. కాని, మహాత్ము డిట్టిక్షణికమగుభోగముల నాశింపడు. మహాత్మునిసందేశ మేమియో దెలిసికొనవలయు ననిన, అయ్యది ప్రకటితమైయున్నది. ప్రపంచమున కంతకును మహాత్ముడిచ్చడిసందేశ మొక్కటియే. సత్యమును అహింసను అనుసరింపుడని, అతడు కేవలవాగ్దాతముగ గాక ఆచరణపూర్వముగ బోధించుచున్నాడు. అట్టిసితిలో హిందూదేశమున విజయము బడయక ముందే, ప్రపంచమును చుట్టివచ్చి ప్రయోజనమేమి? హిందూదేశమునందు తమసందేశము సఫలమగుచో ప్రపంచమునందంతటను దానియంతట యదియే వ్యాపించు నని, మహాత్మునకు దృఢవిశ్వాసము గలదు. ప్రస్తుత సమయమున, ప్రతికూలపరిస్థితులు ప్రబలి నిరుత్సాహము గలుగ జేయుచున్నను, మహాత్మునికి విశ్వాసము దొలగలేదు. 1920 సంవత్సరమునందు నాటి నదీప్రజములు నశింపలేదనియు, వేరు నాటుకొని మహావృక్షముగ పరిణమించు ననియు, మహాత్ము డాశపడుచున్నాడు. ప్రపంచమంతయు తమ ప్రయత్నములకు తోడ్పడ సంసిద్ధముగ నున్నదనియు, అమెరికావారి ఆహ్వానమే యిందుకు నిదర్శన మనియు, మహాత్ముడు తెలిపినవాక్యము లతిశయోక్తులు గానేరవు. కాని, మహాత్ముడు సూచించినటుల ముమ్మందుగ భారతవర్షము తన అర్హతను గనుపరచ వలయును. ప్రపంచమునకు పదేశస్థానముగ నుండగిన యోగ్యతను జూపవలయును. లేనియెడల, అమెరికా పయనమువలన గలిగెడి కృత్రిమోదేకము ప్రయోజనకరముగ నుండదని, మహాత్ముడు నమ్ముచున్నాడు. ప్రజలు గాంధీమహాత్ముని ప్రయత్నములకు తోడ్పడవలసిన యవసర మెంతగలదో యూహింపవచ్చును. భారతీయులు సత్వరము సతిక్రమింపక, దౌర్జన్యమును చేపట్టక, తమ గమ్యస్థానమును జేరగలుగుచో, ప్రపంచమున కంతకును మహాపాతక మొనర్చెదరు. స్వరాజ్యసంపాదన మెంత యామోదకరముగ నున్నను, సాధనలవిషయమై భారతీయులు కడుజాగరూకతతో మెలగవలయును. లేనియెడల, హిందూదేశగౌరవమునకును, లోకశ్రేయమునకునుగూడ భంగము వాటిల్లునని గ్రహించుట మేలు.

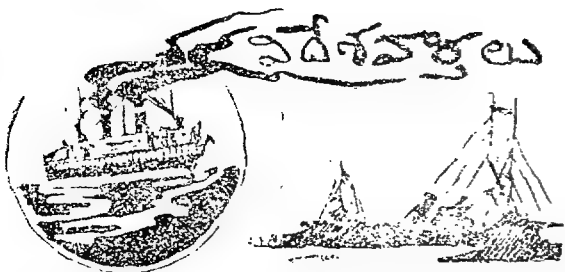
స్త్రీస్వాతంత్ర్యము
మడ్డిమెను మెజారిటీ రిపోర్టు ప్రకారము, స్త్రీలను శాసనసభ్యురాండుగ నెన్నికొనుటకు గాని, నామినేటు జేయుటకుగాని, ఆయాశాసనసభలు అంగీకారము జూపుట యవసరము. రాష్ట్రసభలును, కేంద్రశాసనసభలును గూడ స్త్రీస్వాతంత్ర్యము నంగీకరించిన, నది యమలులోనికి వచ్చును. ఇట్టిపరతు లేకుండ జేయవలయు నని, రామదాసుపంతులుగారు చేసిన ప్రయత్నము సఫలమగుటకు, టెక్సికల్ కారణము లడ్డుపడెను. మెజారిటీ రిపోర్టు సూచన నంగీకరింపవలయునని, నిన్నటి దినము మడ్డిమెనుగారు సామాన్యశాసనసభలో దెచ్చిన తీర్మానమును, సభ్యులేకగ్రీవముగ నంగీకరించిరి. ఇందును బట్టి స్త్రీస్వాతంత్ర్యము విషయమై భేదాభిప్రాయ మేమాత్రము లేదని స్పష్టమగును. సంఘసంస్కరణ విముఖులగు యం. కే. ఆచార్యులు

గారు సయితము ఈ తీర్మానము నంగీకరించుట విశేషము. ఇదివరకే కొన్ని శాసనసభలు స్త్రీసభ్యత్వమున కవకాశ ముండవలెనని తీర్మానించినవి. మిగిలిన రాష్ట్రసభలుగూడ వెన్వంటనే అనుకూల తీర్మానముల గావించుచో, నూతన శాసనసభలలో స్త్రీలు గూడ పాల్గొనవలగును. కామన్సునభలో ఆస్టరు సతి మున్నగువారు స్త్రీలకు సంబంధించిన ప్రత్యేక సమస్యలను పరిష్కరించుటకు ప్రయత్నముల నలుపుచున్నారు. అటులనే హిందూదేశమునందును స్త్రీలకు సంబంధించిన సమస్యలనేకములు పరిష్కారము గావలసియున్నవి. స్త్రీసభ్యురాండు ఎక్కుడు వివేచనశక్తి గనుపరచి, యీ విషయమున తోడ్పడగలరు. అంతియగాక, నిర్బంధకాశిన్యమును తొలగించుటకు వీరి దయార్ద్రహృదయ మెక్కుడుగ ప్రోద్బల మొనగు నని నమ్మెదము. స్త్రీస్వాతంత్ర్యసమస్య విషయమై ఇంగ్లండులో హెచ్చు పోరాటము జరుగవలసి వచ్చెను. హిందూదేశమున నటులగాక, ఎట్టినిరోధము లేక యే సంస్కరణము కొనసాగుచున్నది. ప్రభుత్వ నియమము లడ్డుపడకయున్నచో, సత్వరాభివృద్ధి గలిగెడి దనుటకు సందియము లేదు.

స్తేటు కౌన్సిలుసభ : వోల్టర్స్ లిస్టులు
ఈవారపు ధోర్టుసెంటు జార్జిగెజెటులో, స్టేటు కౌన్సిలుసభవారి ఆఖరువోల్టర్స్ జాబితా ప్రచురింపబడినది. దీనియందు అర్హత గలవారందరి పేర్లు చేర్చబడెనో లేదో చూడవలయును. మధ్యరాష్ట్రములతరపున సామాన్యశాసనసభలో స్వరాజ్యపక్షసభ్యులుగ నున్న ఆసీగారు వోటరయినను, స్టేటుకౌన్సిలులిస్టులో వారిపేరును జేర్చలేదట. నకాలములో వారు ఆక్షేపణదెలుపలేదను కారణమున, జిల్లాజడ్జిగారు వారిదరఖాస్తును త్రోసివైచి రని నేటివార్తలు దెలుపుచున్నవి. తమ దరఖాస్తు నకాలములో జేయబడెనని ఆసీగారి తరపున వాదించినను ప్రయోజనము లేకబోయెను. ఇట్టి లోపము లితరరాష్ట్రములలో నెంతవరకు జరిగెనో, పరిశీలించినగాని తెలియదు.

వీరారు రాష్ట్రకాంగ్రెసు సంఘము

యోటుములు, పెప్టెం 15:—వీరారు రాష్ట్రకాంగ్రెసు సంఘకార్యనిర్వాహకవర్గ సమావేశము ఆమరావతిలో గత ఆదివారమునాడు జరిగెను. ఆర్. ఇ. తేంబిగారు మధ్యరాష్ట్రముల శాసన సభాధ్యక్షులుగను, వి. జె. పటేలుగారు భారత శాసనసభాధ్యక్షులుగను ఎన్నుకొనబడినందులకు అభినందించుచు తీర్మానించిరి.
మహాసభాధ్యక్షుని సూచన రానున్న కావేపూరు కాంగ్రెసు మహాసభకు అవ్యక్తునిగ ఎ. కె. సి. కెల్కూరుగారి వామమును నూచించిరి. బెల్లాములో నేర్పరచిన స్థూలచందా నిబంధనలను వీరారు కాంగ్రెసు సంఘమునందు సభ్యుల సంఖ్యయే రాబడియు తగ్గిపోయినందున సదరు తీర్మానము రద్దుజేసి, కాంగ్రెసు సభ్యత్వపుచందా రూ. 1 గ నియమించవలెనని రానున్న అ. భా. కాంగ్రెసు సంఘసభలకు శిఫార్సు జేయుచు తీర్మానించిరి. కాంగ్రెసు ప్రచారకులు ఖద్దర్ ధరింప నవసరమలెదనియు స్వదేశీ వస్త్రములు ధరించిన జాలుననియు ఈసభవారు శిఫార్సు జేయుచున్నారు. సర్. మడ్డిమెనుగారు సంస్కరణముల గూర్చి గావించిన తీర్మానముపై పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి సభరణము యీ సభవారు ఆమోదించిరి. (అ. (పె.)



మొరకో పరిస్థితులు

బిజినెస్ ఉన్నత ప్రదేశములు ఇంకను పట్టుబడలేదు

కమ్యూనిస్టులు నిర్బంధింపబడుట

పారిసు, సెప్టెంబరు 15:—జెనరలు లియాటిగారు కనబ్రాంక చేరిన వార్త తెలిపినది. ఫ్రెంచి సైనికులు తిరుగుబాటునరుగునట్లు ప్రోత్సాహపరచిన కమ్యూనిస్టు లిరువురు నిర్బంధింపబడి రనియు కోర్టుమార్షలు చేయబడుదు రనియు కనబ్రాంకనుండి మరియొక వార్త వచ్చినది.

బిజినెస్ ఉన్నత ప్రదేశములను ఫ్రెంచివారింకను స్వాధీన పరచుకొన లేదని ఫెజానుండి యొక తంతివార్త వచ్చినది.

మాడ్రిడు, సెప్టెంబరు 16:—

సెబిల్లా జేయదు తుపాను అధికముగ నుండుటచే ఆహారపదార్థములను స్త్రీ మరుసుండి రేవునకు చేర్చుటకు కష్టమయ్యెను. స్త్రీ మరులు సముద్రమునందే యుండవలసివచ్చెను. రేవులోనికి వచ్చుటకు వీలు లేకపోయెను.

తరువాత వచ్చిన తంతివార్తవల్ల తుపాను తగ్గినదనియు ఆహారపదార్థములు స్త్రీ మరుసుండి దిగుమతి చేయబడిన వనియు తెలియుచున్నది.

ఫ్రెంచివారి విజయము

ఫెజ్, సెప్టెంబరు 18:—ఫ్రెంచివారు మొరకోలో అల్బులుకరింగారి రాజ్యమునందు కొంతభాగము నాక్రమించుకొనిరి. రెజిబు పీఠవర్త రిఫులు ఫ్రెంచివారిని ప్రతిఘటించుచున్నారు. ఫ్రెంచివారు వాయువిమానములనుండి బాంబులను వేయుచు విరోధులను రూపుమాపుచున్నారు.

ఈవార్త నిజమా?

అల్బులు కరింగారి అపజయమును చూచి పలువురు సామంతులు వారితో తగవులాడుచున్నారనియు కొందరు వీడిపోయి ప్రాన్సు స్పెయినువారితో ప్రత్యేక సంధి కుదుర్చుకొను విషయమై ఆలోచించుచున్నారనియు డెయిలు క్రానికల్ పత్రిక ప్రకటించుచున్నది.

బిజినెస్ రూసిపు ప్రాన్సువారి స్వాధీనముగట

పారిసు, సెప్టెంబరు 15:—బిజినెస్ రూసిపును ప్రాన్సు వారు స్వాధీన పరచుకొనిరి. ఇక ను యుద్ధము జరుపుట యందు ప్రాన్సువారికి వర్గానది సమీపమునందున్నందున, బిజినెస్ రూసిపును స్వాధీనపరచుకొనుటకు ప్రాన్సువారికి గొప్ప లాభకరముగ విషయమని తెలుపబడుచున్నది. ఈయుద్ధమున ప్రాన్సు సైనికులలో మరణించినవారి సంఖ్య మిగుల స్వల్పముగ నుండెననియు మరణించిన రిఫులు సైనికుల సంఖ్య అధికముగ నుండె ననియు మరియొక వార్తవల్ల తెలియుచున్నది.

లండను, సెప్టెంబరు 17:—స్పెయిను సైనికుల ఇబ్బందులను తెలుపుచు మొరకోనుండి వచ్చుచున్న తంతివార్తలను నమ్ముగూడదనియు, స్పెయిను సైనికులు తిరుగుబాటునరగునట్లు వదలి కేవలము నిరాధార మైనదనియు, ఆహారపదార్థముల సప్లై తాత్కాలికముగ లేకున్నను సైనికులు ఇబ్బందిపడవని విషయము తగినంత స్పష్టముగ ఉన్నదనియు లండనునందలి స్పెయిను రాయబారి ప్రకటించుచున్నాడు.

రాబులు సెప్టెంబరు 17:—మార్షలు ఓయోటుగారు నిన్నటిదినము మొరకోనుగూర్చుకొనిరి సందర్శించిరి.

మొరకోయందలి పరిస్థితులు సంత్సృష్టికరముగనున్నవని కాన్సెటెలు సమావేశమున సెనెటిపు మంత్రిగారు తెలిపిరి.

సాంగే అల్లరులు

పికింగు, సెప్టెంబరు 15:—షే నెల 80 వ తేదీన జరిగిన సాంగే అల్లరుల విషయమై విచారణసభను నిర్ణయింపబడిన అంతర్జాతీయ విచారణసంఘమునందు జూరిస్టు ఒకరు సభ్యులుగ నుండవలయుననియు, ఈ విచారణసంఘమువారి నిర్ణయమును సాంగే మునిసిపాలిటీవారు అంగీకరించదగినయు, విచారణసంఘమువారు నేరమును నిర్ణయించువరకు సాంగే పాలీసు ప్రధానోద్యోగి సస్పెండు చేయబడెననియు చైనా ప్రభుత్వమువారికి తెలుపబడినది.

మోసలు నమస్య

విదేశీయుల అగచాట్లు

జనీవ, సెప్టెంబరు 17:—మోసలును తుగ్గీవారు అక్రమించిన వివరములను తెలుపుచు బాగ్దాదు హైకమిషనరుగారు రొక నివేదికమును ప్రకటించుచున్నారు. సెప్టెంబరు 9 వ తేదీన బయాజోయను క్రైస్తవుల గ్రామమున టుగ్గీవారు స్వాధీనపరచుకొని అచ్చటి క్రైస్తవ ప్రార్థనమందిరమును ముట్టడించిరి. క్రైస్తవులు మట్టుప్రక్కల గ్రామములకు పారిపోయిరి. 8000 మంది క్రైస్తవులను బహులకు టుగ్గీవారు పంపివేయుచు బాగ్దాదుని మరియొక వార్తవల్ల తెలియుచున్నది. కడచిన సంవత్సరము టుగ్గీవారికి ఇంగ్లండుకు జరిగిన రాజీ ననుసరించి టుగ్గీవా రీ ప్రదేశములందలి క్రైస్తవుల హక్కులను సంరక్షింప వాగ్దాన మొసగియుండిరి. ఈవాగ్దానమునకు విరుద్ధముగ ప్రవర్తించుచున్నందులకు బ్రిటిషువారు తమ ఆక్షేపణలను నానాజాతి సమితివారికి తెలిపియున్నారు.

ఈ వార్తలన్నియు నిజమని నమ్ముటకు వీలులేదనియు, ఆంగ్లోరానుండి తంతివార్త వచ్చువరకు ఈవార్తలను విశ్వసించ కూడదనియు జినివాయందలి టుగ్గీవారు బాంబులను సమాధానము చెప్పుచున్నారు.

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, సెప్టెంబరు 16:—మోసలు పరిస్థితులు విపరీతముగ నున్నవని లండనుయందు బాధ్యులను గు రైగినవా రెవ్వరు తెలుపలేదు. ఇదివరకు నిర్ణయింపబడిన సరిహద్దులను అతిక్రమించి తుగ్గీవారు ఇతర గ్రామములను అక్రమించుకొని ఆ ప్రదేశములందున్న వారిని ద్వీపాంతరములకు పంపుచున్నారని రూఢిగ తెలియుచున్నది. కడచిన సంవత్సరపు రాజీ నతిక్రమించి, టుగ్గీవారు అల్పసంఖ్యాకుల హక్కులను తిరస్కరించుట సరి కాదని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ఆక్షేపించుచున్నారు. మోసలు ప్రదేశమునుండి వచ్చువార్తలన్నిటిని నమ్ముటకు వీలు లేదనియు, ఆంగ్లోరానుండి వార్తవచ్చునంతవరకు ఇదమిత్యమని నిర్ణయించుకూడదనియు టుగ్గీవారు బాంబులను తెలుపుచున్నారు. తుగ్గీవా రిప్పుడు అక్రమించుకొనుచున్న ప్రదేశమునందలి క్రైస్తవుల సంఖ్య కడచిన సంవత్సరముకన్న ఎంతయో ఖీణించి అత్యల్పముగ నుండుటచే, కడచిన సంవత్సరపు రాజీవరకులు ఇప్పుడు చెల్లవని టుగ్గీవారు సమర్థించుకొనుచున్నారు.

పార్లమెంటుల మహాసభ

అమెరికాకు సక్లతువాలాగారు పోకూడదను

నిషేధపు టుత్తరువు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

వాషింగ్టను, సెప్టెంబరు 17:—అమెరికాలో జరుగ నున్న పార్లమెంటుల మహాసభకు బ్రిటిషు పార్లమెంటు ప్రతినిధులకూడ ఆహ్వానింపబడిరి. బ్రిటిషు పార్లమెంటు ప్రతినిధులలో నొకరుగ కమ్యూనిస్టు పక్షమునకు చేరిన సక్లతువాలాగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

అమెరికా మంత్రియగు కెల్లాగుగారు సక్లతువాలాగారికి పానుబొద్దు ఇవ్వకూడదని కోరుచు లండనుకు తంతివార్త పంపిరి. సక్లతువాలాగారు దౌర్జన్యమును పరికొల్పు విప్లవపూరితము లగు ఉపన్యాసము లిచ్చువారగుటచేతను, ఆరాజకమును కోరువారగుటచేతను వారిని అమెరికాకు రానిచ్చుట ఉచితముకాదని కెల్లాగుగారు అభిప్రాయపడు చున్నారు.

ఈ నిర్ణయమును సెనెటరు బోరాగారు తీవ్రముగ ఆక్షేపించుచున్నారు.

అమెరికాకు సక్లతువాలాగారు పోవకుండుటచే కాస్సరే టిపు పత్తిపు ప్రతినిధులగు కాప్రను పీటరు మాక్ నాల్డు, సర్ రాబర్టు బర్డు, కలనలు పుడనుగార్లు అమెరికాకు పోకూడదని తీర్మానించుకొనిరి.

లండను, సెప్టెంబరు 17:—సక్లతువాలాగారిపై నిషేధపు టుత్తరువు ప్రకటించబడినందున సర్ రాబర్టు బర్డుగారు కలనలు పుడనుగారు అమెరికాకు పోవ తీర్మానించుకొనిరి.

సక్లతువాలాగారు అమెరికాను కౌన్సిలు జెనరలు ద్వారా కెల్లాగుగారికి ప్రత్యుత్తర మంపుచు తాను అమెరికాయందు ఆరాజకమును బోధింప ఎన్నడు ఉద్దేశించ లేదనియు భారతదేశము విషయమై పార్లమెంటునందొచ్చిన ఉపన్యాసము లందలి కొన్నివాక్యములను సందర్భరహితముగ ఉపహరించిన వైనించమోపుట ఉచితముకాదనియు తెలుపుచున్నారు.

సక్లతువాలాగారిపై నిషేధపు టుత్తరువు ప్రకటించినందులకు న్యాయార్థు నందలి సివిలు లిబర్టీసు యూనియనువారు తమ ఆక్షేపణను కెల్లాగుగారికి తెలిపిరి. బ్రిటిషు ప్రతినిధులు వచ్చినప్పుడు కెల్లాగుగారి చర్యను తీవ్రముగ ఖండించుటకై న్యాయార్థులలో మహాసభను గుర్తవ ఈ యూనియనువారు ప్రయత్నము లొనర్చుచున్నారు.

భారతదేశపు పరిస్థితులు

కార్మికుల సానుభూతి

లండను, సెప్టెంబరు 15:—కార్మికపక్షపు సాంవత్సరిక సమావేశము లివరుపూలులో సెప్టెంబరు 29 వ తేదీన జరుగును. భారతీయులు స్వపరిపాలనము పొంది స్వాతంత్ర్య జాతులతో కూడిన బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముగ ఆర్థమును గౌరవ స్థాన మాక్రమించు సానుభూతితో కూడిన సమాకార విధానమును బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు భారతదేశము పట్ల అవలంబింపవలయునని ఒక తీర్మానము ఈసమావేశయందు దుపపాదించబడును.

సంస్కరణములందు లోపములన్నవనియు చట్టమును సంపూర్ణముగ సవరించినగాని లాభములేవనియు అందుచే సంస్కరణముల సంఘపు మైనారిటీ నివేదికమున నూచింపబడిన నలవలను ప్రభుత్వమువారు అమలునందుంచవలయునని కోరుచు మరియొక తీర్మాన ముపపాదించబడును.

భారతదేశమున శాంతిను సామ్యపరిస్థితులను నెలకొల్పుటకు నిర్బంధశాసనములను రద్దుచేసి ప్రభుత్వ నిర్మాణము శాశ్వతముగ నేర్పరుట అసరమని మరియొక తీర్మాన ముపపాదించబడును.

భారతీయులు తయారుచేయు ప్రభుత్వ నిర్మాణమును పరిశీలించుటకు బర్మెన్సు హెడు ప్రభువుగారు అంగీకరించి నందులకు సంతసించుచు ఆట్టి నిర్మాణమును స్వరాజ్యపక్షమువారు ఇతర పక్షములవారితో కలిసి లెయారుచేయునని కోరుచు యొక తీర్మాన ముపపాదించబడును.

స్త్రీ సంరక్షణము

నానాజాతి సమితివారి ప్రయత్నములు

జనీవా, సెప్టెంబరు 16:—స్త్రీలను శిశువులను సంరక్షించు విషయమై నానా జాతిసమితివారు చేయుచున్న పనిని ప్రశంసించుచు పాటియాల మహారాజాగారు మాట్లాడిరి. ఇందులకు భారతీయులు వీరికి కృతజ్ఞులైయున్నట్లు కూడ తెలిపిరి.

మనలోనిగారి పట్టుదల

లండను, సెప్టెంబరు 14:—ఫాసిస్టు పత్తిపు కార్యదర్శి యగు సిగ్గురు ఫరనకిగారు మనలోనిగారికి జాబ్బువాయుచు ఫాసిస్టు ఉద్యమము నేటిదినము మిగుల బలవంతముగ నున్నదనియు, రాష్ట్రము ఫాసిస్టు రాష్ట్రముగ మారునంతవరకు ఈపక్షమునను చేరినవారు నాయకుడేమి చెప్పనను చేయ సంసిద్ధులై యున్నారనియు తెలిపిరి.

మనలోనిగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ఫాస్టిస్టు ఉద్యమము విజయము గాంచుటకు అనుచరులు సంపూర్ణ త్యాగమును ప్రకటించుట అవసరమనియు, ఇటలీదేశము ఫాసిస్టు రాష్ట్రముగ మారుటకు పూనాది వేయబడినదనియు వ్రాసిరి.

చైనావారి హక్కులు

వాషింగ్టను సంధిపరతుల ననుసరించి చైనాయందు విదేశీయులకు ప్రత్యేక హక్కులుండు విషయమై ఆలోచించుటకు ఒక కమిషనును ఏర్పరుచు విషయమై సంపూర్ణముగ తోడ్పడుటకు అంగీకరించుచు జపానువారు అమెరికాకు వ్రాసిరి. ఈ కమిషనువారు డిసెంబరు 18 వ తేదీ పికింగులో సమావేశమయ్యెదరు.

బోల్షివికుల ప్రచారము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండను, సెప్టెంబరు 16:—ఇంగ్లండు ఆర్థికమంత్రియగు లెన్యును చర్చిలుగారు బర్మింగ్హామునందు దుపస్థానించుచు మాస్కోయందలి బోల్షివికు ప్రచారకులు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునందు తీవ్రముగ ప్రచారము సలుప పట్టుదలగలవారై యున్నారనిరి. చట్టములకు సాంప్రదాయములకు విరుద్ధముగ చర్యలను ప్రతిఘటించు సందర్భమున బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము గొప్ప ఉత్సాహము ప్రకటించుచున్నది. విదేశాంగ విధానమునందును, అంతరంగిక విషయములందును బ్రిటిషువారు సామ్యమార్గముల నవలంబించ ఉద్దేశించుచున్నారు. యుద్ధపు ఋణములు, బంగారు మారకము, బొగగుగుల పనివారి సమ్మె మున్నగు విషయములందు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు అవలంబించిన విధానము వారి సరసత్వమును సామ్యవిధానమును నూచించుచున్నది. ఇది ప్రభుత్వమువారి దౌర్బల్యమును నూచించుట లేదనియు అత్యవిశ్వాసమును ప్రకటించుచున్నదనియు చర్చిలుగారు చెప్పిరి.

భోర్లు సెంటుజార్జి గజెటు

సెప్టెంబరు 15 మంగళవారము

గృహశాఖ

1. క్లిప్త గారిని కృష్ణాజిల్లా పోలీసు నూపర్మెంటుగ నియమించిరి.

2. సి. ఇ. స్వీనీగారిని తూర్పు గోదావరిజిల్లా నూపర్మెంటు గ నియమించిరి.

విశాఖపట్నంలోని సముద్రోత్తమం నెప్టెంబరు 21 వ తే దీనుండి యిరువురు సబ్బుజిల్లు మాత్రమే యుండవలయు నిశ్చ యించిరి.

రివెన్యూశాఖ

టి. వి. త్యాగరాజయ్యగారిని చిత్తూరు ప్రెజిడెన్సీ కలెక్టరుగ నియమించిరి.

కె. కుప్పస్వామి అయ్యగారిని విశాఖపట్నం జనరలు డ్యూటీ డిప్టీ కలెక్టరుగ నియమించిరి.

విశాఖపట్నం ప్రెజిడెన్సీ కలెక్టరు, విశాఖపట్నం ఏజ స్వీ జిల్లాబోర్డు సభ్యునిగను ఉపాధ్యక్షునిగను నియమించిరి.

పబ్లిక్ వర్క్స్ శాఖ

ఇ. ఇ. మరీయట్టి ఎగ్జిక్యూటివు ఇంజనీరుగారికి గోదా వరి హైద్రాబాద్ గన్ డివిజనుగూడ బిప్పగించిరి.

ఎ. విజయగారిని సెలవునుండి రాగానే గోదావరి హై డ్రాఫ్ట్ గన్ డివిజను ఎ. ఇంజనీరుగా నియమించిరి.

స్థానిక స్వపరిపాలనశాఖ

ఎన్. రాజగోపాలనాయుడు గారిని కమిషను ఎగ్జామి నరవద్ద మొదటి అసిస్టెంటుగ నియమించిరి.

ఆర్థిక శాఖ రాజపామరుగారిని కాకినాడ మునిసి పలు సభ్యునిగ నియమించిరి.

రాజమండ్రి తాలూకాబోర్డునుండి తూర్పుగోదావరి జిల్లాబోర్డునకు యాజ్ఞాపక సభ్యులను యెన్నుకొనిరి:—సానా సత్యరాజుగారు, అల్లూరు వెంకటనారాయణరావుగారు, ఎల్లి తిరుపతిరాయుడుగారు, దాసరి చిన్నధర్మరాజుగారు, దిద్దపల్లియ్యగారు, ముప్పటి యోహనుగారు, శిలవీరభద్రుడు గారు, కడిదిండి బంగారాజుగారు.

రాజాంపేటతాలూకాబోర్డు ఉపాధ్యక్షునిగ ఆర్. జె. చంద్రశాస్త్రి ప్రసాదుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

శ్రీకాకుళం మునిసిపలు సంఘసభ్యునిగ బి. వెంకటరమణయ్యచెట్టిగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

చిత్తూరు మునిసిపలు సంఘసభ్యునిగ సి. అన్నామలె ముదల్యారుగారు, జి. బాల గురువప్పనాయుడుగారు ఎన్నుకొన బడిరి.

కడప మునిసిపలు సంఘసభ్యునిగ పి. మద్దు కృష్ణయ్య నాయుడుగారు, పి. వెంకట కృష్ణయ్యగారు, సి. ఏకాంబరం చెట్టిగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

ఎల్లూరు మునిసిపలు సంఘసభ్యునిగ 1 వ వార్డునకు (న వ్రంబరు వరతి) నిండు నారాయణరాజుగారు 2 వ వార్డునకు కొకా నరసింహరావు నాయుడుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

నంద్యాల మునిసిపలు సంఘసభ్యునిగ కె. నరసింహ రావుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

పాలకోలు మునిసిపలు సంఘసభ్యునిగ యాదీశువారు ఎన్నుకొనబడిరి:—బి. వెంకట సుబ్బారావుగారు, నందివాడ వెంకటరంగయ్యగారు, పి. మార్కగారు, టి. విలియముగారు.

తెనాలి మునిసిపలు సంఘసభ్యునిగ నీదిగువవారు ఎన్ను కొనబడిరి:—తూమలూరు కోటయ్యపంతులుగారు, కె. సి. పా నయ్యగారు, కె. కాశివిశ్వనాథంగారు పిల్లమట్టి ఆంజనేయులు పంతులుగారు.

విశాఖపట్నం మునిసిపలు సంఘసభ్యునిగ యాదీశువ వారు ఎన్నుకొనబడిరి:—సి. ఎల్. నారాయణశాస్త్రి గారు, ఎన్. శ్రీరాములునాయుడుగారు, మంగిళూడి కొవయ్యపంతులు గారు, బుర్రా హయ్యశాస్త్రిగారు, కొచ్చెర్లకోట లక్ష్మణ రావు పంతులుగారు, పి. ఎన్. నారాయణరావు నాయుడు గారు, రా. సా., జయంతి రామమూర్తిపంతులుగారు.

విజయనగరం మునిసిపలు సంఘసభ్యునిగ నీదిగువవారు ఎన్నుకొనబడిరి:—వి. సోమసుందరరావు పంతులుగారు, తాతాసుబ్బారాయుడు శాస్త్రిగారు పి. వరహాగారు ఎ. జె, గోపాలరావుగారు, డి. త్రిపురసుందర లింగంగారు.

రామచంద్ర పురం తాలూకాబోర్డు సభ్యులు మే 4 వ తేదీన సభిజేసి, బిక్కిన వెంకటరత్నం చౌదరిగారు 1928-29

పండిత మదన మోహన మాలవ్యాగారు

ఇండియా ప్రభుత్వము కార్యనిర్వాహక సంఘ

సభ్యులను (లామెంబరు) స్వీకరింపలేదు

“ఈపదవిని స్వీకరింపుడని దొరతనమువారు మాలవ్యాజీ ని కోరగా మాలవ్యాజీ అంగీకరించెనని కొన్ని పత్రికలు ప్రక టించెను. అది కేవలము అబద్ధముని మాలవ్యాజీ తెలిపెనని 14 వ తేదీని సిమ్లానుండి మాత్ర త్యక్త విలేజిరి రెంటివా రనంపెను. (ఫార్వర్డు-కలకత్తా)

చర్చిలో దొమ్మి

‘రెవరెండుల’ పై నేరము

రంగూను, సెప్టెంబరు 16:—పి. నూరమణి యనువార డు సెంటుగేబ్రియలు చర్చిలో తనను దొమ్మిచేయటకు ప్రయ త్నించిన రంగూనుజివ.పు. రెవరెండు ఫ్రెపుమీడను, రెవరెండు కెంపుమీడను, పోలీసుసార్జెంటు ప్రెస్టెనుమీడను ఫిర్యాదుజేసి న దానిమీద జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ఉత్తీకనుగారు విచారించి, సా ర్జెంటు ప్రెస్టెనుమీడ ఇండియను సీసలుకోర్టు 824 సెక్షనుక్రింద తనకర్రతో కూరమణి సెడుకొనినట్లును, జివ.పు. రెవరెండు ఫ్రెపుమీడను వి.పి.సి 824, 109 సెక్షనులక్రింద యీ నేరము ను జేయించుటకు ఉత్తీకనుచిన్నందులకును చార్జి జేసి, రెవరెండు కెంపుమీడ కేసు లేకపోవుటవేత నాయనను వదిలివేసిరి. మరల ముద్ద యి ల విచారణకు సెప్టెంబరు 24 వ తే దీ వాయిదావేయబడెను. తరువాత విచారణ సెషన్సుకు పంపబ డును.

రంగూను జివ.పు. ఫ్రెపుగారిని విచారించగా తాను చర్చి లోనికి కూలీలతో బోతిననియు, అచట యిద్దరు పోలీసు సా ర్జెంటు ప్రెస్టెను మాపరుగార్లుండెనియు, రెవరెండు కెంపు అచ ట కలిసెననియు, అంతట తాను సామానును సద్దవలెనని తాళం చేతులకుగ యియ్యకపోయిననియు తూర్పు రేలువుగవగవచ్చు డను సరికి అటు చర్చిలోకి బోవ అచట కూపరు, కాన్స్టేబులు లు, కూలీలు, కొందరు చర్చిలోనికి వచ్చినవా రుండెనియు జె ప్పిరి. రెవరెండు కెంపు వస్తువులను త్వరత్వరగా కట్టులుగట్టుచుం డిరి. బైటికి వచ్చి రలు వు వద్ద నిల్చును న ప్పటికి పెద్ద చప్పుడై సార్జెంటు మరీకొందరు వచ్చి పడునప్పటికి ఆయ న దాదాపు పడిపోయెను. ఆయన ఫిర్యాదిని చూడనేలేదు. ప్రెస్టెనుమీడను మరెవ్వరికిగూని యిట్లు దొమ్మిజేయుమని యుత్ర రు వీయలేదు. ఈ ఫిర్యాది పడినట్లు ఆయన చూడలేదు. ఆయ నపై దొమ్మి జరుగలేదు. పోలీసువారు లీల వేయనప్పటికి తన ప్రక్కను చాలమంది గుంపుజేరి వారిమధ్య నెనకో పడిపోయి స్వస్థులైకపోగా నెత్తుకపోయిట్లుచూచి గుర్తుపట్టలేదనిచెప్పిరి.

రెండవ యిద్దరు రెవరెండు కెంపును విచారించగా తాను లోపలనే యుంటిననియు చప్పుడు వినగానే బైటికి వచ్చు నప్పటికి ఫిర్యాది నేల పై పడి యుండ జూచి తి న ని యు, ఫిర్యాదిసాక్ష్య మబద్ధముని జెప్పెను.

చివర ముద్దయు సార్జెంటు ప్రెస్టెనుమీడను విచారించగా చర్చిలోజరిగిన విషయము లన్నిటిని జెప్పిరి. ఆయన తనచేతిలో పెదురుకట్టయుండెననియు, ఇనపసాన్ను లేవనియు, జివ.పు. యేమియు పైబడమని చెప్పలేదనియు, తాను ఫిర్యాదిని కొట్టలేద నియు, తమిళములో ఆరుపు వివరమునప్పటికి బైటికిరాగా ఒక రు అకచి నేలపై బడిరనియు జెప్పిరి. (ఆ. ప్రె.)

సంవత్సరములోని తమ అభ్యర్థునిగనుండి తాలూకాబోర్డునకొన ర్పిన నేవ నభినందించుచు తీర్మానము గావించిరి.

విద్యాశాఖ

సి. మునిస్వామిచెట్టిగారు చిత్తూరు విద్యాసంఘసభ్యునిగ ఎన్నుకొనబడిరి.

మిసు రియోనార హెలెను ఫిలిప్పిగారిలి క్వీనుమేరీకారే జిలో ఇంగ్లీషు ప్రొఫెసరుగ నియమించిరి.

మిసు కాథరెను మేదీ కెననాగారిని విశాఖపట్నం క్వీను మేరీకు హైస్కూలు హెడుమిస్ట్రీసుగా నియమించిరి.

అటవీశాఖ

సయ్యిర్లు రైజిడ్రీసు మామోబుగారిని దక్షిణ కడప డివి జను అసిస్టెంటు ఫారెస్టు కన్వర్సెటరుగా నియమింపబడిరి.

సర్ శరణానికి విందు

ప్రశంసా వాక్యములు

సిమ్లా, సెప్టెంబరు 16:—సిమ్లాలో ముఖ్యులగు పోరులంద రు ను సర్ బి. య. శా. శర్మ గారి కి మే సా ని కు హాలులో విందాసంగిరి. చాలమంది వచ్చిరి. సర్ మహమ్మదు ముఫీగారగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. సర్ శర్మగారు రాజ ప్రతినిధి కార్యనిర్వాహక వర్గమునందు ధైర్యముతోను, చిత్త శుద్ధితోను, దేశభక్తితోను ప్రవర్తించిరని చెప్పిరి. సర్ శర్మ గారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ఆర్యమన్న మోహముండెననియు యెట్లు అందు జేరవలెనో తెలియుననియు జెప్పిరి. (నవ్వు)

సర్ మల్ఖం హాయిరీగారి వొత్తిజేతయగా సర్ సముగ నుపన్యసించుచు సర్ శర్మగారు రాజప్రతినిధి వర్గమున నుండి ప్రజలకు జేసిన మేజను దెప్పిరి. ఆయన భారతదేశమునే సమర్థిం చుచు విజయముగా భారతీయులకు సంబంధించిన విషయములందు తనిజేసినట్లుల ఆయన దెప్పెను. సర్ నరసింహ శర్మగారు యుం దుటవలన భారత ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకవర్గము బలముగ నుండెననియు యిప్పు డాయన పోగానే దుర్బలముననియు జెప్పిరి. (దీర్ఘ హర్షము)

పండిత మోగిలలు సెప్టెంబరు ఆతిథేయులకు స్వస్తి వాచకము లర్పించిరి. (ఆ. ప్రె.)

వాతావరణ సీతి

1925 సం. సెప్టెంబరు 18-వ తేది శుక్రవారము

మాతృజిల్లాలు	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము
మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము	మొత్తము
గోపాలపురం	89.5	78.0	...	28.08	44.96
విశాఖపట్నం	87.7	78.8	...	15.89	87.09
కాకినాడ	87.7	76.8	...	25.47	89.09
మచిలీపట్నం	90.5	76.6	0.24	20.55	41.59
కర్నూలు	90.7	76.7	0.04	11.93	26.01
బళ్లారి	84.7	73.2	0.07	2.55	20.51
కడప	89.4	78.5	...	15.85	81.28
కర్నూలు	93.8	77.8	...	8.11	87.98
మద్రాసు	91.5	77.3	...	11.84	50.74
కడప	90.4	78.8	...	14.91	52.94
నేలమ	86.4	73.2	0.07	11.33	89.80
కొయంబూరు	84.2	71.1	...	3.54	22.29
తిరుమనాపల్లి	97.1	78.8	0.02	11.07	88.18
నాగపట్నం	91.7	79.8	...	4.22	54.98
మధుర	95.2	77.3	0.05	14.08	88.58
పాంబిక్	88.3	78.2	...	0.26	87.00
తిరునల్వేలి	1.64	28.84
తిరువేంగులు	83.7	75.6	...	20.08	64.51
కొచ్చిక్	85.7	76.1	...	57.30	114.51
కాలికట్టు	85.8	75.2	0.04	98.15	117.16
మంగళూరు	88.4	75.0	2.48	117.16	125.68
తెంగునూరు	81.2	65.1	0.60	12.03	85.87
మొరకార	78.1	62.4	...	103.27	125.46
కొడెకనాథ్	66.5	53.8	...	15.05	62.18

సర్కారులు:—బందరులో! తుపాను 0. 24 ఇంచుల వర్షము కురిసినది. శీతోష్ణ పరిస్థితులు సమముగ నున్నవి.

డక్కను:—బళ్లారి కర్నూలులో కొంచముగ వర్షము కురిసినది. బళ్లారియందు తప్ప ఇతర జిల్లాలలో ఆకాశము మేఘావృతమైయున్నది.

కర్నాటికు:—ఉరుములు పెరుగులు అధికముగ నున్నవి. శీతోష్ణ పరిస్థితులు సమముగ నున్నవి.

ఎస్. ఆర్. యు. సామూరు.

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

మహాత్ముడు రాంచీకి వెళ్లుట

రాంచీలో ఘనముగ స్వాగతము

16 వ తేదీ సాయంత్రమునకు మహాత్ముడు రాంచీలో దిగెను. అతడు దగ్గంగానున్న రాజమంజీరమున బస యేర్పాటు చేయబడెను. సన్యాససంఘమువారు స్వాగత మొసంగిరి. సన్యాససంఘమునకు పి. ఎస్. బోసుగా గృహ్యుడు, రాయ బహదరు రాధాగోవింద చౌదరిగారు ఉపాధ్యక్షుడు, రివరెండు కన్నడీ, ఎస్. కె. రాయ, రాయబహదరు డాక్టరు మనీషాలు ఓ. బి. ఇ. సి. వి. ఇ., రివరెండు లీవీ టీరు, గ్లాసను, లాలు ప్రెవోరీలుగారు సభ్యులు.

17 వ తేదీ మహాత్ముడు బ్రహ్మచర్య విద్యాలయమునకు నేతపనివాండ్రు సహకార భండారము (స్టోర్)ను సందర్శించి, 17 వ తేదీ మధ్యాహ్నము తి గంటలకు పెంటుపాలు పాతకాలావరణమున బహిరంగసభ జరిగినది. ఆసభలో మ్యూనిసి పాలిటివారును, పౌరులును నిన్న జాతులను మహాత్ముని సన్మాన పత్రములను సమర్పించిరి. ఆసభలో మహాత్ముడు ఉపన్యసించెను. పిమ్మట రాట్టలపై ప్రవక్తనము జరిగినది. పిమ్మట రాంచీ యూనియను క్లబ్బు భవనమున శ్రీలసభ జరిగినది నేడు 18 వ తేదీ ఉదయమున మహాత్ముడు మున్నగువారు రాంచీనుండి మోటారులో బహారానకు బయలుదేరెదరు.

సభా వివరములు

సభకు సుమారు 12,000 మంది వచ్చిరి. పాశ్చాత్యులను శ్రీలునుగూడ వచ్చిరి. ఉదయమునుండి పరిసర గ్రామముల నుండి జనులు రాంచీకి వచ్చి మహాత్ముని బసకు పోయి అటనుండి సభాస్థలమునకు పోవుచుండిరి. పౌరుల పక్షమున పి. ఎస్. బోసు గారు స్వాగతపత్రమును చదివెరి.

“ఐహికపరత్వమునుండియు, నవనాగరికత నుండియు ప్రజలను నురదించుటకును, అస్పృశ్యతను తొలగించుటకును, నిన్ను జాతుల నుద్ధరించుటకును, మధ్యప్రాంతమును రూపుమాపుట కును, హిందూమహమ్మదీయ మైత్రిని ఐక్యత్వమున నృదినొందించుటకును, చేతిపలను రాట్టలను చేతివగ్గనులను వృద్ధి నొందించుటకును మీరు చేయుచున్న ఘనమగు కృషికి మేము మిక్కిలి కృతజ్ఞులము” అని ఆపత్రమునందు వ్రాయబడెను. దేశబంధు దేశీయనిధికి పౌరుల పక్షమున బోసుగారు మహాత్ము నకు వేయిరూపాయలు సమర్పించిరి.

మ్యూనిసిపాలిటి పక్షమున మ్యూనిసిపలు చెయ్యరూ ఎస్. కె. సాహెబ్ గారు సన్మానపత్రమును చదివెను. “మీరు చూడ చలదిన మండలము నాగరికతలో వెనుకబడినదని నిలబడుచు న్నది, అది కొంతవరకు సహేతుకమే. ఈరాష్ట్రమున వేస విలో, ప్రభుత్వమునకు స్థానమైన యానగరమునందు గూడ కళా కాల లేదు. ప్రారంభవిద్య జాతీయతను మూలాధారమకటచే ఆ విషయమునందు మాత్రము మంచి అభివృద్ధి కలిగింపబడెను. ఈరాష్ట్రమున ప్రారంభవిద్యను మిక్కిలి బీభత్సానికి ఉచితము గను నిర్వహించుటకు బోధించుటకు మొదలు రాంచీ మ్యూనిసిపాలిటీవారి ముందంజవేసిరి.” అని ఆపత్రమునందు వ్రాయబడెను.

మహాత్ముడు ఉపన్యసించెను. “మీరందరూను సుఖమును కుదుభద్రుల కట్టుచున్నచో దారిద్ర్యము తొలపోవును. భిక్షులు ఆసక్తికరము ముఖ్యముగా విద్యార్థులకు బోధింపవలెను. వారు భిక్షులను కట్టునటల చేయవలెను. తేనినో నిర్బంధించిత విద్య నిష్ఫలము. ఐక్యత్వమును కలిగి అస్పృశ్యతను తొలగించుట ముఖ్యతము. దేశబంధు దేశీయనిధికి ధనము నొసంగుడు” అని మహాత్ముడు నుడివెను. ఆసభలోనే చాల సమయము వనూలై నది

మహాత్మునితో మంత్రులు

సంభాషించుట

విద్యాశాఖా, స్థానిక పరిపాలన శాఖామంత్రులు 17 వ తేదీ మధ్యాహ్నము రాంచీలో హా|| సర్ సయ్యదు మహా మదు ఘోష్ట్రీను, హా|| గణేశచంద్రసింగుగారు అరగంటపేపు మహా త్మునితో భిక్షులను రాట్టలను గూర్చి సంభాషించిరి.

(అ. ప్రె.)

బర్మాలో లోహోత్పత్తి

1924 సం॥ ములో బర్మాయందు లోహోత్పత్తిని గూర్చిన నివేదికములో పెట్రోలియముకును సీనారేషుకును సాకర్వములు జేయబడెననియు పెట్రోలియము సూతులెక్కువగు చున్నవనియు దక్షిణం కునుట్టులలో సీసము, వెండిదొరికెనని యు, అవరస్తుకల్లాలో నూనెగనులు దొరికినవియుండెనుపబడినది

(అ. ప్రె.)

బొంబాయి మిల్లులలో సమై

అంతంత అన్నిటికి ప్రాకుట

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 16:—సమై పరిస్థితులు నేడు మరింతవిషమముగ నున్నవి. సమై కట్టిన మనుష్యులు 15 వేలమంది యొక్కవైరి. మొత్తము 45 వేలమంది మిల్లు పనివారలు పనిలేకున్నారు. ఈ ఉదయము పెర్మసానుగోడ్డు మీదనున్న డానుమిల్లులమీద సమైదారులు రాళ్ళువర్షి లోపల నున్నవారిని బెటికి వచ్చునటల జేసిరి, ఆమిల్లు కెటికిలు చాలవరకు బ్రష్టుజేయబడెను. మిల్లు ఆవరణమున కీవల అల్లరి జేయుచున్న సమైదారులను పోలీసువారు చెదరగొట్టి నాయకుల నైదుగురును పట్టుకొనిరి. ఈగుంపులు ఒక మిలువవద్దనుండి మరి యొకదానివద్దకు బోవుచు అల్లరిజేయుచు లోపల పనిజేయు చుండువారిని రమ్మనమని బలంతపెట్టుచున్నారు. మొత్తం 21 మిల్లులలో సమై పుట్టెను. నేడు మధ్యాహ్న మే రెండు మాసివేయబడినవి. పనివార లే మాత్రము యిష్టములేనట్లు గొన్నిచినను మిల్లు అధికారులు వారిని నెమ్మదిగ పోనిచ్చుచున్నారు. నిన్నమాసి వేయబడిన క్రాను క్రెంట్లు మిల్లులు నేడు కొద్దిమంది పనివారలతో పని జేయుచున్నవి.

నేడు జేకలు సర్కిలులోనున్న బ్రాడ్వేరి మిల్లులకే సమై అంటుకొనినది. మధ్యాహ్నమునుండియు మిల్లులలో 200 మంది నేతగాండ్రు సమైకట్టిరి.

పత్రికా ప్రతినిధి కార్యక పక్షనాయకు నొకనితో మాటాడగా మిల్లు పనివారలలో చాలమంది తెలిసిన వారికెరికిని యీసమై యిష్టములేదనియు, బలవంతముమీద నిండు చేరిని యు దెస్సిరి. ప్రస్తుతము తగ్గించిన కూలి యింతటితో పోదని యు నింగు కోయబడుననియు, కూలిని తగ్గించుటయేగాక పనిజేయు గంటలగూడ తగ్గింపబడుననియు మిల్లు పనివారలు బెటికి జెప్పుచున్నారు.

మా ర్వేమియు లేదు.

బొంబాయి, సెప్టెం 17:—నేడు హిందువులకు తెల వును మిల్లులు మాసి చేయుటచేత మిల్లు సమైలో క్రొత్త మా ర్వేమియులేవు. మిల్లు సమై ప్రదేశములో మామూలుగ ఆది వారము తెలవు రోజులలో నున్నట్లే యాండెను గాని ఆసేగ మేమియు లేదు. ఆనోట్ల పోలీసువారు దండ భర్తలై యు న్నారు.

మిల్లుపనివారలందరూ సమైకట్టుటచేత అన్ని మిల్లులను మాసివేయవలెనను నుద్దేశము మిల్లుధాజమానులకు లేనటుల తెలియుచున్నది.

(అ. ప్రె.)

మిల్లునూలు తయారు

ఎగుమతి దిగుమతి లెక్కలు

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 16:—1925 జూనునెలలో భారత దేశపు మిల్లులమీద మొత్తము 650 లక్షల పౌనుల నూలు తయారయ్యెను. నేత సరుకులు 870 లక్షల పౌనులు తయారయ్యెను. 1925 ఏప్రిలు నుండి జూనువరకును 19 కోట్ల 20 లక్షల పౌనులనూలును, 11 కోట్ల 50 లక్షల పౌనుల నేతసరుకును తయారయ్యెను. ఈ మాసములలోను సమైద్రమమీదుగా విదేశములకు 75 లక్షల 25 వేల పౌనుల నూలు యెగుమతి యయ్యెను. ముతకనూలు 1 నుండి 25 నెంబర్లవరకు జూనునెలలో 560 లక్షల పౌనులు తయారయ్యెను. అదేనెంబర్ దిగుమతి 7 లక్షల 9 వేల పౌనులుమాత్రమయ్యెను. మధ్యరకం 25-40 నెంబర్ల నూలు 80 లక్షల పౌనులును, 40 పైగా నెంబర్ల 52 లక్షల పౌనులును తయారయ్యెను. జూనులో నితనిరకు తెలిసినంత వరకు 487 లక్షల రూపాయల సరుకు తయారయ్యెను. జూను లో విదేశములనుండి 408 లక్షల రూపాయల విలువజేయు గుడ్డ దిగుమతి యయ్యెను. గతవత్సర మిదే నెలలో 575 లక్షల గుడ్డ దిగుమతియయ్యెను. ఎక్స్ పోర్టు 17 లక్షలు వచ్చెను. గత వత్సర మినెలలో 11 లక్షలు వచ్చెను.

(అ. ప్రె.)

సర్ చునిలాలు మెహతా

బొంబాయి ప్రభుత్వ శాస్త్రనిర్వాహక సభ్యులగు సర్ చునిలాలు మెహతాగారు యూరోపునుండి తినివారము తిరిగి వచ్చి ఆరోజుననే ఉద్యోగమున ప్రవేశించెదరు.

రంగూను ఆరోగ్యము.

1924 బర్మా ఆరోగ్యశాఖా పరిపాలన నివేదికమునందు జననములు 27,40 నా|| నుండెననియు, మొత్తముమీద వే యింటికి 6 మంది యొక్కను జననమైననియు, శిశు మరణములు 197.86 నా|| నుండెననియు భారతదేశముననితరరాష్ట్రములలో బోలిన నిది మూడవసామనున మంజూరనియు తెలుపబడినది.

జెలియం రాజదంపతులు

కలకత్తా పెంటుజేవియరు కళాశాలలో సన్మాన పత్రము లొసంగుట

కలకత్తా, సెప్టెం 16:—జెలియను ఫాదరీలచే కష్ట పడి నిర్మింపబడిన పెంటు జేవియరు కళాశాలలో జెలియం రాజదంపతులను నేటిసాయంత్రమున కళాశాలాధికారులును విద్యార్థులును సన్మానపత్రము లొసంగిరి. రాజదంపతులు గవర్నరు లిట్టునుగారిచే ను వారిభార్యతోన కలిపివచ్చిరి. ద్వార మావద్ద రెవరెండు ఫాదరీ సుపీరియరు కలిసికొని రాజదంపతు లకు స్వాగత మొసంగి అక్టోబరు 2 వ తేదీన జరుగనున్న 25 వ వివాహముతోనైనవినును గూర్చి వారి నభినందించి కల కత్తాలో జెలియను దేశములు మిగుల రాజభక్తితో ప్రవర్తింతు రని చెప్పెను.

రాజాగారు ఫ్రెంచిభాషలో నిట్లు శబ్దాలుచెప్పిరి:— నాదేశస్థుల నితరమారమున కలిసికొనుటకు నా|| సంతసింను చున్నాను. ఈఫాదరీలందరూ 400 సంవత్సరములక్రింద హిం దూదేశమునకు వచ్చి తనజీవితకాలమునంతయు నిచ్చట గడపి అమితోత్సాహముతో భర్మకార్యములొనర్చిన పెంటు ప్రాంసిసు జేవియరు నశనరించుచున్నందుకు సంతసింనుచున్నాను.

విద్యార్థుల సన్మానపత్రము

పిమ్మట కళాశాలా విద్యార్థుల వెంశిపల్లెరమున రాజా గారికి క్రింది సన్మానపత్రము సర్పించిరి:—

మహారాజా, మీరు కలకత్తాలో నుండు నొక క్షుదినము లోను మా కళాశాలకు వత్తురను వార్త వినగానే మావృద్ధయ ము లుత్సాహముతో పొంగినవి. మేము పొందుచున్న విద్యయం తయు మీ ధర్మరసమువల్లనే కలుగుచున్నది చెప్పవలయును. మా యుపాధ్యాయులందరూ తమవారినందరిని వసలి మీదేశము నుండి వచ్చినవారే. మరియొక్క విషయము చెప్పనలసి యున్నది. మహా సంగ్రామసమయమున మీ రతి భైర్యముతోమీమాట ను నిలుపుకొని కష్టము లనుభవించినందుకు మిమ్మును మీదేశస్థు లనుఅభినందింపవలసియున్నది. మరియొకసారి మీకు మనఘోర్వక మైన స్యాగ మొసంగి యుట్టిచే మీయారాకను మీ రెప్పుడును మరుమకుందురుగాక యని నేడుమన్నాము. ఇట్లు విన్నవించుకళా శాలా విద్యార్థులు.

ఎంతో వాగున్నదని రాజాగారు శబ్దాలు చెప్పుచు ఆ సన్మాన పత్రము చదివిన విద్యార్థియొక్క క ర ము ను స్పృశించిరి. పిమ్మట పుస్తక భాండాగారము ను కళాశాల లాభనములను తిలకించిరి. పుస్తకాలలో బుద్ధుని కందువిగ్ర హమును జూచి మెచ్చుకొనిరి. ఒక బాలాడును బాలికయు వచ్చి వేవాలనడుగగా రాజాగారు రెల్ల చేవాలనిచ్చిరి. పిమ్మట రాజ దంపతులు మోటారులో నెక్కి పుష్పములు పరచియున్న బాలిమీదుగా ప్రభుత్వ మందిరమునకు వెళ్లిరి. (అ. ప్రె.)

సింహాప్రభువు దర్శించుట

కలకత్తా సెప్టెం 17:—నిన్నరాత్రి సింహాప్రభువు రాజదంపతులను ప్రభుత్వమందిరమున దర్శించెను. నిన్న మధ్యాహ్నమున రాజదంపతులు గవర్నరుతో కలిసి వీపియాటిక సాసనైటికి వెళ్లి పుస్తకాలయమును సరితాత్మక విషయము లను పెక్కింటిని చూచిరి.

విక్టోరియా మిమోరియలును దర్శించుట

లిట్టును దంపతులతో కలిసి రాజదంపతులు నేటియంద యమున విక్టోరియా మిమోరియలుకు వెళ్లి 1½ గంటపేపుండిరి అనుందరను ప్రపంచములో చక్కని వాటిలో నొకటియని రాజాగారు చెప్పిరి.

జగదీశచంద్రబోసుగారి సంస్థను దర్శించుట

పిమ్మట రాజదంపతులొక జెలియన్ కారిడక్ కాన్వెన్ షేన్లోకలిసి సర్ జగదీశచంద్రబోసుగారి సంస్థనుగరించి అచ్చట జరుగుచున్న పరిశోధనవిషయమున అమితోత్సాహ మును గనపరచిరి. అచ్చట జరుగుచున్న పనివలన వివిధజాతు లకు జరుగుచున్న నేపనుగూర్చి ప్రశంసించిరి. మిగుల సున్నితమై నూతనముగా ప్రవేశపెట్టబడిన యంత్రమును రాజదంపతులు చూచిరి. పిమ్మట వారు జగదీశచంద్రబోసుగారిని మరసంపత్న రము తమదేశమునకువచ్చి ప్రకృతిశాస్త్రముపై కొన్ని యుపన్యాసము లీయవలసినదని ఆహ్వానించిరి.

డాక్టర్ లింగు ప్రయాణము ప్రస్తుతము ఆగిపోయినది గుప్త సిలిగురీలమధ్య వరదలు వచ్చియుండుటచే రాజ దంపతులు డాక్టర్ లింగు ప్రయాణము ప్రస్తుతమునిలిచిపోయినది.

(అ. ప్రె.)

స్వహారను జెందితిని. అంతలో నున్న పుగల పొంగువల రోస మెక్కడనుండియో గుబురుబాదును నుడికి నన్ను గంపితురాలి గడచేసెను. రంగగలమునకుఁబోయి యాతనియెదుటఁ బడి నెత్తి పైనున్న సువర్ణపుబ్బలూగి “నీకు వచ్చిన యేండ్లవనికి వచ్చినవి? నీ కి దిక్కుమాలిన సంకర పువాలక మేల” యని యా బుట్టతో నెత్తిపై నాల్గు వాయింపలయనుని బుద్ధిపుట్టినది. కాని యా రోసమును గట్టువడి శాంతిపఱచుకొని, పండ్లుగొఱుకుకొనుచు లోలోపల నెన్ని తిట్లుయిన, దిట్టుకొనుచుఁ గూరుమంటిని. రంగ మున నాభర్తయెట్లు నిలువఁబడెనో చెప్పనా? అయ్యయ్యా! ఇంక నాభర్తయేమి? నాసవతియో నాయాఁడుబిడ్డయో యైన యాపురుషువానినీస్వరూపము నిలువఁబడిన తీవి యెట్లున్నదో చెప్పనా? ఎడమచేయి నడుముమీఁద, వైచిక్షానినాఁడు. ఆ భ్యాసము లేకపోవుటచే నది కడుపుమీఁదికి జారిపోయినది. కుడిచేత నీ త్రడిచేబు పట్టుకొని ప్రక్కతెరనుండి పాతము చెప్పా వాని వంకఁ జూచుచున్నాఁడు. అప్పుడు నా కాతడెట్లుండినట్లు తోచెనో చెప్పనా? రైట్టినులో నెవఁడో యుండుటచేత గుమ్ముమవంకఁజూచుచు నాతురతతోఁ గనిపెట్టుకొన్నవాఁడు నలె నాకుఁగానఁబడినాడు. చీ, చీ, నడుముమీఁదఁ జేయిచేయి కొన్నయెడల నాఁడుదాని ననుకరించినట్లే! బుగ్గమీఁద వ్రేలు పెట్టుకొన్నయెడల నాఁడుదాని ననుకరించినట్లే! పైలు మాటి మాటికి సవరింపుకొన్నయెడల నాఁడుదాని ననుకరించినట్లే. వెంటి వెంటి ప్రక్కమాపులుచూచి ముసిముసినవులునవ్వి ముడుచు కొనిపోయినట్లుయిన నాఁడుదియే పోయినట్లే! ఇంతయే యాతని యనుకరణము. కాంతల బాహ్యలక్షణములనే యనుకరింపలే నిమగ్నవాఁడై సంతరంగలక్షణముల ననుకరింపఁగలడా? కల్ల నాటకర్రలే యాఁడువారిని జిత్తింప నెంచి మగతనము చెడిన మగవారిని సృష్టించుచున్నారే. అట్టివో నాటకర్రలమాటల ననుసరించి మిడుకవలసిన నటకులా యాఁడువారి ననుకరించుట? అసాధ్యము.

కాని, దమయంతి దమయంతియే యెపోయెననియుఁ జూడ్రమతి చంద్రమతినిగూడ దాటినదనియుఁ బండితుల ప్రచరణములకు లోపము లేదు. పాత్రధారుల బంగారుపతకములకు లోపములేదు. మగవారు మగవారిని స్తుతింపకమానుదురా? ఏదీ! జంఘాలకాస్త్రీ యెండఱనో యధిక్షేపించినాఁడుకదా! కాంతల నధిక్షేపించుటలోనేమి, వారిచే దిట్లు తినుటలో నేమి గట్టి వాఁడేకదా! నివృత్తపాతముగ విమర్శింతునని యనేక పర్యా యములు చెప్పిన యాతఁడు పైతము మగవాఁ డాఁడువేసము వేసి జాతికంత కప్రతిష్ఠ తెచ్చుచున్నాఁడన్న యంశమును విమర్శించినాఁడా? అతఁడు మగవాఁడు. అట్లే చేయునా?

పక్షపాత స్వభాసముచే బుద్ధిపూర్వకముగ నాతఁడు విడిచిపెట్టిన యీ యంశమును నేను విమర్శింపనెంచితిని. మగ వాఁడు మగువ ననుకరింప లేఁడని నాసిద్ధాంతము. అనుకరింపఁ గలవాఁడైనను ననుకరింపలేని వాఁడైనను ననుకరించుటకుఁ బ్రయత్నించు వాఁ డెల్లాజాతికి ద్రోహియని చెప్పకతప్పదు. అందు లోఁ గొలఁదిగా ననుకరింపవానికంటె బాగుగాననుకరించువాఁడే జాతిక బహుద్రోహి. మగతత్త్వము నాడుతత్త్వము నొక్క ముందడి నే యంటి యెన్నుచు నైనను దానికి దీనికి సత్యంతభేదమున్నది. ఒకటి కఠినము, రెండవది మార్దవము. ఒకటి హేతుబద్ధము, రెండవది రసప్లుతము. ఒకటి చంచలము, రెండవది స్థిరము. ఒకటి జలీయము, రెండవది దుర్బలము. ఒకటి మలీనము, రెండవది పరిశుద్ధము. ఇంకను మఱియెంతయోభేద మారెంటికున్నది. ఈరెండు తత్త్వములు నింత భిన్నములగు సృష్టి లో నుండుటచేతనే స్త్రీ పురుషుల కన్యోన్యార్థకర్తృణము నన్యోన్యన్యారాగము నున్నది. విజాతీయద్యుచ్చక్రియ క్రమ లగు వస్తువుల కన్యోన్యార్థకర్తృణము కాని సజాతీయకక్రియ క్రమ లగువానికి బలిపూర్ణమైన ప్రాతిహేళ్యమేకదా! కావునఁ బురుషుఁడు పొలతి ననుకరించునెడల నన్యోన్యన్యారాగము లిక న నుస్సారములు; సంసారములను చట్టుబండలు; బ్రతుకులు, న్యర్థములు.

ఇదికాక, కప్పకూత నిత్యము హయవానికిఁ గప్పకున్న గొంతువంటిగొంతు రాకున్నను బురుషునికుండవలసిన తన గొంతు లోమాత్రము కాసంతమార్పు కలుగక తప్పదు. ఆఁడుదానివలె జూడఁదలచి పట్టుదలతోఁ బ్రయత్నించిన మగవాని కాఁడు దానిచూ పలవడకున్నను మగచూపులో మార్పు కల్గుట సిద్ధాంతము. ఆఁడుదాని కంతరవము ననుకరింపదలచి విశాల మైన గంభీరమైన తనగొంతును సన్నపఱచుకొని కుదించుకొనిన మగవానికి సహజలలిత మధురవృద్ధుల మగు స్త్రీకంతము రూకు న్నును మగగొంతు చెడుట నిత్యము. అట్లే సిగ్గుపడిన యాఁడు దాని బుగ్గయెరుపులు, కంటివ్రాలులు, తలయొరలు, మొగపు దళుకులు, నొడలి ముడుపులు సంతతము ననుకరింపదలచి ప్రయ

త్నించిన మగవానికి లలనాజన సహజలజ్జాసాభాగ్య లీలాకలాప ము పట్టువడదు. కాని మగయెడలి పొంకములు ధ్వస్తములగుట తప్పదు.

మననే సర్వసృష్టికే గారణమని పెద్దలనినమాటలో సత్య ము లేకపోలేదు. చూడవలయును జూడవలయు నని మనస్సు వాంఛించుట చేత నేకదా కరీరమునకుఁ గన్నులు గలిగి నవి! తినవలయును తినవలయునని సంతతవాంఛ కలుగుటచేతనే కదా కరీరమునకు నోరువచ్చినది! ప్రాతిపదిక మగు జంతువున కివి యేమియులేవుకదా! తరువాత మనస్సులోని సంచలనములవలన నేకదా దేహమున కయవవైవిధ్యము కలిగినది. మనఃప్రవృత్తులు కరీరమందలి మార్పుల కెట్లు కారణములో, సంతతభ్యాసమున దేహమునందు కలిగించు కొన్ని మార్పులు మనస్సులో మార్పుల నెందులకుఁ గలుగఁజేయగూడదు? నుదుటఁ బూసికొన్న విభూతిరేఖ శివదర్శనమునకై బుద్ధిపుట్టించుచున్నది. ఒడలపై ధరించిన మల్లెదండ బోగమువీధికై మనస్సును లాగుచున్నది. యోగశాస్త్రానుసారము దేహమున కిన్ని ముద్రలు, నాసనము లు, కఠినములగు గరిడీపద్ధతులు నేల కలిగినవి? మనశ్శాంతిని నివృత్తికేకదా! విహితకృచ్చ వాంఛాలంపటతన వీడి వైరాగ్య జానసంపత్తిని మనస్సు గ్రహించుటకేకదా! దేహపరిణామ భేదములు చిత్రవృత్తులలో మార్పులు కలుగఁజేయకుండునెడలఁ బాతంజల యోగశాస్త్ర మంతయుఁ బారిత్యజ్యస్వస్థుమువారి బండితుక్కువలెఁ బరశురామస్త్రీతి కర్తృమే కాదా! దేహము లోనిమార్పులు మనస్సులో మార్పులు కలుగఁజేయక యెట్లుండఁగలవు? తా నాఁడుదానని యనుకొని యనుకొని, పరపాత్రచే నాఁడుదానివలె సంబోధింపఁజేసికొని, యాఁడుదానిపాడుములు తెచ్చిపెట్టుకొని, యాఁడుదానివలెఁ జూచి మాటలాడి, తక్కితారి యిగిలించి, త్రిప్పుకొని యెక్కిన మగవానిదేహము లో సంతతభ్యాసమువలనఁ గలిగినమార్పు లాతనిమనస్సులోఁ దదనుగుణములగు మార్పులను గలుగఁజేయక తప్పదు. అందుచేత నాఁడుదాని మనస్తత్త్వ మాతనికి రాదుకాని మగవాని మనస్తత్త్వము మట్టిలోఁగలసిన దనుటనిశ్చయము.

నా యనుభవములోనున్న యొక చిన్నయంశమును జెప్పెదను. నే నొకరోజున పిద్దిగమ్మములో నిలువఁబడితిని. అవిధి సప్పు డొక్క స్త్రీపాత్రధారి బజారులోఁ గొనిన మారలంగ వస్త్రమున మాటఁ గట్టుకొని యామాటఁ జేతితోఁ బట్టుకొని, యొడలపైఁ జొక్కారేకుండఁ గట్టుకొన్నబట్టతో మాత్రమే యింటికిఁబోవుచుండెను. ఆతని నే నెఱుఁగుదును. ఆఁడు జన్మమున నాఁడారివాడుకాఁడు కాని పదిసంవత్సరముల నుండి స్త్రీపాత్రముల ధరించుచున్నాఁడు. ఇంతలో నాతని కెదురుగ నొక పెద్దమనుష్యుఁడు వచ్చుచుండెను. అతఁ డొక నాటకసంఘమున కధికారి. ఆతనిఁ జూచుటతోడనే యీమందభాగ్యుండై సిగ్గుపడి, యట్టేముడుచుకొని, మాటగట్టుగా మిగిలిన యంగవస్త్రపుఁ గొనను రవంతపైఁబెట్టగ వేసికొనఁబోయి యది చాల కపోవుటచే దహితపడి రెండుచేతులను గత్తెరమాదిగ తొమ్ముపై నైచుకొని తలవంచుకొని నిలువఁబడినాఁడు. ఆహా! అతఁడెంతలో మగరూపమును మున్న చేసికొనినాఁడో యి నా కెంతయైన జాలి కలిగినది.

ఎంతకాల మలవఱచుకొన్నను స్త్రీ పాత్రధారి కాఁడుదాని బహిరంత స్తత్త్వములు రావుకాని మగతత్త్వము భగ్గుమగుట నిస్సందేహము. అందుచే నిష్పూతాతఁ డెట్టివాఁడో మగతనము చెడినవాడు. అడుది కాని వాడు. అతఁడు పూర్తిగా నాఁడుదియే యైనయెడల నేమో మన లోపాలు తానుగూడ నుండియే యుండును. ఇంటిలో వంటకు బెంటకు మనకుఁ జేదోడుగ నుండియేయుండును. అటుకాక యిటుకాక యిప్పుడాతఁడు నడుమ నూగులాడుటచేత గిజిగిలాడుచున్నాడు. ఆతఁడాఁడుది కాని హేతువుచే జేపట్టనా? మగతనము మానిపోవుటచే పదలిపెట్టనా? అడుగంటిన యనురాగముల దుగంటినేయంటినవి. పోనీ! ఏలాగుననో సృష్టితంత్రము జరుగుటకై యేయెడమొగము పెడమొగముగనో సంసారములో శేష భాగ మిచ్చివేయుద మని సిద్ధపడినయెడల మాకంకఁ బుట్టఁదలచిన పిల్లలమాట యేమి? మగవాడు కాకుండ నాఁడుది కాకుండ నడుమ నున్న సంకరస్వరూపములను గని వారి నేడ్చింది మేమే డ్దుటకంటె బడుకగని కొక్కనమస్కార మర్పించి వంటయింటిలోఁ బ్రతిబుట్టుముందో, నీతానగరములో నుపన్యాసపీఠముందో తమవు వెడలబుచ్చుకొనుట సర్వశ్రేయము. కాదా? ఇప్పటి పరిస్థితులలో భారతదేశ మెట్టి కొడుకులను గనవలయునో యెవఁ డెఱుఁగగల? ఇనుపకండలవారిని, ఉక్కు నరములవారిని, వజ్ర హృదయములవారిని, శాంత చిత్తులైనవారిని, దేశభక్తులైనవారి

ని, విద్యాకాలు లైనవారిని మనమిప్పుడు కనవలయున్నది కాని లంగాకట్టుకొని నాట్యమాడుమగరంభను, గోవులపంచెకట్టుకొను పోతునిలేతువును మనమిప్పుడు కనవచ్చునా? ఇప్పుడున్న స్త్రీ పాత్రధారులుచాలరా? అదిగాక జన్మముచే నాఁడారి పెద్దమ్మ లెందఱున్నారో? పీరు చాలక, ఇక నిట్టియర్థపురుషసృష్టికి మనము పూనుకొనుట బుద్ధిహీనత కాదా, దేశద్రోహము కాదా?

“నీ వాఁడువేసము వేసితివి కావున నీతో నేను గాపుర మొనర్చ”నని స్పష్టముగ నేను నాభర్తతో—అదే ఆర్థ భర్తతో—ఆఁడు మగనితోఁ జెప్పితిని—“నేనిప్పుడే వైచిత్రీనా? ఆఱుమాసములనుండి వేయుచున్నా” నని యాతఁడు వెకవెకలా డెను. సోదరీమణులారా! చూచితిరా! అతని దుర్మయము! ఆతనిరురగాతము! తాను జెడనే చెడినాఁడు; జాలని సంకరపఱచుటకుఁగూడసంకల్పించుకొనినాఁడు. ఇది నీకు నీతిగాదని మనము మందలించఁబోఁగ మనలను బరాభించుచున్నాఁడు. ఇంతకంటె నాఁడుదానికి విచారకారణ మేమి యుండఁగలదు? ఇది మనము సహించి, నోరుమూసికొని పడియుండవలసినదేనా? నేనట్టిచిత్ర కంగీకరింపను. విద్యావతులు, మానవతులు, దేశభక్తి యుక్త లైన నా సోదరీమణులందఱు నా యభిప్రాయముతో నేకీభవించురని నమ్మియున్నాను. ముందు జరిగింపవలసినపని యొకటి యున్నది. ఆంధ్రదేశమున నున్న నాటకసంఘాధికారుల కందఁకు మన మొక్క యజ్ఞాపత్ర మంపవలసియున్నది. దానిలోని యంశము లిట్లుండవలయును.

“మీరు మా భర్తలచే మీ నాటకములలో నాఁడు వేసములను వేయించుచున్నారు. మగవాని కనర్హమైన స్త్రీపాత్ర ధారణము వలన వారు చెడిపోవుచున్నారు. వారట్లు పాడై జాలిన గూడ భ్రష్టపఱచుటకు సంకల్పించుకొని యున్నారు. వ్యక్తివిశాళకమైన, జాతివిశాళకమైన యీకృత్యమును మీరు ప్రోత్సహింపఁదగదు. కావున మాభర్తలను మీసంఘములనుండి బహిష్కరింపవలయును. ఇంతటినుండి పురుషులచే స్త్రీవేషములను వేయింపమని మీరు కాసన మొనర్చుకొనవలయును. నాట్యకళాభివృద్ధి మాకెప్పుమే. స్త్రీలకే స్త్రీపాత్రము లిప్పించి మీరాకళను బరిహసించి, పరిపూర్ణక్రియ నొందవలయును. నాగరకళ గల యన్ని దేశములందుఁ గూడ నదియే పద్ధతి. మీరు దానికి విరుద్ధముగ నడవఁదగదు. సహేతుకమైన మా యజ్ఞాపత్రమును మీరు సన్మానింపవలయును.”

ఇట్లు వ్రాసి స్త్రీలందఱచే సంతకములు చేయించి వారికిఁ బంపవలయును. అటుపిమ్మటఁ గూడ మనభర్త మీరై కైక సోగను చిత్రగిందుట మానకపోవునెడల నింక నంతే - వారికి వారే, మనకు మనమే; వారితో మనము పూర్తిగ విడిపోవలసినదే. రాజకీయప్రపంచమున Non Co-operation యెట్లు పుట్టినదో శృంగారప్రపంచమున నిప్పుడు Non Co-operation అట్లు పుట్టవలసి యున్నది. మనకు జాతిపరిశుద్ధి ప్రధానము కాని సంసారవృద్ధికాదు. దేశసేవ ప్రధానము కాని భర్తసేవ కాదు. భారతదేశసేవ ముందుఁ బరిసేవ యెంతో మనకుఁ బఱులు కాశ్యతులుకారు. వారి కిష్టత తప్పినను బోవుదురు. మన కిష్టత తప్పినను బోవుదురు. కాక మృత్యువున కధీనులై పోవచ్చును కాని భారతదేశము కాశ్యతము! ఆమె యిప్పుడు పుత్రపుత్రికా సేవ నపేక్షించుచున్నది. పూర్వసాభాగ్యము, నాగరకళ, విజ్ఞానము సంపత్తు, స్వాతంత్ర్యము, గౌరవము నశి శోభారహితమై, దాస్యశృంఖలాలిబద్ధమై పరితపించుచున్నది. శివజ్వర మారికాది మహావ్యాధులచేతను, గూటికి గుడ్డకుగూడఁ గజవైన దారిద్ర్యముచేతను, రక్తపాతములకుఁ గారణము లగుచున్న వర్ణవైషమ్యముల చేతను జాతీయంతయు యథాయథ లగుటలన, నీకంటి కొలికినీరు బంగాళాఖాతముగ, నాకంటి కొలికినీరు పశ్చిమసముద్రముగ మహాసంక్షోభ మొందు భారత దేశమును నేవించి పూజించి మన తనవులు కృతార్థము లగునట్లు చేసికొనవలయును. సు. స.

[భారతీయతాధిపతి! ఈకాంత వ్రాసినసాహసపు వ్రాతలలో నొకటిరెండంశములు నేను విమర్శింప వలసియున్నది. ఆ విమర్శనము త్వరలోఁ బంపెదను. ఆశ్వయుజ మాసమునఁ బ్రకటింపఁబడు భారతిలో దానిని ప్రకటింపఁ గోరుచున్నాను.

చిత్తెగింపుఁడు,
పా. ల. నరసింహారావు.

తాడిపత్రి రాఘవాచారిగారు

ఒక ప్రసిద్ధనటును

[భావరాజు వేంకటకృష్ణరావుగారు

వియ్. బియల్. రాజమండ్రి]

కొన్నికొంతానికంటె మాపురవాస్తవ్యలు రాఘవాచారిగారి అమృతనటాకాశల్యవిశేషమును సందర్శించియుండిరి. వారిచేరు మనవారలకు చిరపరిచితులయ్యును వారినటన ప్రత్యక్షముగజూచి యానందించు సాభాగ్యము మొన్నటిదనుక కలుగదయ్యెను. ఆంధ్రభాషయందు స్వకపోలకల్పితములగునట్టి వియ్య, ఆంధ్రవాఙ్మయమునందు లక్ష్యములుగా నైకొనదగినట్టి నాటకములు లేకపోయినప్పటికిని, యున్నవాటిలో మంచిపాత్రముల నేరి వాటిని తాము ధరించి, తమనటనాసామర్థ్యమును వెల్లడించుటకు రాఘవాచారిగారు క్లాసునీయముగ ప్రయత్నించిరి. ప్రశ్నించుటయేకాదు. కొందరినటులకు పారి ననుకరించుటకు మార్గదర్శకులకూడ నయిరి. వారి పాత్రధారణమును నటనయు జూచిన వెనుక సుప్రసిద్ధనటులమని విజ్ఞప్తిగుచున్న, వారలనేకులు వీరి పోకడలనే అనుకరించినట్లు గోచరమయ్యెను.

ఇప్పటి యాంధ్రనటులలో కానరానిదియు, రాఘవాచార్యులవారిలో ప్రత్యేకముగ గన్పట్టునదియు నొకవిశేషము గలదు. అయ్యది వారస్వతంత్ర కల్పనాశక్తి. వీరు తాముధరింపబోవు పాత్రను సంపూర్ణముగ గ్రహించి ఎప్పటికప్పుడు నూత్న భంగిమచే నటించుచు కవిహృదయమునకు వచ్చి పెట్టుచు నాపాత్రకు తమభావనాశక్తిచే నొకవిధమైన అపూర్వపుశోభను సారధము నొడగూర్చురు. వారి నటనాభివ్యయమును భావప్రకటనమును దిలకించునపుడు రసస్థలంపారికి నెప్పటికప్పుడు కాతుకము జనించుచునే యుండును. ఇయ్యది యితర నటులయందు గానరామి ఆంధ్రదేశమున వీరికొక్కచే నటులలో నగ్రస్థానము నాక్రమింపగలవారని దోహదయ్యెను.

ఈ సగరమున వీరు ప్రదర్శించినపాత్రలలో మొదటిది రామదాసు, రెండవది పతాను, మూడవది హిరణ్యకశిపుడు, రామదాసు పాత్రమును పూర్తిగా ప్రదర్శించుటకు కొన్నివిఘాతములు గలుగుటవలన దానిని మేము పూర్తిగా చూడలేకపోయితిమి. చూచినంతవరకు వీరి రామదాసు పాత్రధారణము రసస్థూర్తిచే చెందియే యున్నది. నటుడు తాధరించు పాత్రల శేరీరచేళందు యెట్టివేష ముచితమో రాఘవాచారిగారు రెగినట్లు ఒరులెరుగరు. ఎప్పటికప్పుడు వారివేషము సహజమై, రాగపూరితమైన, రంగస్థలమున కనుగుణమై, మనోజ్ఞమై యుండును. భద్రాచలయాత్రకు బోవునపుడు సాధారణటులవలెనే యుడుపులు ధరించి బయలుదేరును. గృహస్థాశ్రమము నూచించుటకును ఇంకను తాను రాగియైయున్నట్లును తెలుపుటకై తలకు పువ్వులనుకూడ జుట్టుకొనును. భక్తిపరవశుడై యుండెరుంగక రామసంగీతమునందు భార్యాసహితుడై తురకరాజ్యమున ద్రిమ్యురుచేళ నాతని మాసినగడ్డమును కాపాయంబరములు నారకు విరాగియైన రాజయోగియని నూచించును. తూతుకమును పరిపక్వము బొందుచున్న బుద్ధిని, జ్ఞానమును, భక్తిని యాదరువేషములయిననే నూచించుచుండును. చెఱసాలయందు వడరాని యిసుమలను బడుచు రామస్మరణయందే యాశపెట్టుకొని నిరంతరము బ్రొద్దుబుచ్చు రంగమున శాతదేవీమి నూత్ని విషయములను ప్రదర్శించియుండునో గాని వాటిని దిలకించు భాగ్యము మాకు లేకపోయెను.

అచార్యులవారికి సంగీతజ్ఞాన మున్నంతగా కళయనందు మాధుర్యకే యుండెనేని వారు అపరత్యాగరాజావలెనో, నారదునలెకో, మోహనగానమును పల్పి ప్రేక్షకులను తనతో పాటు భక్త్యావేశప్రవాహమున ఒడలెరుంగకుండ నెక్కడికొనిదన్న కొనిపోయి యుండురు. వారే మాతో ప్రస్తావించుచు నాకంఠమందే గానసాధ్యముండినయెడ తంబురాగై కొని చెఱసాల రంగముందు "ఇనకులతిలకా ఎపుడు కృపగల్గెనో" యను త్యాగయ్యగారి కీర్తననుపాడి సభ్యులచేత భక్తిపారవశ్యమునలన తందన చదులుల త్రొక్కింపకుండునా యని బిక్కియండిరి. అనురాగముచే సమ్యక్రేషై యున్న నాటకమునందు రాగములేకుండుట యెట్లు! భాగములేక యనురాగము జనింపదు గదా యని వారలే యొకరూరి వచించియుండిరి. ఎక్కడ సంగీతమావశ్యకమో యేసందర్భమునకు యెంతరాగమువలయునో యది భావజ్ఞుడు రాగజ్ఞుడును నగునటువలె వదలివేయవలయునని మావలె నెలచార్యులవారి యభిప్రాయమై యున్నది.

రామరాజునందు అచార్యులవారు తమ ప్రత్యేకత్వమును చూపించుటకు కాబోలు మిగిలిన అన్నిపాత్రములకంటె పతాను వేషమునకు నెక్కువప్రాముఖ్యతను నిచ్చి తామపాత్రమును ధరించిరి. వారు నాటకము నావిధముగా మార్పుటకు చేసిన సాహసము ఒవికధముగా మెచ్చదగినదే గాని నాటకము పూర్తిగా పాడగుట వారు గ్రహించిరో లేదో? నాటకముపేరు రామరాజు. అందలి వితిహాసము విజయనగరసామ్రాజ్య వినాశముట. కాని అందులకు భిన్నముగ వారిచే ప్రాముఖ్యత అంతయు ఆమెది పతానులయొక్క ప్రణయపరిణామముల కొసంగబడి నాటక వికలక్షణము విధిస్తము గావింపబడినది. అచార్యులవారి పతాను వేషము నటనాకాశల్యమును వెల్లడింపగలిగినదేమోగాని మిగిలిన నాటకముపై ప్రేక్షకులకు రోతపుట్టించినది. అయ్యది పతాను నాటకముమించుకొనినదిగాని విజయనగర సామ్రాజ్యనాటక వినాశన మనుపించుకొనలేదు. పతానువేషము ఒక్కటియత్రము ధరించి తమ పాత్రనిర్వాహణమునకే అచార్యులవారు వచ్చి చెచ్చుకొనిరి. ఆప్రయత్నమునందు విధి ప్రేరణమువలన రామరాజ్యవినాశమునకు వేరుపురుకై యవతరించిన పతానుయొక్క బుద్ధి పరిణామమును అచార్యులవారు బాగుగా నూచించిరి. కాని పతానుపాత్రకు సమయోచితమైన వేషమును వీరు ధరింపలేకపోయినది అనుకొనవలసియున్నది. ఆతడు గోలకొండ, రీజపూరు సుల్తానులకడకు రాయబారిగా చనినవేళను విజయనగర నైవేద్యమునకు చమూపతి గాబడిన సమయమున కుచితమైన దుస్తులను ధరించి యుండలేదు. కాని వారు తమ నిజవయసును మరుగుబుచ్చి సందర్శనసారముగ బాల్యయౌవన, కామరాసధలను సహజముగ ప్రదర్శించి నిజముగా నటులయిరి. ఇక మనసు నందు జనించిన భావపరంపరలును రాగములసంఘటనలను తూతుకమును రాఘవాచార్యులవారు తమ ముఖముపై ప్రకటించుచుండురు. ఇందు మరియొకవిషయము. పాశ్చాత్యులకుల సంప్రదాయమును అచారపరంపరయును పూర్తిగా గౌరవించుటచేత వీరు రంగస్థలముపై ఒకతూతమైన మారకుండక నేదో రసోచితముగ నొకపని జేయుచుండురు. రంగస్థలముపై నటుడు ఊరక నిలువబడరాదని విరివతము.

వీరిపాత్రలన్నిటిలో హిరణ్యకశిపునిది మిక్కిలి కొనియాడదగినది. పాతరాజాగారి ప్రహ్వచరిత్రమును అచార్యులవారు మిక్కిలి సూక్ష్మవృద్ధిచే చదివియుండురని మేముహింతుము. ఏలయన పోతరాజావలెనే వీరికిగూడ హిరణ్యకశిపుడు మానవ మాత్రుడనియు ఒక్కవైష్ణవ విరోధముపట్ల చూపించిన నున్నాడని తిలకప మిగిలిన అన్ని విషయములందును యోగ్యతగలవాడని యును మహాబలపరాక్రమ సంపన్నుడనియు త్రిలోకములును నూర్యచంద్రాదులును పంచభూతములును నిరంకుశముగ కాసింపగల దక్షుడనియు, దైవవశమున ఆ విషయమునందుమాత్రము చూపుడై వర్తించుననియు వైష్ణవ విరోధమువలన సంభవించినదనియు, అచార్యులవారి యభిప్రాయము. కావుననే వీరి హిరణ్యకశిపు వేషధారణము యితరుల దానికంటె మిక్కిలి విలక్షణమైనది. వీరు ప్రదర్శించిన హిరణ్యకశిపుడు వేర. ఇతర నటులు ప్రదర్శించినది వేరు. ఈరెంటికిని పోలికయేలేదు. ఒకడు ఒక్కవిషయము తప్ప మిగిలిన అన్నిటియందును కడుంగడు పూజ్యుడు; యోగ్యుడు. అన్ని విషయములందు మానవమాత్రుడు. రెండవవాడు కేవలము రాక్షసుడే. ఆతనిపై మన కనుకంపము గలిగించుయోగ్యత యొక్కటియు వానియందు గానరాదు. రాఘవాచారిగారి హిరణ్యకశిపు డన్ననో మనకు వినయభక్తి గౌరవములున్నూ అనుకంపమును జనించును. ఏకకాలమందు అవిధేయనిపట్ల క్రార్యమును ముద్దుల కొమరునిపట్ల అంత్యతమైన వాత్సల్యతయును గనుపఱుచుటలో అచార్యులవారు అగ్రశ్రేణులు. వారి హిరణ్యకశిపుడు రెండ్రయి కొపించును, రెండ్రయి భయపెట్టును, రెండ్రయి శతమాలుకొనును. మనసు త్రిప్పజూచును. వలదని వారిందును. ఎప్పటికైన మనసూ మాజుదాదని సంశ్యపింపించును. అచార్యులవారి హిరణ్యకశిపుని పరివేషన తిలకించునపుడు పరితాపమును, ప్రహ్వదాని మానవాతీతమైన భక్త్యావేశమును తిలకించునపుడు అత్యంతాశ్చర్య భయమును సభ్యుల హృదయములందు జనించుచుండును. రాఘవాచార్యులవారి హిరణ్యకశిపుని మనము ప్రేమింతుము గాని నిరసెంపజాలము. మొత్తముమీద వారి హిరణ్యకశిపుని పాత్రధారణము అపూర్వమైనది. మనోజ్ఞమైనది. విశేషించి కొనియాడదగినది.

రాఘవాచార్యులవారి సంభాషణ సమయమునందలి అనుదాత్ర ఉదాత్రములు మిక్కిలి మనోజ్ఞములై యుండును. వీనికి తోడు వారి గంభీరమైన వాగ్ధోరణి వచ్చి చెచ్చుచుండును. పద్యాలయమునందు రాగము వదలి కడపటి మాటలును భావగర్భ

తము ఒకటిరెండు తర్కాయము లుచ్చరించి వచనమును రసన తరము గావింపుటలో రాఘవాచార్యులవారి మొదట ప్రోవదీసినవారు. అపదలి వారికే సహజమై యొప్పును గాని వ్యాసనుకరించు యితరులకెట్లు ఒప్పుగలదు? అన్నిటికంటె రాఘవాచార్యులవారియం దింకొక గొప్పవిశేషము గలదు. అది వారి నేత్రములయొక్క సౌందర్యము. నేత్రములతో వారుచేయు భావ ప్రకటనము వర్ణింపనలవికాదు. వారి హృదయమునందు భావములు జరింపకముందే యవి వారి నేత్రములయందు ప్రదర్శిత మగుచుండును. వారియందొక కండ్లమాత్రమే యననీలీ వారి అంగసౌష్ఠవము, ముఖసౌందర్యము, పాడుగునకు తగిన లావు అన్నియు వారి నొక్క సుప్రసిద్ధ నటునిగా చేయజాలియున్నది. ఆంధ్రవాఙ్మయము నందు తగిన నాటకములు లేవు. గాని యున్నవో వాటిని బ్రహ్మబాహుళ్యమునకు శవి హృదయమును అద్దములోని నీడవలె ప్రతిబింబింప నేయ సమర్థులు. ఈ రాఘవాచార్యులుగారు తప్ప యింకొకరు లేరు. అచార్యులుగారు మొదటివరకును కేవలము నటుడు. రంగస్థలముమీద నున్నప్పుడు పాత్ర పోషణమునకు వలసిన రసములో నైక్యమును పొందడు. కాని యొక్కము జెందినట్లు అభినయము నేయను, నటించును.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు

గ్రంథములు

(కవులజీవితములు గల శతకములు, మంచి అచ్చు, దళసరికాగితములు)

వృషాధిప శతకము	0-2-6
సర్వేశ్వర శతకము	0-3-0
దేవకీనందన శతకము	0-3-0
ఒంటిమిట్ట రఘువీర శతకము	0-2-0
నారాయణ శతకము	0-3-0
కాళహస్తీశ్వర శతకము	0-4-0
దాశరథి శతకము	0-4-0
శ్రీరామతారక శతకము	0-3-0
హిందీ బాలకీర్తి (తెనుగు తెలిసినవారందఱు స్వయముగ హిందీ నేర్చుకొనవచ్చును.)	0-6-0
హిందీ మొదటివాచకము డిప్లో	0-6-0
హిందీ పాకెట్టు డిక్షనరీ డిప్లో	1-0-0
ఆంధ్రోద్యమము (మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు చిత్రపటములు కలిగినది)	1-8-0
శ్రీరామవిజయము (నాటకము)	0-8-0
కారదాంబ (స్త్రీధర్మబోధిని నాటకము)	0-4-0
ఆరాధనవిధి	0-4-0
ఆత్మజ్ఞానాసంఘము (శరీరము విడిచినతరువాత ఆత్మస్థితి)	0-8-0
కవిత్వతత్వవిచారము	2-0-0
ఆంధ్రసర్వకళాశాల - విద్యాప్రవృత్తి	0-2-0
సత్సవత్సవపాఖ్యానము (పద్యకావ్యము కవిత్వము కడురసవంతమై ముద్దులు మాటగట్టుచున్నది)	1-0-0
కావ్యమునందరము (రసవంతమయిన నవల)	1-0-0
సకలనీతిసమ్యుతము	1-8-0
శ్రీగురుబోధామృతము అను భక్తిపాటలు	0-4-0
అవిమరకము	0-10-0
మనశ్శరీరములపై పరిసరముల ప్రభావము	0-12-0
నవనాళచరిత్ర (ద్విపదకావ్యము)	0-12-0
మహర్షి దేవేంద్రనాథ తామర గారి స్వీయచరిత్రము	2-8-0
సంగీత శమంతకమణి నాటకము	0-8-0
తత్వమచంద్రిక	1-0-0
ఆంధ్రశబ్దచింతామణి	0-12-0
రామదాసు	0-10-0
శతకకవు చరిత్ర	3-0-0
గాలవబుడి నాటకము	0-12-0

(పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము) మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, చెన్నపురి.

మహాత్మునకు ఆమెరికా దేశీయుల ఆహ్వానము

రెండవసారి మరల ఆహ్వానించుట

వ్యయముల నన్నిటిని భరించెద మని తెలుపుట

ఆమెరికాదేశమునకు నేను ముఖ్యముగా రావలె నని కోరుచు ఒక సంవత్సరముక్రితము కొందరు ఆమెరికాదేశపు ప్రముఖులు చాల పట్టుదలగా నాకు వ్రాసిరి. నేనపు డంగీకరింపలేదు. ఇప్పుడు మరల వెనుకటికంటెను అధికముగ పట్టుదలతో మరియొక ఆహ్వానమును పంపిరి. నాకుగ వ్యయముల నన్నిటిని భరించెదమని గూడ వ్రాసిరి. ఇప్పుడుగూడ నే నంగీరించజాలకున్నాను. అంగీకరించుట కడు సులభముగాని అది నిష్ప్రయోజకము గాన నేను వారి ఆకర్షణను తిరస్కరింపక తప్పదు. భారతదేశమునందలి విద్యార్థికులు మొదట నాపద్ధతిని అంగీకరించునట్లు నేను చేయజాలనిచో ఆమెరికాఖండము వారికి నచ్చునట్లు నేనెట్లు నానందేశమును తెలుప గలుగుదును? అది ఎట్లు నచట నెరవేరగలదు? భగవత్ప్రేరణ నాకు కలిగినచో తత్క్షణమే నేను వారి ఆహ్వానము నంగీకరింతును గాని నా కింకను అట్టి ప్రేరణ కలుగలేదు. వారు మనఃపూర్వకముగా ఆహ్వానించినపుడు నిరాకరించుట సమంజసము కాదని నేనెరుగుదును గాని నాకుగల పరిమితక్షమిగూడ నేను బాగుగా గ్రహించియుంటిని. అందువలన నా ప్రయత్నము ప్రస్తుతము విశాలవృద్ధిమండలమునందలి జరుగ వీలులేదు. ఆం దోక అల్పభాగముగ భారతదేశమునందుమాత్రమే జరుగ దగును. ఇచట సఫలమైనచో ప్రపంచమునందలి జరుగ గూడ తప్పక సఫలమగును. భారతదేశమందు నేను కోరినప్రకారము పని జరుగుటకు ప్రస్తుతము నిరోధము కలిగినట్లు లగఱచుచున్న మాటయు నిజమే గాని అది నిరోధభ్రాంతియే గాని నిరోధము కాదనియే నేను తలచుచున్నాను. 1920 లో వేయబడిన చిన్న విత్తనము నశింపలేదు. అది బాగుగాను లోతుగాను నాటుకొనుచునే యున్నది. త్వరలోనే విశాలవృద్ధిమండలము వెలువడగలదు అని నేను తలచుచున్నాను. ఈతలపు పట్టి స్వప్నభ్రాంతియే యైనచో కృత్రిమసాధనములవలన అనగా నేను ఆమెరికాదేశమునకు వెళ్లుటవలనగూడ (తాత్కాలికముగ నుత్సాహము భారతదేశమున కలిగిన కలుగ వచ్చును) నాబీజమునకు జీవము మరల కలుగజాలదు. సకలప్రపంచమును నాకు తోడ్పడవలె ననియే నేను పరితపించుచుంటిని. ఆతోడ్పాటుగూడ నా కిప్పుడు గోచరించుచున్నది. ఈ ఆవశ్యకాతురాహ్వానము మట్టి శుభసూచనలలో నొకటి. మహాప్రవాహమువలె నది వచ్చి మనలను పునీతుల గావించి నవశక్తి పంపింప నొనరించుటకు ముందు మన మర్హతను బడయవలెనని గూడ నే నెరుగుదును. అని మహాత్ముడు వ్రాసిన వ్యాసము నిన్న 17 వ తేదీ గురువారమునాడు వెలువడిన ఎంగు యిండియాపత్రికలో ప్రకటింపబడెను.

(ఆ. ప్రె.)

క. రెన్ని క మీ ప ను

నవంబరు నెలలో భారతదేశమునకు వచ్చుట

లండను, నెవ్రెంబరు 15:— ఇంగ్లాండునందున్న కరెన్సీ కమిషను సభ్యులకు కమాండరు హిల్టను యింగు, సర్ హెన్రీ ప్రాక్సుకుమ, సర్ రెజినాల్డు మాంటు, ప్రెస్టన్ గార్లు నవంబరు నెల 5-వ తేదీ ఇంగ్లాండునుండి ప్రయాణమయ్యెదరు. కమిషను కార్యదర్శియగు బాక్సుటరుగారు 15 దినములకు ముందుగనే భారతదేశమునకు వచ్చెదరు. విచారణ రెండు నెలలలో ముగియునని ఊహింపబడుచున్నది. కమిషనువారు ఫిబ్రవరి నెలలో లండనుకు వెళ్లెదరనియు అచ్చటగూడ సాక్ష్యము పుచ్చుకొనెదరనియు తెలియుచున్నది.

మొరాకో పరిస్థితులు

శ్రీజేను దిన్న తద్రదేశములు ప్రాన్సువారు స్వాధీన పరచుకొనుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

పారిసు, నెవ్రెంబరు 15:— ప్రాన్సు సైనికులు నేటిదినము నీతేను ఉన్నత ప్రదేశములను స్వాధీనపరచుకొనిరి. సైనిక విషయములందే కాక రాజకీయ విషయములందు గూడ ఈవిజయము గొప్పలాభకారిగ నుండును ప్రాంతీయ రిప్బుడు నీనిప్రదేశము నాక్రమించుకొని యుండుటచే వర్ధానదీపరకు సైన్యము తీసికొనిపోవుటకు సౌకర్యములుండును. ఓర్లెన్సు జాతివారు తిరుగుబాటు నర్పించున ప్రాన్సువారికి కలిగిన నష్టము ఈ అక్రమణమువల్ల అంత మొందుచున్నది.

ఆస్ట్రేలియా యందలి

భారతీయులు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

మెల్బోరను, నెవ్రెంబరు 17:— ఆస్ట్రేలియా యందు భారతీయులకు సంపూర్ణముగ పౌరసత్వపు హక్కుల నొసగుల్లు కామసు వెల్లు ప్రతినిధులసభయందు ఆమోదింప బడినది. సెనెటు కమిటీవారి నిర్ణయము ఇదివరకే ఆమోదింపబడియున్నది.

ప్రాన్సు అప్పలు

పారిసు, నెవ్రెంబరు 16:— ప్రాన్సు ఆమెరికావారికి ఇవ్వవలసి యుగమును చెల్లించు విషయమై రాయబారము సలుప ఏర్పరచబడిన కమిషనువారు నేటి దినము ఆమెరికాకు ప్రయాణమైరి. అప్పలుచెల్లించు విషయమై ఇంగ్లాండువారికన్న ఎక్కువ సౌకర్యములను ప్రాన్సువారి కివ్వవలయునను సలహాపై, అప్పలుచెల్లించు విషయమై ఇంగ్లాండుకన్న ప్రాన్సుకు ఎక్కువ అనుకూల సౌకర్యములున్నదని బోకోగారు అభిప్రాయము తెలిపిరి.

నావికుల సమ్మె

కేపుటౌను, నెవ్రెంబరు 15:— నావికులసమ్మె క్రమక్రమముగ వ్యాపించుచున్నది. కొన్ని నావలు కష్టముపై కొంత మంది పనివారిని నేకరించుకొని బయలుదేరినది. ఆస్ట్రేలియా కేపుటలో 88 నావలు పనివారికి లేక నిలిచియున్నవి. ద్వీపాంతరక్షత విధింపబడిన నావికులను ద్వీపాంతరములకు తీసికొనిపోవు విషయమై నావికులెవ్వరు తోడ్పడకుడని కోరుచు ఆస్ట్రేలియా కార్మికుల కాంగ్రెసుసభవారు తీర్మానము గావించిరి.



మరణాపవాదములు

దక్షిణాంధ్ర భాషాభివర్ధని సభ:— ఈ సభ వారి కార్యనిర్వాహక వర్గము 21 వ తేదీ సాయంకాలము 5-15 గ. అగ్నినియమవిధిలో సర్ కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారి కచేరిగదియందు సమావేశమగును.

నేటుకొన్నింటిరుల జాబితా:— ఇన్నరా ప్రెమియందు ప్రేటుకొన్నింటి సభ్యులు నెన్నుకొనవలసిన నియోజకవర్గపువారి కేర్ల జాబితాను యాపారపు గదియలో ప్రకటించిరి.

శ్రీశారద:— ఈ పేరున సంస్కృతభాషలో ఆయుర్వేదము సనాతనధర్మము గీర్వాణభాషమగుగూర్చి విషయముల చర్చించు పక్షపత్రిక విజయదశమినాడు ప్రకటింపబడును. సంపాదకులు ఏద్యాను కె. శేషకామ్రెడ్డిగారు కృంగేరి, మైసూరు. సంకచందా రూ 2-8-0

స్వరాజ్యసత్వము:— బహిరంగసభ:— 19 వ తేదీ శనివారము సాయంకాలము 5 గం లకు సౌందర్యమహాలు లో, తమిళనాడు స్వరాజ్యపక్ష యజమాన్యముక్రింద బహిరంగసభ జరుగును. సావి వెంకటాచలం చెట్టిగారు, టి. ఆదినారాయణ చెట్టిగారు మున్నగువారు స్వరాజ్యపక్షము భావికర్త వ్యవహారాన్ని ఉపన్యసింతురు. శ్రీ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు అన్యక్షతపహించెదరు.

శ్రీ పాండురంగ భగవత్కథా ప్రసంగసభ:— రామాయణకాల డేపములు - చిత్రకూట గమనము:— ఈనెల 20 వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంకాలము 4 గంటలకు టంకసాలపిడి (మింటుస్ట్రీటు)లో పోస్టాఫీసుకు ఎదుటనున్న హిందూ థియేటరుజకలు హైస్కూలుహాలులో బ్రహ్మశ్రీ పండిత శతగోపాచార్యులవారు (శ్రీరంగం) చిత్రకూటగమనమునుగూర్చి కాలక్షేపము చేసెదరు.

ఎన్నికల తగవులు:— మరొక కేసు:— తురుష్కత్తము ముదల్యారు, డా॥ ఆశీర్వాదముగారి ఏజంటు (10 డివిజను) చీఫ్ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగారి కోర్టులో కె. శ్రీరాములు శాయుడు, వాడముని, ఎస్. ఏ. హాఫీసుహమ్మదు, వాసు పశని, పాడురంగంగార్లపై తన్ను కొట్టించినందులకు గాను పిర్యా దుజేయుచు నేడు కేసు దాఖలు చేసెను. ముద్దయలకు నోటీసు తీసి న్యాయాధికారి కేసు విచారణ 28 వ తేదీకి వాయిదా వేసిరి.

ట్రాముక్రింద పడి చచ్చుట:— ప్రాంసిసు, అనుక్రొస్తముసలి మొదటిరైను రీచి రోడ్డుపై రాయపురం నుండి వచ్చుచున్న ట్రాముక్రింద పడెను. ట్రాములైచుపై నడచుచు వెనుకనుండి వచ్చుచుండిన ట్రాముబండిని గమనింపలేదు. ట్రాము నడపువాడు బండిని నిలిపెను. కాని తిరిగి నడవించుసరికి యీతడు రైనుదాట నుంకించి బండిక్రింద పడెను. వెంటనే ఆ స్పత్రికి గొంపోయిరి. కాని మోపై న గాయములు తగులుట చేమృతి నొందెను.

రాకపోకలు:— టి. ఆదినారాయణ చెట్టిగారు నేలమునుండి నేడుదయము విచ్చేసిరి. భా.భ., ఉస్మాను సాహేబు గారు, డి. బి. టి. రాఘవయ్యగారు, రిజెన్సాబోర్డు మెంబరు నిన్న ఉదయము విచ్చేసిరి.

ఇంపీరియలు బ్యాంకు మేనేజింగు గవర్నరు సర్ నార్సెట్ట వారనుగారు, సర్ పీటరు కులరుబక్సు, ఫారెస్టు ఇన్ స్పెక్టరు జనరలుగారు, పోస్టుమాస్టరు జనరలుగారు నిన్నరాత్రి బోయిరి.

న్యూ ఓడ్డెర్సు, గొల్లన్యూ సర్ విలియము గ్రీవుగార్లు మొన్నరాత్రి ఉపకమండలముబోయిరి. డిలిబి ఎం. కృష్ణన్న యరుగారు పాలసూటునకు బోయిరి.

గొల్ల శివజ్ఞానంపిళ్లె అభివృద్ధి కాఖి మంత్రిగారు నేటిరాత్రి గుంటకలు బోయిరి. ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు పాటూ ఆ. భా. కా. సం. సభకు రేపు రాత్రి బోయెదరు.

అవటప్పలి నారాయణరావుగారు, ఎం. ఏ. యల్. సి. (రంగూను) వీరు చెన్నపురికి మొన్నటిదినము విచ్చేసి నేడు రంగూనుకు పయనమయిరి.

భారత శాసనసభ

ప్రభుత్వశిక్ష నందినమాత్రము పౌరసత్వపుహక్కు పోగూడదు

ప్రజాప్రతినిధుల తీర్మాన మామోదించబడెను

ప్రతియొక్కజువన్ను నువసంహరించు తీర్మాన మామోదించబడెను

సమావేశము ప్రస్తుతము సమాప్తమందెను

సిద్ధా, సెప్టెంబరు 16:-అధ్యక్షుడు గాంధీజీపేరిధరించి తల్లిసభను సరిగ్గా 11 గంటల కలంకరించెను.

ప్రశ్నోత్తరములు

ముగ్ధ రేగాయినాయుడు శిక్షింపబడి, కైదునుండి తప్పించుకొని, దేశమును విడచిన యిద్దఱు ఆమెరికావాస్తవ్యులను గూర్చియు రాష్ట్రప్రభుత్వ మిచ్చిన సంజాయిషీ సభ్యుల యెదుట గయాప్రసాదసింహా గాంచగోరిరి.

కేంద్రప్రభుత్వమునకు రాష్ట్రప్రభుత్వమునకు నుత్తర ప్రభుత్వత్రములు జరుగుచున్నవనియు, ప్రస్తుతము సభ్యులయెదుట నుండు పిలువలనయు నుడివిరి.

అగ్నిపెట్టెల పరిశ్రమగుర్చి, ఆ యంత్రాలయశకారులు ప్రభుత్వమునకు కేసిన విజ్ఞప్తినిగూర్చియు ప్రభుత్వమేదైన నిశ్చయించెనా యని బి. దాసుగారడిగిరి.

పరిశ్రమయొక్క గమనికను బరీక్షించుమంటి మని యార్థికసభ్యుడు నుడివెను. అగ్నిపెట్టెలపైనను, పెట్టెలపైనను యెక్సైజుపన్ను విశేషముగ నున్నచుట వాస్తవమే యని ప్రభుత్వ మంగీకరించెను.

విదేశములనుండి యాదేశమునకునచ్చి యిక్కడనే పెద్ద యంత్రాలయముల స్వీకరణదేశమునారు శాంతియుల్ల నొకటి, కకలత్తలో వారియొకటియుంగలనని ప్రభుత్వసభ్యుడు దాసుగారికి సమాధానమిచ్చెను.

పిమ్మట గుంపులను చెనంగొట్టునపు దాయాగ్రహయోగమును నిర్ణయించు రంగాచారిగారి చట్టము స్వీకృతిని సభయందు నిరాకరింపబడె నని కార్యదర్శి ప్రకటించెను.

పిమ్మట దేశీయసభ్యుడు అధికార నిరసనచట్టముపై నావేశపావనలు, సభరంగంలో వచ్చిన యువసంఘ నివేదికను సభ్యులయెదుట నుంచెను.

శిక్షితులకు ప్రాతినిధ్యపు హక్కులు

పిమ్మట పండిత శ్యామలాలునెహ్రూగారికిండి తీర్మానమును బ్రతిపాదించిరి.

"1919 వ సం॥పు ప్రభుత్వ పరిపాలనాచట్టములోని భారతదేశమందలి శాసనసభలకు, ప్రజాపిత సంస్థలకు నిర్ణయించబడిన నియోజకత్వ విధులను క్రిమియు న్యాయ లయమందు సంవత్సరమునకు పైగా ద్వీపాంతరవాస శిక్షగారి, కారాగృహవాస శిక్షగారి విధించబడినవారు తత్సభలకు, సంస్థలకు నిలమట కనర్హులనుదాని రద్దుపఱచి సవరించుట కివభవారు రాజప్రతినిధిని గోరుచున్నారు." తీర్మానమును బ్రతిపాదించుచు పండిత శ్యామలాలు నెహ్రూగారినిగూడెదగిరి. "ఈవిషయమున భారత స్వయంపర్యయలను గూర్చి చర్చించిన పార్లమెంటుకి జాయింటుసంఘమువారు చాల సామర్థ్యమును యుండిరి. ఆంగ్లదేశమందు హంతకులగుట పాపమెట్లుకు ప్రతినిధిగ బోవచ్చును. కాని భారతదేశమందు మాత్రము వేలకొలది ప్రజలచే దేశోద్ధారకులని గణించబడువారు ప్రాతినిధ్య మందుకు పిలువబడుచు. 1921 లో ముప్పదేలమంది కారాగృహముల కంపబడిరి. కారాగృహము, అధర్మార్థమున కంగీరింపలేదు, కనుక ప్రభుత్వము వీరిని శిక్షించి తమ కడిదిబుకొనిరి. ఆంగ్లయపాలనమున కిది యనర్హము. ప్రభుత్వము, ప్రస్తుతమున్న నిరంకుశపాలనకు గూడ వేధేయుడగు నేను మహాప్రార్థనముగ నట్టి యడ్డంకులను దీసివేసి, యందునకు ప్రాతినిధ్యసాహకారములు కల్పింపగోరుచున్నాను. నాల్గుసంవత్సరములు శిక్షకు పాత్రుడగుటచే పండిత జవహరిలాలు నెహ్రూగారి బుద్ధిమంతుడేసభకు నిలవజాలక పోవుట యన్యాయము గాదా? ప్రభుత్వము నిశ్చయముగ సహకారము గోరుచున్నదా? ఇట్టి దారుణముని యయములుండ నది యెట్లు సాధ్యమగును.

దేశీయసభ్యుని సమాధానము

పిమ్మట దేశీయసభ్యుడు సమాధాన మిచ్చుచు పండిత శ్యామలాలు నెహ్రూగారు ప్రభుత్వశిక్షల నాడేపించిరి గాని

తీర్మానమును గూర్చి ముచ్చటించ లేదనిరి. 1924 లో పార్లమెంటుకి జాయింటుసంఘము చర్చించినచుట వాస్తవమే. కాని శ్యామలాలు నెహ్రూగారు నుడివినటు లయిదు సం॥ల శిక్షితులకుగూడ నీ యభ్యంతరమును దీసివేయగోరలేదు.

శ్యామలాలుగారు వెంటనే యా నివేదికమును జదివించుపిరి. భారతమంత్రీ రి పండిత శిక్షింపబడినవారుగూడ ప్రతినిధులగు నుండవచ్చునటుల సవరించుట కందు కలదు.

దేశీయ సభ్యు డయిదువత్సరములు కాదనియు, సంవత్సరమే యనియు వాదించెను.

రంగస్వామి అయ్యంగారు మజల నివేదిక నుదహరించిరి.

దేశీయసభ్యుడు తన వాక్యమునే గ్రహింపగోరుచు మజల నిట్లు నుడివెను. ఆ విషయము మజల సంస్కరణముల విచారణసమయమున జర్చకు వచ్చెను. ప్రజాశాంతి భంగపఱచువారి కిసాకర్తము చేతుండ చేయుట తప్పని సరియని భావించబడెను. కాని యిదియు విషయమై యాలోచించి సంవత్సరముశిక్ష నొందినవారికి గూడ నియోజక హక్కు నుపయోగింప వచ్చునని నూచించిరి. మైనారిటీ సంఘమువారికి సంపూర్ణముగ సహాయము చేయక తమ యభ్యంతరము లేదనిరి.

శిన్నాగారు—మే మంతమాత్రముననే సంత్కృతి చెందలేదు. కాని యారు మాసములనుండి సంవత్సరమునకు హెచ్చించుట ప్రతినిధిలో మెల్లయని యూహమంటిమి.

దేశీయసభ్యుడు—ఆ నిర్ణయము ప్రకారము ధర్మములను మాడ్చుటకు నూచించిరి. అమోఘిన దానికంటె శాసనాజరికము. సంవత్సరమునకుగూడ సభ్యంతరమును దీసివేయుటయే గాక రాష్ట్రప్రభుత్వము నాలోచించి ప్రత్యేకవ్యక్తులచే నవలే యభ్యంతరములను దీర్చివేయుచున్నది. నిజముగా రాష్ట్రప్రభుత్వము లందు కొంత బాధ్యత యుండుటకంటె దాని యంతట నదిచే ధర్మ మభివృద్ధినిండుట కిచ్చుయింతును. కాని ప్రస్తుత మంతకంటె మంచి పద్ధతిలేక యట్లు చేయ వలసి వచ్చెను. ఆంగ్లదేశమందెవరైనను ప్రాతినిధ్యమిండుటకభ్యంతరములేనిమాట వాస్తవమే. కాని వారి కెవరైన సభ్యుని సభనుండి యభ్యంతర పఱచవచ్చును. కాని నా కట్టి యిచ్చలేదు. ఇంకేదేశమందు నిట్టి యభ్యంతరము లేవనటు కుప్పవాదము. కొన్ని దేశములందు న్యాయాలయములవారి కట్టి యధికారము కలదు. దక్షిణాఫ్రికాయందు కొంచె మిండుమిండు ప్రస్తుతము మన శాసనమున్నటులే యున్నది. కావున సభవారి దివజులు చేయబడిన సవరణయే చాలునని యూహింతురనియు ప్రస్తుత తీర్మాన మవసరమనియు నూహించుచున్నాను."

ఆచార్యగారి సవరణ

పిమ్మట యమ్. డి. ఆచార్యగారు గతించి నయుదు సంవత్సరములందు శిక్షింపబడిన యసహాయవారుల విషయమై ప్రత్యేకము సవరణచేసిరి. అతెగ్గాండరు మద్దతునుగారు రాజప్రతినిధి పత్రుడనని నుడివిరి. నేను దాని కంగీకరించుచున్నాను. స్వాధీనమనముల నుపయోగించుచునే గట్టి బెట్టులచే చావమోదము. భారతీయుల హక్కులను తృప్తి రింపుటయందంత చతురుడు లేదనిరి.

వేకట్రాగారు—సభ్యుడు క్రమవిరుద్ధముగా మాట్లాడుచున్నాడు.

అధ్యక్షుడు—సభ్యుడు రాజప్రతినిధిని నిందించుట కర్హుడు కాదు.

పిమ్మట నాచార్యగారు రుపన్యసిండుచు, ప్రస్తుతము ప్రాతినిధ్యధికారము లేనివారు, ప్రపంచమున దేశభయందైన నుండ నర్హులు, మహాశిక్షగాంధీ, జవహరిలాలు నెహ్రూగారివారలను గవర్నరునొద్దకు బోయి, క్షమాపణలను వేడగోరెదరా యని యడిగిరి.

పిమ్మట సర్పరజ్ భానుగారు మాట్లాడుచు విప్లవము నామోదించువారి సభ్యంతర పఱచవచ్చును గాని మహాశిక్షుడుగూడ దాని కంగీకరింపబడు గాన నేను తీర్మానము నామోదించుచున్నా ననిరి.

రంగస్వామి అయ్యంగారి సవరణ

పిమ్మట రంగస్వామి అయ్యంగారు తీర్మానమునకు చివర

"అట్టి శిక్షితులకు దేశ శిక్ష నువసంహరించ గాని, నేరమునుండి తమించబడినగాని, ప్రతినిధిగ నుండ వచ్చునని చెప్పగోరిరి. ఈసవరణ ఆంగ్లదేశపు హక్కులలో సమముగా నుండునట్లు చేయుట కుద్దేశించి చేయబడినది. జిన్నాగారు నిస్సందేహముగా మెహారిజీవారి యేమాచనకు తాము పాల్గొనుటలేదనియు, నిది పూర్వము దానికంటె మంచిదిగా నంగీకరించితమనియు తెలుపనే దిపిరి. అదిగాక బర్మిక్సోమాడ్డు ప్రభువు, భారతశాసన సభ నాలోచింపక మద్దతును నివేదిక మాచరణలోనికి రాదనిరి. కాని యావిషయమున ముందే నిశ్చయించి పథము జాలకనడిసిరి. ఏల అంత తొందరపడినా? దేశీయసభ్యుడు నైతికతలంఘనము నొకప్పుడు న్యాయశాఖాసభ్యుడే నిర్ణయింపలేక పోయెననిరి. కాని రాష్ట్రప్రభుత్వము లిప్పు డెట్లు నిర్ణయింపగలుగును. పిమ్మట రంగస్వామి అయ్యంగారు పండిత జవహరిలాలు నెహ్రూగారి విచారణ, వారి వాక్యాలను జదివి యట్టివారు హక్కులేకుండ బోవుచున్నారని నుడివిరి. ఈదేశ భక్తులెవరను గవర్నరులయొద్దకుబోయి యభ్యంతరములను దీసివేయ బ్రార్థించరు. రాష్ట్రప్రభుత్వముల యాలోచన మందులచాల యవగ్రహయకము. నియోజకసభాసమలే ప్రతినిధిని నిర్ణయించుకొనవలెను. ప్రస్తుత ధర్మము లాహక్కును నిరాకరించుచున్నది. నియోజక సభాసముల యాహక్కును నిరాకరింప కూడవలసి. ధర్మమాత్మ్యత నల్లంఘింపగూడదనిరి. ప్రభుత్వ మవలంబించుచున్న యాక్రొర్యము చాల నింద్యమని యుద్దేశముగ నుడివిరి.

కర్నూలు క్రాఫర్డుగారు తీర్మానము నెడ సానుభూతి కలదనిరి. కాని తీర్మానమును బలపఱుపజాల మనిరి. నైతికతలంఘనము గావించినవారి నీసభకు రానిచ్చుట యుత్తముకాదు. రాష్ట్రప్రభుత్వము లది గమనించును. ఆంగ్లదేశమునకు నీదేశమునకు సామ్యము లేదు. అచ్చటిధర్మము లిచ్చట తొందరపడి యమలునకు లేగూడదు.

జబ్బల్ పేగారు బలపరచుచు తాను శిక్షింపబడక పోయినను రెండుసార్లు సన్మాహములు జరిగినవనిరి. తాను యుద్ధసమయమందు నైతికతలను ప్రభుత్వమునకు సంపాదించుటయందు పనిచేసి, పిమ్మట నొకప్పుడు రౌలతుడల్లు. నాడేపించు సభ కధ్యక్షత వహించుట తలపించెను. దాని కొక క్యాబా (చేరు చెప్పెను)నిన్ను శిక్షించుటకు ప్రయత్నించెను.

దేశీయసభ్యుడు—అట్లు పేరుచెప్పట తగదు. ఏలన నీసభలో జరిగిన యంశములు శిక్షార్థములుకావు. కాని యా మాటలే పయిన డెలుపునో న్యాయాలయమందు విచారింపబడునని యభ్యుత్తునకు నూచించెను.

అధ్యక్షుడు—ఈవిషయముననే బోక్యము కలుగజేసి కొన కూడదు.

పిమ్మట జబ్బల్ పేగారు మాట్లాడుచు అప్రావరులందొకడు తన్నాంగ్లేయులను జంప నిశ్చయించుకొని విప్లవన్నా హములు చేయువానిగా చెప్పెను. అప్పుడవిశమున రెండవ అప్రావర దియంతయు గల్పిత మని యొప్పుకొనెను. లేని యెడల నీ సభ్యులము శాకుండెడిది కాదు. బుద్ధిమంతులకు నా పండితార నేకులు తమ సాసములను వదల నూహించుచున్నారు. నిజముగా మాలానా మహమ్మదాలీపండి వారలకు నా సాసమును వదలివేయ నిచ్చయించుచున్నాను. (హర్షము) రాజకీయ శిక్షితులు చాలనూ కబర్దపు తాత్కళ్యముపైనే శిక్షింపబడిరి గాన నీతీర్మానమును బలపఱుప ననిరి.

చిట్టగాంగు ప్రతినిధి యగు కాశిం అలీగారు తాను 82 వరుసుల మురుపగియొనను 82 ఘూగులను కొట్టెనని విచారించడమని తెలిపెను. కాని నాల్గుమాసములు విడిచెదవేయమనియు, శిక్షాకాలము పూర్తి గాకుండగనే విడుదలదెననియు దెలిపి తీర్మానమును బలపఱచిరి.

పిమ్మట పర్షియా ప్రేన్యముగారు మాట్లాడుచు దొంగలు, ద్రుచ్చులు సభ్యులగుట తానిచ్చయించవనియు, నాతోడే సభ్యులగుట తమతో గూడ నట్టివాడు కలియుట కిచ్చయించరని యూహించుచున్నాననియు, కాని యంతకాలము ధర్మ విరుద్ధులగు ప్రసర్తించి యిక ముందు క్రమమార్గముల నవలంబించువారు సభలకు వచ్చుటకు నేనుగూడ మతూహలడనేయనియు, నియోజకులందు విగ్యావివేకము, హెచ్చునో నాంగ్లదేశ మందువలేనే యుండుటకుగూడ నంగీకరింతు నని తెలిపెను.

డి. పి. సింహాగారు—నూరేషియో, టాలమిల మాట యేమి?

శ్రీనాథగారు—శిక్షపడిన తరువాత వారుసభ్యులయిరని నేనెఱుగను.

పిమ్మట లాలాదునీచందుగారు బలపఱచుచు శాంగ్లేయులకూడ తమతో సమ్మతించి తమ సహకార బుద్ధినిజూపగోరిరి.

ఆక్రమస్నేసు గారు భారతదేశమందు శిక్షితులనుగూడ నుడవనియు, రాజకీయశిక్షితులను, నితరులకు విభేదముచూపుట లేదుగాన తీర్మానమును సవరణనుగూడ నాడేపించుచున్నాననిరి.

గులాంబారిగారు మాట్లాడుచు ప్రభుత్వనిరంకుశత్వము స్వరాజ్యసంరంభమున కవిరోధము చేపూర్వననియు నిట్టితీర్మా

సమన కిదిసమయముగాదనియ, ప్రభుత్వమును ప్రార్థించు చున్నదేగాని తనహక్కుగా నడుసుటలేదనిరి.

పండితశ్యామలాలు నైహూగారు సమాధానమిచ్చుచు నాం గ్లేయ్యసభికారసభ్యులు సహకారముగూర్చి మాటలాడుటయే గాని కార్యాచరణపరాయణులు కారనిరి. కర్నలు క్రొవర్డు గారు దేశీయసభ్యుని మించి మాట్లాడిరి. ఆయోధ్యజనుమా యని (అక్రమ హస్తీనుగారు) గూర్చి మాట్లాడుచు వారు తమతో సమ్మతింపక హిందువులనుగూర్చియే నీచముగ మాడు చో నికముం దాయనకు భారతీయనియోజకులచేసి స్థానము నకు బంపబడుభాగ్యముండవేరదు. బుద్ధిమంతుడు సమాధాన మియ్యతగినవిషయము లేవియు దేశీయసభ్యుడు డెలుపలేదనిరి. ప్రభుత్వము తన తీర్మానము సంగీకరించి హృదయపరివర్తనము జూపవలయును. సహకార మపేక్షించుచో భారతీయులను తమ పాదరక్షలక్రింది రజమునుంబలి చూడగూడదు.

పిమ్మట సర్ ఆల్ఫ్రెండురు మడ్డిమనుగారు మాట్లాడుచు రాజకీయశిక్షితుల నెక్కువగా ప్రస్తుతధర్మము లడ్డుటలేదనిరి.

రంగస్వామి అయ్యంగారు:— ఇంకను రా గో రు చున్నారు.

పిమ్మట దేశీయసభ్యుడది సంతోషదాయకమనిరి. ఈ సభవారియొక్క యుద్దేశ్యముల ననుసరించియే సవరణలు కావించబడినవి. అన్ని దేశీయులందు నేదో విధముగ నట్టివారలకు ప్రాతినిధ్యవిషయము నభ్యంతరము కలదు. సహకారాపేక్ష గలవారి కిచ్చట ప్రాతినిధ్య ముండ గోరునూహనే నభినందిం తును. అందుకే సవరణలు చేయబడిన వనిరి.

తుదకు పండిత శ్యామలాలునైహూగారితీర్మానము రంగ స్వామి అయ్యంగారు సవరించినటులు 48 అనుబంధము 47 ప్రతిపాదురు నగుటచే నామోదింపబడెను.

అలహాబాదులో దసరా

పోలీసు కమిషనరు ఉత్తరువు

మసీదులవద్ద వాద్యములను మ్రోగించగూడ దను ఉత్తరు వును వద్దుచేయవలెనని పండితకపిలదేవ మాలవ్యాగారు మన్నగు వారు పోలీసు కమిషనరును కోరిరి. అచట కలక్టరుగూడ నపుడుండెను. గాని శాంతికి భంగము గలుగునను కారణమున కమిషనరు అంగీకరింపలేదు.

దీనినిగూర్చి అలహాబాదు రామలీలా సంఘకార్యదర్శి మహాత్మునకును జాతీయపంచాయతీ సంఘమువారికిని తింతివార్తలనుండెను. వివిధరామలీలా సంఘములవారు గవర్నరుగూడ తింతివార్తలను పంపిరి. (అ. ప్రె.)

గాంధీమహాత్ముడు

రాంఛీ, నెప్టెంబరు 18:— గాంధీమహాత్ముడు నేటియుడయమున మోటారులో హజారిబాగుకు వెళ్లెను. (అ. ప్రె.)

వాకపుకేసు తీర్పు

డక్కా నెప్టెం 16:—వాకపుకేసులో తీర్పు జెప్పబడెను. రిక్తవరును నియమింపవలెనని చేసిన దరఖాస్తు కొట్టివేయబడెను. నవాబు వాకపు నిధినుండి 2500 రూపాయలను స్వంతభర్తులకు దీసికొనవచ్చును. కాని అయనగాని మానేజరు చేయరుగాను గాని నవాబు స్వంత ఆస్తులను దీర్చుకొనుటకైనను మరెందుకైనను పరాకు చేయగూడదని నిర్ణయింపబడెను. (అ. ప్రె.)

అయోన్యభీవుకోర్టులో ఫస్టు ఫీఫు జడ్జిగ జస్టిసు లూయీష్టూఆర్టుగారు నియమింపబడుదురని తెలియజేయబడినది.

పడుపువృత్తినివారణయత్నములు

విజిలెన్సు సంఘమువారు— మదరాసు ఆర్మీ డి క ను గారి అధ్యక్షతక్రింద, యానగరములో పడుపువృత్తియందున్న స్త్రీలను, వారికి జీతములిచ్చి యుంచి కంపెనీలుబెట్టి లాభముబొందు (బ్రాతెలు) వారి చెడు వ్యాపారమును నిషేధించు టకు ఒకబిల్లును రాయబడియుచున్నారు. ఆర్మీడికనుగారికియూ కార్యమునందు వెస్లియను మిషనువారు, సర్వెంటుస్ ఆఫ్ ఇండి యా సొసైటీవారు తోడ్పడుచున్నారు. బిల్లు తయారుకాగా నే లామెంబరుగారికి విన్నవించుకొందురు. ఈబిల్లు ప్రభుత్వము వారిచే ప్రతిపాదింపబడుటకు పిలువేనిచో ప్రజాప్రతినిధులను సభ్యులచే కాననసభలో ప్రతిపాదింపజేతురు. బిల్లు బొంబాయి, కలకతా, రంగూను బిల్లులూదిరిగ నుండును. (అ. ప్రె.)

ఫోటో బహుమానములు

భారతీయందును ఆంధ్రవత్సరముందును

ప్రచురించుటకు

1. ప్రజాజీవనమునకు ముఖ్యముగను గ్రామసీమలందు వ్యవ సాయాదివర్తకములకు సంబంధించిన విషయములు:—

2. సజీవోపేతమైన ప్రకృతి విషయములు:—

3. పండుగలు ఉత్సవాలంకారాదులకు సంబంధించిన విషయములు:—

పై మూడువిషయములందును ప్రతివిషయమునకు సంబంధించిన క్రొత్తఫోటోలలో మొదటినానికి రూ. 10-0-0. రెండవదానికి రూ. 5-0-0. మూడవదానికి ఫోటోనుకలము బహుమతు లొసంగబడును.

నూచనలు :

1. ఫోటోలు 30 వ తేదీ లోపలను చేరవలయును.
2. విషయనామమును వ్రాయవలయును.
3. ఎత్తినవారి పేరు.
4. స్థలము, చిరునామ.
5. తేది.

బహుమాన నిర్ణయమునందు సంపాదకుని నిర్ణయము తుదినిర్ణయము.

ఫోటోలను జాగ్రత్తగ నీ క్రిందివిధమునను పంపవలయును.

బహుమానము ఫోటో,

భారతి కార్యాలయము,

7, తంబుకెట్టి ఏధి, మద్రాసు.

పోస్టుచాక్కు 212.

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వము

(The Telugu Encyclopaedia.)

ఇందు చరిత్రలు, ప్రకృతిశాస్త్రములు జీవితములు, నీతి, మత, సాంఘిక, వైద్య, రాజకీయాదివిషయములు, భూగోళము, న్యాయము, శిల్పము, జ్యోతిషము మొదలగు సమస్తవిషయములు చర్చింపబడును. ప్రతిసంపుటమును, ఆరుసంచికలుగ పంపబడును. ఒక్కొక్కసంచికయందును రమారమి 100 పుటలుండును. ఆరు సంచికలకు చందా రూ. 5-0-0. అంచెకూలి అ. 0-8-0. మొదటిసంచికను వి. పి. గా మి రూ. 0-8-0. వసూలుచేసికొని మిగత విదును క్రమముగ బుక్కుపోస్టుగ పంపుచుండుము. ఆరుసంచికలు ఒక్క సంపుటముగ చేర్చి బైండుచేయబడును. ఒక్కొక్కసంపుటమునకు అంచెకూలి 0-12-0 ప్రస్తుతము మేలు (సగముతోలు) బైండు చేసినవి మూడుసంపుటములు సిద్ధముగనున్నవి. ఒక్కొక్క సంపుటము వెల రూ. 6-8-0 పుస్తకములను వి. పి. గా పంపగోరువారు ఒక్కొక్క సంపుటమునకు అడ్వాన్సుగా రెండురూపాయలు పంపవలెను.

కొరకువోట్లు:— ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వ కార్యాలయము 7, తంబుకెట్టి ఏధి, మద్రాసు.

ఆంధ్రకంపెనీ, 175, రెసిడెన్సిబజరు, హైద్రాబాదు డక్కన్.

మహర్షిదేవేంద్రనాథ ఠాకూర్ గారి స్వీయచరిత్రము

(గంభీరము మొక్కపాటి రామమూర్తి గారు)

వ్రతివ్యక్తియు ముఖ్యముగా చదువ వగినది. 214 పేజీలు

నిడుక్యాలికోబైండు ఫెదర్ వైటు కాగితములు

తపాలవెట్టి నెం 212, ఆంధ్రవత్సర కార్యాలయము, 6, 7 తంబుకెట్టి ఏధి, మద్రాసు.

ధర రు 2 8

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల విజయము

శ్రీనివాస అయ్యంగారి ప్రకటన

శ్రీ ఎస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

కాంగ్రెసు సంఘము, స్వరాజ్యపక్షము మున్నగు సమష్టి సంఘములతో పునః ఏడుబాపులు ఎప్పుడో కీల్చుకుడివిజయం పొందరలను కాంగ్రెసు అభ్యర్థులనే యెన్నుకొనినందుకు అభినందించుచున్నాను. వారు తమవిద్యుక్త గర్భమును నిర్భయముగ నెగజేర్చుకొని తమదివిజయములలో జాతీయైక్యతను స్వరాజ్యమునకు పునాదుల నొప్పించుకొనిరి. వోటరులుకాని యితర పౌరులుగూడ సాధ్యమైనంతవరకు తోడ్పడినందుకు అభినందించుచున్నాను. నిద్రాహారముల పాటింపక, ఉత్సాహముతో పాటుపడి కాంగ్రెసు స్వరాజ్యపక్షమువారికి విజయము కేటార్చిన ప్రచారకులు స్త్రీలుపురుషులు, వృద్ధులు, బాలురుయెల్లరకు మాపక్షమువారి తరపున కృతజ్ఞత తెల్పుచున్నాను. ఎన్నికల పోట్లలో ముందు నిలిచి అనేక కష్టములకొర్చిన గతసంవత్సరపు కాన్సిలరులకు ఈ సంవత్సరపు అభ్యర్థులను అభినందించుచున్నాను.

ఎన్ని తుంటరికర ప్రత్యేకములు పంచిపెట్టబడినను, రాష్ట్ర విసరినను, ఆచూకదులు నిఁచు ప్రకటించినను, కాంగ్రెసు పేరిట ఇ. వి. రాను స్వామి నాయకరు గారు వారి విశ్రుత యెదురుదిగినను వికమత్యముగా నుండవలచిన ప్రజల స్వరాజ్యగర్భము విజయముగాంచెను. ప్రతిదివిజయనందని విజయమునకు ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యత గలదు. కీల్చుకు, ఏడుబాపుల దివిజనలలో, ప్రతిపక్షమువారు మత్తలపేట, కైవిగూడెను దివిజనలకంటె నెక్కుడుబలము చేపూర్చుకొనియుండిరి. ఏడుబాపుల దివిజన 228 అధికమునట్లతో యితర దివిజనలన్నింటి కన్న నెక్కుడు జాతీయభిమానము గలదిగా ఘనతెక్కినది. ఈసంవత్సరము మంత్రులపక్షమువారి బల మధికముగనున్నను అతిమరుకుగ పనిచేయుచున్న నుగూడ విజయముగాంచగలిగితిమి.

ఎగ్గురు, తండియూరుపేట దివిజనలలో కొంచె ముత్తదగముండి నప్పుడు వారు గెల్చుకొనిరి. ఎగ్గురులో తగిన సంస్థాపన లేకుండుటచేతను, పోలింగునాటి సరికి అక్షరదగ మండుటచేతను తండియూరుపేటలో దేవాలయము మతము లెగవులచేతను అడ్డులేని దుర్భాగ్యత ప్రబలుటచేతను మాకు ఓటమి కలిగెను. ఎగ్గురు, తండియూరుపేటలగుడకాంగ్రెసువారిదివిజయమే. అవోట్టుల కాంగ్రెసు ఫలిత స్థాపించి, స్వరాజ్యకార్యక్రమము నెరవేర్చనలెనని అచ్చటి వారిని కోరెదను. పది దివిజనలలో ఎనిమిది దివిజనలు కంక లేకుండ స్వరాజ్యమున కనుకూలముగ నీటిచ్చిరి. వారు మనయందు నమ్మకముంచినందులకు తగినట్లుగా పని చేయు బాగ్యత మనయందున్నది. కాంగ్రెసు మునిసిపలు పక్షము ఇదివరకువలెనే నూతనావర్ణముల కొనసాగించి ఘనముగ లాభముల చేకూర్చుకొని జాతీయగౌరవమును కాపాడు ననుటకు పందియనులేదు. నిగుడు యీ వత్సరము చేకూరిన విజయమునల మున్నందు ఈజాతీయపక్షము ఈరాష్ట్రములో నెక్కుడుదృఢముగ సంస్థాపింపబడగలదని నూచింపబడుచున్నది.

మునిసిపలు సభ

అక్టోబరు మాసములో మదరాసు నగరమందు మునిసిపలు సభను జగనగలచితిమి. అందు 80 దివిజనల రేటుపేయరులు, ప్రతిఘటన చేరి కాంగ్రెసు మునిసిపలు పక్షమువారి తో గలసి కాంగ్రెసుపక్షమునం దాచరింపవలసిన కార్యక్రమము గూర్చి చర్చించుట కవకాశం కలుగును.

ఇతర పట్టణములలో మునిసిపలు సంఘములకు కాంగ్రెసువారినే ఎన్నుకొనుచున్న స్వరాజ్యపక్షమువారిని గూడ అభినందించుచున్నాను. అచ్చట అభ్యర్థులు ప్రచారము చేయుటకు తగిన వ్యవధి లేనందున యీనగరములో కలిగినంత విజయము చేకూరుట కష్టము. వచ్చేయేడు యెన్నికలలో 2 నెలలు ముందుగా కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల నియామకము జరుగవలెను. ఎన్నికకు ఒక నెల పూర్వము నుండియు నిరంతర ప్రచారము జరుగుచుండవలెను. స్వరాజ్య య అభ్యర్థులలోనే పోటీపచ్చి స్థానికముగా సమాధానము కు

దురనియెడల రాష్ట్రీయ స్వరాజ్యపక్ష కార్యనిర్వాహకవర్గము నకు తెలియబరచి వారు పరిష్కరించినప్పటికి అభ్యర్థుల నామముల ప్రకటింపవలెను.

విన్నపము

రాష్ట్రీయకార్యకర్తలములందు స్వరాజ్యయులు త్వరగ సభ్యుల చేర్చుకొని జిల్లా తాలూకాసంఘముల యేర్పరుచవలెనని విన్నవించెదను. సక్రమముగపక్షము కట్టుబాటులకు తొంగియుండి ట, కొలదిగ ధనము జతపెట్టుట, ఇవియే గోవలసినవి. రాష్ట్రీయమంతటిలో, న్యాయము, సమత్వము, ధైర్యము, బలము, స్థిరచిత్తము సంస్థాపించుటకు కష్టపడి పనిచేయుటకు బూనుకొనెల్ల సంఘము ల స్థాపించెడి సమర్థతపైనే స్వరాజ్య మాధారపడియున్నది. మనదేశీయులయందు నాకు సంపూర్ణ విశ్వాసముగలదు. వారెల్లపుడును సంస్థాపనకే యుందురు. ప్రతిజిల్లాయందును తాలూకాయందును బాగుగా సంస్థాపింపబడి కట్టుబాటులకు లోనైయుండు ప్రచారకవర్గములు మాత్ర ముండిన జాలును.

భారత కాననసభవారు ఏకగ్రీవముగ కోరినకొక్కెను స్త్రీలుకాన్సిలరులకు నిరాకరించుటయు, బ్రిటిషు భారతప్రభుత్వములవారు ప్రతికూలముగనుండుటయు గాంచియైన దేశాభిమానము గల ప్రతి భారతీయునకు కాంగ్రెసు స్వరాజ్యపక్షముల చేరి అధికబలముపంగుట, విధియని నేను విన్నవించుకొనుచున్నాను. ఈసమయమున మేల్కొంచనిచో భారతదేశ స్వాతంత్ర్యసమరచారిత్రయందు మచ్చబెట్టినవార మగుదుము. స్త్రీలుకాన్సిలరులకు యామధ్య ప్రవర్తనబట్టి దేశీయులెల్లరు రానున్న యెన్నికలలో కాంగ్రెసువారు నియమించిన నలుగురు అభ్యర్థులకు తప్ప మరెవ్వరికిగూడ నాల్గు ఓట్లలో నేటికనుగూడ నీయరాదని వేడుకొనుచున్నాను.

బొంబాయి కాటనుమార్కెటు

నేటి ధరలు

నేడు 18-వ తేదీ మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు
ఏప్రిల్-మే-((బోవి) 488—0—0 — 484—8—0
డిశంబరు-జనవరి-((ఓమా) 419—0—0 — 419—8—0
“ధర పెచ్చినది. అక్కడముగా నున్నది.” అని 17-వ తేదీని న్యాయాధ్యక్షుండి వార్తముకంపెనీవారు తెలిపారనంపిరి. (ప్రీప్రెస్)

వేమూరి రామకృష్ణారావు

పంతులు గారికి

డాక్టరు ఆఫ్ ఫిలాసఫీ పట్టమునొసంగుట

కాకినాడలో ఫిశాపురంరాజాశాసనము ప్రధానాచార్యుడగు వేమూరి రామకృష్ణారావు పంతులుగారికి కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము వారు ఎమర్సన్ విదా వ్యాసము వ్రాసినందుకు డాక్టరు ఆఫ్ ఫిలాసఫీ పట్టము నొసంగిరి. వీరి విశ్వవిద్యాలయములో నిదవరకే ఎం. ఏ. పట్టమును పొందియున్నారు. ఆంధ్రదేశములో నీవిరుదును పొందుట వీరు రెండవవారు. (ఆ. ప్రె.)

బెంగాలురాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సభ

కాంగ్రెసు చందా

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 18:— కాంగ్రెసు చందాములు చందాగాక డబ్బుచందాకుండవలెననియు అది నాలుగవకంటె ఎక్కువగా నుంచరాదనియు తెలియజేయు నొక తీర్మానమును బెంగాలురాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసభవారు రనుసరించిరి. (ఆ. ప్రె.)

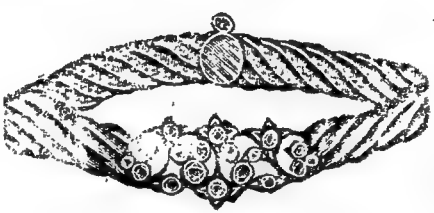
యూరోపియను పోలీసు సార్జంటు డిజా అనునాతడు రైల్వేలో దొంగదనములు సరుగగా చేయుచుండుటచేత అరెస్టు చేయబడినటుల నూనవ్వాస్తేట్టునుండి పూనాలో డెరైసెను.

పి అందు ఓ మెయిలుస్టీమరు

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 27:— బొంబాయిలో 12 వ తేదీ టిప్పాతో బయలుదేరిన పి అందు ఓ మెయిలుస్టీమరు కెయిసరి బొంబు ఏడెనులో 18 వ తేదీరాత్రి 7 గంటలకుతేరి ఆశోక రాత్రి 10-30 గంటలకు బయలదేరెను.

లండనులో 10 వ తేదీని టిప్పాతో బయలుదేరిన స్టీమరు చైనా పొర్టునెడ్డులో 16 వ తేదీ ఉదయం 4-30 గంటలకు డిగి ఆశోక ఉదయం 9 గంటలకు బయలుదేరెను. (ఆ. ప్రె.)

నమ్మకము కల్పితము మోసములేదు



నారీమణులు, పురుషులు చేతికిధరించు పలుకకముల బంగారుగొలుగు, ముంజేతి గడిమారముగొలుములు, సాదా ఉంగరములు, రాళ్లఉంగరములు, వంకీలు, వద్యాణములు, మోపులు అన్నిరకములవెండిగలూ మావద్ద సిద్ధముగానున్నవి. లేనివి ఆర్డరుచ్చిన సకాలములో తయారుచేసి యిచ్చెదము. ధనరం బంగారుకు నీమవెండికి పూచీనిచ్చెదము.

ఉచ్చిడి రామయ్యకెట్టి, గురుస్వామికెట్టి కంపెనీ, 25 చైనా బజారు రోడ్డు, మదరాసు.

తీని దీర్ఘవ్యాధులన్నిటికిని అనుపాద భేదమతోచాడిన వాటిని ం ఖండించి నరములకేని నృద్ధిచేయునట్టి సుప్రసిద్ధమైన ఔషధరాజము. 20 మోతాదులుగల బుడ్డి 1 కి. గ్రర రు 5-0-0

శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణము

3347) ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రి ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణము

ఓంకారము నేదములకు మూలమైనట్లును గాయత్రీమంత్రము మంత్రముల్లికల్ల ప్రారంభమైనట్లును శ్రీమద్వాల్మీకి విరచిత రామాయణము కావ్యములకల్ల నాదియై యలరారుచున్నది. సర్వోత్కృష్టతగల యీ రామాయణమహావ్రమునకు మహానీయు లనేకు లనేక సంస్కృతవ్యాఖ్యానతీరముల నేర్పరచియుండిరి. అందు గొన్ని ముద్రింపబడి దర్శనీయులుగను గొన్ని ముద్రింపబడిన గర్భనశాలభ్యము లేకయుండుటయందు గాంచి బ్రహ్మశ్రీ భమిడిపాడి కామేశ్వరశాస్త్రిగారు ముదితాముద్రిత వ్యాఖ్యానముల జాలవలెను సంతరించి పండితులు పామరులు త్రిమతగల సంతకముల సంస్కృత వ్యాఖ్యానతీరముల నుగమముగా బ్రవేశించి చూచి యంద లీవిశేషములగాంచి సంతసించునట్లు నాకనాచురగు. సంపూర్ణాంగ వ్యాఖ్యానమును; ప్రతిభోకమునకు ప్రతిపదార్థము, తత్పర్యము, విశేషార్థములు, కథాసంధర్భము ననుసరించి చిత్రపటములను గణియలరారునట్లు రచించి 80 పానుల డిబితరాయర్, బైజా గృహకాశములమీద రెండుమాసముల కొక్కొక్కసంపుటముగా బ్రకటింపుచున్నారు. సంపుటము 200 పుటలు గలిగి యెండు చేదుబడియుండును. జీవితవిశేషము నిందుగడకు బర్హణములై శ్రీ కామగ్రీలవారు దీనగల రాజకీయ సైనిక సాంఘిక మతధర్మములను, వివాహాష్టిక మార్గములను గర్హణముగల గాణేశి ముద్రింపుచున్నారు. ప్రతి భాగతీయాంగ్రుండు బలింపదగిన గ్రంథము ఇంతవఱకు బాలకాండము ఆరు సంపుటములకు ముద్రింపబడినది. ఆమోధ్యాకాండ సంపుటములు ముద్రింపబడుచున్నవి. సంపుటము లన్నియును బెప్పించుకొనువారు కావ్యరచందాబాధులుగా నెన్నుకొనుచును. కావ్యరచందాబాధులు మొదట రు 0-8-0 లు ప్రతిపుటమును చెల్లించవలెను. సంపుటము 1 కి పోస్టాజుముగా రు 0-2-0 ఇరుగులకు రు 1-8-0 వివరములు ముచ్చవాసి తెలిసికొనవచ్చును.

వలయువారు:— శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణ గ్రంథమాలా కార్యస్థానము, ఆర్యాపురము, రాజమహేంద్రవరము.

బాపట తాలూకాబోరు ఎన్నికలు

కాంగ్రెస్ అభ్యర్థుల అభివృద్ధి పథకము
బాపట్ల తాలూకాలో 6 ఫిరకాల్లోను 10 స్థానములు ఎన్నిక జరుగవలసియున్నది. అందులో 3 స్థానములకు మాత్రము కాంగ్రెస్ వారు అభ్యర్థులను నిలిపి తాలూకా అంతయు ప్రచారము జరిపినారు.

సామూర్యభిర్యాః—	మద్ది వెంకటరంగయ్యగారు
అప్పికట్టిభిర్యాః—	కోన వెంకట్రావుగారు
బాపట్టిభిర్యాః—	పంగులూరు నరసింహారావుగారు
పెదనందిసామూర్యభిర్యాః—	లా. వీరభద్రయ్యగారు
	పవిత్ర కోటయ్యగారు
వేటపాలెంభిర్యాః—	తోట శేషాద్రినాయుడుగారు
	బూదరాజు వెంకటసుబ్బయ్యగారు

వేటపాలెంసెర్కా:— తోట శేషబ్రహ్మయ్యగారు
బూదరాజు వెంకటసుబ్బయ్యగారు
గలుపొందినారు. పరుమారుసెర్కాలో శ్రీ యంత
జాగడమాడి కుప్పస్వామిచాదరి యం. యల్. సి. గారు
అఖండపయత్నము చేసి కాలగెన అత్తరిని ఓడించినారు.

తెలుకాలోని ప్రజలందరు కాంగ్రెస్ వారు స్థానిక సంస్థలూ చేయదలచిన కార్యక్రమమును కట్టుబాటును గ్రహించి స్వకలనుని స్నేహితుని స్నేహితుని మోమోటు ముంచక దేశోద్ధరణకై పాటుపడు కాంగ్రెస్ యొక్క ఆజ్ఞాను సారము తప్పింట్టనిచ్చి సహాయపడినందుకు ప్రజలకు మా గుణః పూర్వకముయిన వందనము లిచ్చుచున్నాము.

గెలుపొందిన అభ్యర్థులు కాలగ్రెస్ వారి కార్యక్రమమును
 వారికిచ్చిన ప్రమాణపత్రము సదా స్మరించును ప్రజలయొక్క
 కష్టముఖములు తమదిగా ఎంచుకొని కృషిచేయును స్థానిక
 సంఘములలో తదితరపార్టీల పరిపాలనకంటె ఎక్కువప్రయో
 జనములు కనుపరచి తమయొక్కయు ఇంచుకొరకై పాటు
 పడిన జిల్లానాయకులయొక్కయు కాంగ్రెస్ యొక్కయు
 ప్రతిష్ఠ ఇనుమడించుచున్నట్లుచేసి దేశమాతమును తీర్చుకొనగ
 లందులకు గెలుపొందిన అభ్యర్థులకు హెచ్చరికచేయుచున్నాడు.
 నేతి వేంకటాచలవతి.

వాయువిమాన మార్గము

సర్వేపాధీ కరాచీలో దిగుట

మార్గనిర్ణయ విశేషములు

క రాచీ, సెప్టెంబరు 15:— క రాచీనుండి కంటారాకు వాయవీనాన మార్గమును పరీక్షించుచుండిన ప్లాన్ట్ చర్చద్రుని నేడు దయము 10-50 గంటలకు బయటైరి క రాచీకి నేడు 8-4 మధ్య చేరెద రనుకొనుచున్నాడు.

(తరువాత వార్త)

నర్సేపాట్ల చిన్నరునుండి బయలుదేరి కరాచీలో ముఘా
 పూము మూడై నతరువాత 5 నిమిషములకు చేరిరి.

మార్గనిర్ణయ విశేషములు

కరాచీ, సెప్టెంబరు 17:— నిన్న కరాచీలో దీనివ
కానీపట్టికి సర్వేపాట్రి వాయుకులన లెఫ్టి నెంటు కర్నలు
ఎం. మించిను, లెఫ్టి నెంటు కర్నలు బద్వలు గార్లతో

యెయిర్వల కంపెనీ వత్తుమున ఇంగ్లాండుకును ఇండియాకును
నుగ్గు వాయుమార్గమును పరిశీలించుచుండిరి. కంపా రా వ
కూజిప్తులో టర్కీనునగు బెట్టుకొనుటకు పనికొరదని చెప్పిరి.

దానికేబదులు కయిరోద్వార నన్ను ఆల్బాటా ఉపయోగింపబడ
ను. కయిరో, బాగ్దాదు నాయుహర్లము విషయమున ప్రస్తుత
మేర్పాటుజేయబడెను. ఈమార్గము వచ్చే హిమకాలమునాటికి
ఇంటిరియరు కంపెనీవారు రాయలు ఎయిరు పూరునుండి

కొన నటచిరి. ఆప్పు డీ రాకపోకలు ప్రతివారమును జరుగును
ఇంపీరియలుకం తెనీ విమానములు తయారగువరకును సర్వీసు విమా
నము లేయుపయోగింపబడును. కెయికో నుండి బాగాడుకు మార్గ

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని బీర్పూర్ లోని బాటింగ్ డెస్ నీచి దుగ్గ
చిట్టాకు ఎడారి పొదకు. బాట్లనుంచి 530 మైళ్ల
దూరమునకువచ్చి అచటనుండి యెడారిమధ్యనున్న ధుర్గావెలు

జేరును, ఆపని స్వారూపిణియొక్క సత్రమును స్థాపించబడును.
 ౭౭ దైత్యులవైదునుగూడ తల్పబడును. ఇరాకు ప్రభుత్వము
 వారిచట పోలీసుఫూలును 41 నుండి ౭౦ పెరిదగముతో నుం
 దు. ఇచటనుండి రాండెసిమూరుగా బాగాడుకు జేరును

కావ్యార్థే నామకలు బచ్చి ఆవివారమువలనను కరచిలోనుం
తరువాత బోటుమీద బ్రహ్మ బోయి అచటనుండి కాగ్ధాడుకు
విమానములోబోయి షర్ పెప్రును బ్రాం రగు కలుసుకొందురు.
బాగాడునుండి కరచిలోవరమును పోవును. (అ.కా.)

100

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

బెజవాడ పురపాలకసంఘము: విద్యుత్తులవిరాళము

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునకు బెజవాడ ముఖ్యస్థానము చేయబడినపక్షమున విద్యుత్తుల విరాళము నొసంగుటకు సంసిద్ధులుగ నుండిమని బెజవాడ పురపాలకసంఘసభవారు నిన్న సాయం కాలము తీర్మానించిరి. బెజవాడపొరుగు రెండులక్షల నొసంగుటకు సిద్ధముగ నున్నారు. కృష్ణాజిల్లా బోర్డువారు తాలూకా బోర్డులవారు కలిసి ఏనిమిది లక్షలవరకు ఇచ్చుటకు సంకల్పించి నారు. మిషనరీలు ఇదివరకే ఇంటి వికారమైన స్థలమును సంపాదించి యున్నారు. మరియు పదిలక్షల నొసంగుటయే గాక విరోపా అమెరికాఖండములలో ప్రఖ్యాతిగాంచిన పండిత శ్రేష్ఠులను ఈ విశ్వవిద్యాలయమునకు సమర్పించెదమని వాగ్దత్తుము చేసినటుల తెలియుచున్నది. ఈవిరాళము లన్నియు కలిసి ఇరు వ లక్షలకు లక్షల వరకు చే కూ ర గలవు. ఇట్టి య పకాశము మరియు యితర పట్టణము నందును విచారించుటకు పిలువదని చెప్పవచ్చును. ఈ సంగతి సందర్భముల వన్నిటిని తెలియజేయవారికి నచ్చజెప్పి బెజవాడ కగ్రస్థానమును లభింపజేయుటకై ఇంటి నాయకులు పట్టుదలతో పనిచేయుచున్నారు. పురపాలక సంఘమువారితీర్మానము ప్రభుత్వమువారికి పంపుచు బెజవాడను విశ్వవిద్యాలయము యొక్క ముఖ్యస్థానమును చేయుటకు గల అవసరమునుగూర్చి పురపాలక సంఘాధ్యక్షులకు శ్రీ ఆయ్యదేవర కాశ్యేరరావు పంతులుగారు వ్రాసిన జాబు నీదగున బొందుపరుచుచున్నాను. ఈ జాబు చదివిన పిమ్మట బెజవాడనుగరించి ప్రతి యాంధ్రు డును పట్టుదల చూపునని నమ్ముచున్నాను.

పురపాలక సంఘాధ్యక్షుని జాబు:—విశ్వ విద్యాలయ స్థానములలో బెజవాడను చేర్చకపోవుట గొప్పలోటు. ఆంధ్ర దేశమునందు బెజవాడ అత్యున్నతస్థానము నలంకరించుచున్నది. 25 ఏండ్లక్రిందట ఏనిమిదివేలు జనసంఖ్యమాత్రమే గలదు. ఇప్పు డన్ననో జనసంఖ్య ఆరలక్షకు మించిపోవుచున్నది. ఆదాయము లో దీనికి సరిపాటునది మరియు పట్టణము ఆంధ్రదేశమున లేదు. ఈ పురపాలక సంఘమువారి ఆదాయము రెండున్నర లక్షలు. దాని తర్వాత రెండవది గుంటూరు. గుంటూరు పుర పాలక సంఘపు ఆదాయ 1,82,786 మాత్రమే.

ఆంధ్రదేశములో నితరపట్టణములన్నియు పెంపులేక యథా ప్రకారముగ నున్నవి. బెజవాడ యన్ననో అత్యున్నతముగ దిన దినాభివృద్ధి గాంచుచున్నది. దేశమునకు నడిబొడ్డు అన్ని ఇతర ప్రదేశములకు చురుగ్గ నతిశయము చేరగల ప్రయాణ సౌకర్య ములు,ఇదియే ఈయభివృద్ధికి కారణము. విశాఖపట్టణము రాజ మహేంద్రవరము పట్టణములలో విశ్వవిద్యాలయము లుంచిన పక్షమున గంజాం,విశాఖపట్టణము,గోదావరి జిల్లాలవారికి మాత్ర ము అవి దావులలో నుండును. బెజవాడను విశ్వవిద్యాలయ ము స్థాపించిన ఆంధ్రదేశమున కంతటి విశిష్టము నుండుటవలన నిజాంరాష్ట్ర ఆంధ్రులకు, దత్తమండలములవారికి, గుంటూరు నెల్లూరు జిల్లాలవారికి, గంజాం, విశాఖపట్టణము, గోదావరి జిల్లాలవారికి అందరకు సమానదూరములో నుండును. ఈకారణమువలననే నిజాంరాష్ట్రములో నివసించు అరువది లక్షల ఆంధ్రుల పక్షమున సభకేల బెజవాడను ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ స్థానములలో చేర్చవలయునకు యునంతృప్తిని వారు తెలియ బఱచియుండిరి. రాజమహేంద్రవరమున కాలేజి ప్రిన్సిపాల్ పదవి యందుండిన స్ట్రాథోంగారు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ ప్రణాళికను చేయునప్పుడే బెజవాడను దొకస్థానము నుండవల యుననినెను. ప్రస్తుతమున రాజమహేంద్రవరమున కాలేజి ప్రిన్సి పాల్ పదవి యందున్న శ్రీ విస్వా అప్పారావు పంతులుగారు కూడ బెజవాడయే సరియైన ప్రదేశమని నొక్కి వక్కాణించిరి. మనము నిష్పక్షపాతబుద్ధితో ఆలోచించెదమేని ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయమునకు బెజవాడ ముఖ్యస్థానముగను అనంతపురం మరొకస్థానముగను యుండిన యేర్పాటు చక్కగ నుండునని తేటతెల్లమగును. విశాఖపట్టణమునకు ఇదివరకే వాగ్దానముచేయ బడి అచట స్థలములు వర్షాలు సంపాదించబడినయెడల, బెజ వాడను ముఖ్యస్థానముగ చేసి విశాఖపట్టణం, అనంతపురముల యందు కొన్ని కాఖల సేర్పరచుట యుక్తముగ నుండును. ఈ పద్ధతి మాత్రమే ఆంధ్రదేశమునకు అనుకూలముగ నుండును.

ఇతర పట్టణములకంటె హెచ్చుగ బెజవాడ కొన్ని గొప్ప వాగ్దానములను చేయుచున్నది. బెజవాడ విశ్వవిద్యాలయ మునకు ముఖ్యస్థానము చేయబడినచో విషనరీలు పదిలక్షలవచ్చు

టకు సంపిద్యులై యున్నారు. ఇంతియగాక విరోపా అమెరికా ఖండములలో ప్రఖ్యాతిగాంచిన పండితులను ఈవిశ్వవిద్యాల యమునకు సమర్పించుటకు వాగ్దానము చేయుచున్నారు. బెజ వా డ పు ర పాల క సం ఘ ము వి ద్యు త్తు ల వి రాళ ము నొ సంగు ట కు తీర్మానించినది. తాలూకాబోర్డులు జిల్లాబోర్డు గొప్ప విరాళ ముల నొసంగగలవు. ఇంద్రకీలాద్రి పర్యతమునంటి వికారమైన స్థలము నిదివరకే ఇందులకై మిషనరీలు సంపాదించి యున్నా రు. ఆప్రదేశములలో రోడ్లువేయుటకు, నీటి గొట్టములను పెట్టు టకు, దీపములను వెలిగించుటకు పురపాలకసంఘమువారు సిద్ధ ముగ నున్నారు.

బెజవాడ ఆంధ్రదేశమునకు కేంద్రస్థానము. కృష్ణా డెల్టాకు అగ్రస్థానము. ఆంధ్రదేశమున వర్తక పారిశ్రామిక విషయములందు ప్రాముఖ్యము వహించినది. అనేక రైల్వేకు కాలువలకు కూడస్థానము. ఇందువలన ఇంజనీయరింగు తెక్నాలజీ, కామర్సు, ఇండస్ట్రీ, ఆగ్రికల్చరు, కాస్త్రములను బోధించుటకు బెజవాడ చక్కని ప్రదేశము.

కనుక బెజవాడను ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునకు ముఖ్య స్థానముగ చేసి ఆంధ్రదేశమున కంతటికి విశ్వవిద్యాలయము ప్రయోజనకారి యగునటుల చేయ వేడుచున్నాను" ఈ పట్టణముయొక్కయు జిల్లాయొక్కయు నాయకులు అన్ని రాజ కీయ కక్షలవారు కలిసి బెజవాడను ముఖ్యస్థానము చేయుటకు గట్టి ప్రయత్నము జరుగుచున్నది.

ముఖ్య స్థానము

ఉత్తర సర్కారులవారిలో కొండలు విజయనగరము ముఖ్యస్థానముగా యుండవలయుననియు కొందరు రాజమహేంద్రవరము ముఖ్యస్థానముగా యుండవలయుననియు మతీకొందరు బెజవాడముఖ్యస్థానముగాయుండవలయునని వాదించుచున్నా రు. దత్తమండలవాసులు (పశ్చిమాంధ్రులు) దత్తమండలము విద్యుయందు చాల హీనస్థితి యందుండుటచే దత్తమండలములో ముఖ్యస్థాన మేర్పరచవలయుననియు, అందుమూలమున అభి వృద్ధి గాంచగలవనియు కోరుచున్నారు. ఉత్తరసర్కారులవారు ఉత్తరసర్కారులకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము కావలయున ననుటయు, మధ్యజిల్లాలవారు వారి జిల్లాలకు ప్రత్యేక విశ్వవి ద్యాలయము కావలయుననుటయు, దత్తమండలవాసులకు దత్త మండలములకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము కావలెననుటయు చూడ ప్రస్తుతపరిస్థితులలో అకాశపుష్పములను కోరునటులయు న్నుది. ఆంధ్రోద్యమము ప్రారంభమైనది మొదలు ఆంధ్రజిల్లాల కన్నిటికిని ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము కావలయునని ఆందోళ న నలుపుచుండుటచే ఏనో ఒకవిధముగా ఆకోర్కెను నెరవేర్చుటకుగాను ప్రస్తుత విశ్వవిద్యాలయపు ట్టును ప్రవేశజెట్టియు న్నారు. ఈ విశ్వవిద్యాలయమును సాగించుటకే ప్రభుత్వ సహాయము సరిగా లేకయుండరెండు మూడు విశ్వవిద్యాలయములను యేర్పరచుటకు ద్రవ్యసహాయ మెచ్చట నుండి వచ్చునో తెలియకున్నది.

విశ్వవిద్యాలయ ముఖ్యస్థానమును యేర్పరచు విషయ ములో ప్రతిజిల్లావారును చాల శ్రద్ధగా యోచింపవలసిన విషయము. మన ఆంధ్రదేశమున పవిత్రములగు మూడు ముఖ్యనదు లు పారుచున్నవి. కనుక ఒకనదితీర మైనను విశ్వవిద్యాలయ ముఖ్యస్థానమున కనుకూల మగునటుల చూచుట చాలముఖ్యము. రాజమహేంద్రవరము గోదావరీతీరమున యున్నను రాజమండ్రి పురమును భాగుగా చూచినవారు విశ్వవిద్యాలయ భవనములను నదీతీరమున నిర్మించుటకుకూడా వసతిలేదని చెప్పకమానరు. అది యును గాక దత్తమండలవాసులకు రాజమహేంద్రవరము చాలామారులుగా యుండును. ఫలాభిమానముచే రాజమహేంద్ర వరము విశ్వవిద్యాలయ ముఖ్యస్థానమున కనుకూలముగా యుండునని చెప్పవచ్చునేకాని అన్ని ప్రదేశములవారికి సమాన దూర ముగా యుండి అనుకూలముగా యుండజాలదు.

కృష్ణాతీరమునందు బెజవాడనగర మున్నది. బైజాము స్ట్రీటు రయిల్వేయున్ను, గుంతెల్లు బెజవాడా మిల్ గేజ్ రయిల్వేయున్ను, చెన్నపురి కలకత్తా రయిల్వేయున్ను యిందు కలియుచున్నవి. కనుక దత్తమండలవాసులకును, బైజాము రాష్ట్రమువారికిని, ఉత్తరసర్కారుల వారికిని బెజవాడ మధ్య ప్రదేశముగాయున్నది. బెజవాడయందు ఏకకళాశాల లేకపోయినను బందరు నగరమున ఒక ఫస్టుగ్రేడు కళాశాల యున్నది. గుంటూరునందు ఒక రెండవగ్రేడు కళాశాలయున్నది. ఈకళా శాల త్వరలోనే మొదటిగ్రేడుకళాశాలకానున్నది.వ్యవసాయపు కళాశాల, టెక్నికల్ కళాశాల, టెక్నలాజికల్ కళాశాలలను ఆంధ్రరాష్ట్రమునం దెచ్చటను లేవు. వ్యవసాయమును, దేశీయ

ప్రశిక్షణమును అభివృద్ధిచేయుటకు యాకళాశాలలను త్వరలో యేర్పరచని యెడల నూతన విశ్వవిద్యాలయము యేర్పరచియు యేమాత్రము ఉపయోగముండదు. ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము న కగు ప్రత్యేక ఖర్చులకు ఆధారమగును. కనుక సర్వము వ్యవ సాయ, టెక్నికల్, టెక్నలాజికల్ కళాశాలలను యేర్పరచుటయే ముఖ్యోద్దేశ్యముగా యుంచుకొన్న బెజవాడ నగరమున విశ్వవిద్యాలయ ముఖ్యప్రదేశమును ఈనూతన కళాశాలలతో యేర్పరచుటకేమి యాటంకముండదని మానవ్యము. బెజవాడ ఆంధ్రరాష్ట్రమున కంతకును మధ్యప్రదేశ మను విషయముపై యెవ్వరును భిన్నాభిప్రాయమును చెలుపుటకు ఆసదములేదు. కృష్ణానదీ తీరమున విశ్వవిద్యాలయ భవనములను నిర్మించుటకు చాల అనుకూలముగాయున్నది. వ్యవసాయ విషయములందు బెజవాడ చాల ప్రాముఖ్యమును గాంచియున్నది. కర్ర కులసం ఖ్యకూడ చాల యెక్కువగాయున్నది. ఇదియును గాక దేశీయ పరిశ్రమలందు కూడ బెజవాడ మంచి పేరు గాంచియున్నది. రంగుల అద్దకము,జంబుఖానాల నేతమొదలగునవి ప్రాముఖ్యములై యున్నవి. సమీపముగనే కళాశాల గలవు.

కనుక గుంటూరు, బందరునందును కళాశాలలతో బెజ వాడలో వ్యవసాయ టెక్నికల్ టెక్నలాజికల్ కళాశాలలను స్థాపించి (రాటుము పరిశ్రమకుకూడ ప్రాముఖ్యమొసగి) విశ్వవి ద్యాలయ ముఖ్యస్థాన భవనములను కృష్ణానదీతీరమున నెలకొల్పి న ఆంధ్రదేశీయుల కందరికిని అనుకూలముగా యుండునో కాని రాజమహేంద్రవరము కాని, విజయనగరము కాని, దత్తమండల ములో యేప్రదేశముకాని విశ్వవిద్యాలయ ముఖ్యస్థానము నెల కొల్పటకు అనుకూలముగా యుండజాలదని ఫలాభిమానము లేక యెల్లవారికిని అనుకూలముగా యుండవలయుననువారు చెప్పక మానరు. ఈవిషయము తెలియజేయవారి దృష్టి నాకర్షించునని నమ్ముచున్నాము.

వెల్లాల రామకృష్ణశాస్త్రి,
జమ్మలమడుగు.

పుదుక్కోట

పుదుక్కోట సెప్టెం 15:— పి.కె. కున్యినీమి న ను దివానుగారు కాసనపల్లి మందిరమందు రాజాగారి చిత్రపట మును, రీ కెంటు సాహేబుగారి చిత్రపటమును బహిర్గత మొనర్చిరి.

పుదుక్కో రయితుల పార్టీకోత్సవము వచ్చేసెల 2 న తేదీన జరుగును. తిళచనాపల్లి, న్యవసాయకాఖ డిస్ట్రిక్టురు కోళందై స్వామిపీఠేగారు అన్యకత వహించెదరు. (ఆ.ప్రె.)

వెరబెబుండ్

పలచని పిర్మమును గట్టిపరచి మాత్రములోను స్వప్న మందును శ్రీ ప్రసంగములోను పిర్మనష్టమగుచున్న తక్షణం నిలిపివేయును. మునలితమును నపునకత్వమును పోగొట్టి నూతనయానన మొసగి సంతానము కలిగించును. కాళ్ళులాగుట, అజీర్ణము నడుమునొప్పిని రూపుమాపును. యా వ నుల కు అమృతము వంటిది. బలహీనులకు శ్రీలకు మంచి బల మిచ్చును. 20 దినముల మందు 8—0—0. తేపాలఖర్చులు 0—6—0 అమృతరత్నాకరము, 45 బందరు పీధి, మద్రాసు.

యునానీ శరీరారోగ్యనంజీవి

సర్వకాలములందు ఉపయోగింపదగిన రోహ్యము ఇది రక్తమును శుద్ధిపరచును. శ్రోతరక్తమును పుట్టించి మనోయుల్లాసము గలిగించును. దాహణమైన ఆకలిపుట్టించి కాయసిద్ధి చేయును. ఆజీర్ణతైత్వరోగములను, సర్వమేహము లను, సెగ, సవాయి దుర్బలములు, రసపట్టు, పిర్మనష్టమువలన కలుగు సర్వవ్యాధులను, తుయ, శ్వాస, క్షేష్ణ రోగము లను, పదివిధముల మూలశంకులు నశింపజేయును. కులాసాగా కాలవిరోచనము చేయించును. శ్రీల శ్వేత రక్త కుసుములు ప్రవరరోగములనున్న సర్వబహిష్టగుగ్ధులను అద్భుతముగా కుదుర్చును. ఇది మొదడుననుసరించియుండు సర్వవ్యాధులను నివారణజేసి భావకశక్తిని శేతరోగములున్న బాసజేయును. ఈరోహ్యము వనమూలికలతో తయారుచేయబడినది. ఇందులో రస విష గంధకాదులు వున్నట్లు యెవరైన రుజువుపరిచేయెడల రు 500 లు బహుమతి యివ్వబడును. అందరకు ఉపయోపడు నటుల తక్కువఖర్చుకు యిచ్చుచున్నాము. ఈరోహ్యము సేవించిన ప్రతివారును దీని గుణములు తెలిసికొనినపిమ్మట 24 తుల ముల బంగారము ఖరీదు చేయగల దని దృఢముగా నమ్ముగలరు. ప్రతిబడిపిల్లలకు మిక్కిలి ఆవశ్యమైనదని నమ్మువలయును. ఇది వాడేటప్పడు ఏవిధమైన పత్తములేదు. 24 తులముల రోహ్యము వెల ఖర్చులు సహా రు 2.8-0.)

యం. అజీబద్దీన్, పితాపురము, గోదావరిజిల్లా.

చెన్న పురి బజారుధరలు

1925-26 వ సం. సెప్టెంబరు 18-వ తేది శుక్రవారము

1. ధాన్యములు

దసరాయల కా 1-కి రు 80 0 0 మొదలు 42 0 0 వరకు		
బియ్యముబస్తాలు	మొదలు	వరకు
మనుమల తనాటిది ,, ప 48 గలది రు	14 0 0	15 0 0
నెల్లూరిది ,, డిటా	15 8 0	16 0 0
డిల్లీ ,, డిటా	15 0 0	17 0 0
కాగులు కా. 184 బస్తా 1-కి	8 12 0	9 0 0
నూపులు ,,	30 0 0	24 0 0

2. ధాన్యము పప్పులు

కందులు బస్తా 1-కి రు 205	12 8 0	18 0 0
సెనగలు ,, డిటా	11 12 0	12 8 0
పెసలు ,, డిటా	18 8 0	14 8 0
మినుములు ,, డిటా	15 4 0	16 8 0
ఉలవలు ,, ర 164	8 8 0	9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నూపులనూనె కా 1-కి	154 0 0	155 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	25 0 0
కొండాపురంపేరునెనగపప్పుబా1కి	61 0 0	68 0 0
ఇతరప్రదేశము ,,	56 0 0	59 0 0
పేరునెనగనూనెగానుగబా1-కి రు 185 మొదల నూనె	180 0 0	
ఆముదము బా 1-కి	114 0 0	115 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	100 0 0	
మారపసుపు ,,	45 0 0	50 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరిది)బా1కి	100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మజుగు 1-కి రు	45,50	
కాశీమా పిపాయకట్టు		50,55
తెల్లము బా 1-కి	40 0 0	55 8 0
చింతపండు బా 1-కి	50 0 0	77 0 3

5. ఇనుము

శట్టరకం బా 1-కి	28 0 0	88 0 0
చదరం ,,	28 0 0	86 0 0
రవుండు ,,	88 0 0	45 0 0

6. లోహములు

వెండి 100 రులొకకు	72 0 0	75 12 0
బంగారము, తులము 1-కి	21 4 0	21 8 0
సవరము 1-కి		13 6 9
ఇత్తడి బా 1-కి	264 0 0	275 0 0
రాగి డిటా	280 0 0	281 0 0
అస్కాచక్కెర 226 పాల్ గలది	34 0 0	34 4 0

7. దూది

బోండానెట్టుబారస 1-కి	రు 300 0 0	
పల్నాడు దూది ,,	215 0 0	

8. నూలు

కోయిల్ పట్టి నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి	7 0 0	
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	4 12 0	
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి	7 4 0	
మోళయేనుగ నెం 20	9 8 0	
వడ్డాక్ నెం 24 1/2	9 12 0	
14 1/2 క్విల్క్ పక్షి	7 8 0	
నెం 20 తెన్ని సింహం	9 4 0	
నెం 22 ,,	9 12 0	
నెం 12 1/2 తెన్ని సర్పము	8 0 0	
నెం 14 1/2 ,,	8 4 0	
నెం 12 1/2 అత్తెన్న	7 2 0	
నెం 12 1/2 కొయిలుపట్టి	7 0 0	
నెం 22 1/2 రంగునిగూడ	9 4 0	
నెం 14 1/2 రాధాగూడ	7 2 0	

శిగ్గి కీ డ (పాణనం చా)

రెండవ కూర్పు 8 అక్షరాలు

ఉపాధాతము బాణనం చేయుటలో జాగ్రత్త, తుపాకి నుండు, బాణనం చాలాని వస్తువులు. దేశవాళీ బాణనం ఇం గీమ బాణనం గంధురంగుల వెన్నముద్రలు, అకాశబా ములు, గత్తెలు, తారాముఖాలు, పేకలు, చివ్వులు, చక్రబాణములు పోర్టులైరు, బంగారువాన, వెండివాన, నెమలిపించ, పాముల కట్టు, రంగులమత్తెలు, అక్షరముల చిత్రములు, అవుట్టు, గుడ్డు నీటుబాణనం చా భోగిమంటలు మొదలగునవి.

సంబాణాణి ముద్రాక్షరాల, ఏలూరు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా

గూడూరులో శ్రేష్ఠము! బజారునందలి రకములన్నిటికంటే శ్రేష్ఠమిది!! వెలగో సరసము!!

రాజేశ్వరి

చర్మవ్యాధులకు



బోర కృష్ణబుచ్చి

వజ్రాయుధము

మైనపువట్టులు, అన్ని రకముల సబ్బులు కూడ దొరుకును. అన్ని స్థలములలో ఏజంట్లు కావలెను.

ఆర్.ఆర్. సోపు అండ్ క్యాండిల్ వర్క్సు, బెజవాడ.

మీ వెంట్రుకలను వెంచుడు.

మీయొక్క శరీరమును ఎటుల పోషించుచుంటిరో అటులనే మీరు మీ వెంట్రుకల విషయములో గూడ ప్రస్తుత శాస్త్రీయమైన పరిశోధన ననుసరించి పోషింపవలెను.



కామినియా నూనె

(రిజిస్టర్డ్)

కామినియా నూనె ప్రసిద్ధి కెక్కిన వస్తువులే కాస్త్రీయ ముగా తయారుచేయబడినది. ఇది శిరోజములు పెంచుటకు గాను మంచివస్తువు. ఇది వెంట్రుకలయొక్క మొదళ్లకు కావలసిన సహాయమును చేయుచు పోషించుచుండును. దానిని ఉపయోగించినయెడల యిదివరలో రాలిపోవుచున్న వెంట్రుకలను రాలిపోకుండ కాపాడును, చుండు మొదలగు వానిని తలలో కలుగ నియ్యకుండ కాపాడుటయే గాక, వెంట్రుకలను పట్టువలె, మృదువుగాను, అందముగాను పెంచును. అంతియే గాక ఇది చర్మమును శుభ్రముగా నుంచి మెదడునకు చల్లదనమును కలిగించి సుఖము నిచ్చును. ఇన్ని మంచిగుణములు కలిగిన యీ కామినియా నూనె శ్రీలక్ష్మి, పురుషులకు, పిల్లలకు రక్షణదామ. దానియొక్క ఆధిక్యమునకుగాను, చెన్నపురి ప్రదర్శనములోను, డిస్టామా ఆఫ్ మెరిట్స్ చెన్నపురిలోను, అలహాబాదు ప్రదర్శనములోను బంగారు పతకములను బహు

తిగా నొసంగిరి. ఒక బుడ్డి ధర 1-0-0. ఖర్చులు 0-6-0 ఎక్స్ట్రా. 3 బుడ్డు ధర 2-10-0. ఖర్చులు 0-12-0 ఎక్స్ట్రా.

పై కామినియా నూనె ప్రతిన రక్తనివృద్ధి, పట్టణములందును, పల్లెలలోను విక్రయింపబడును. లేకున్న సోల్ యేజెంట్లు:- ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ 155 జమ్మామసీదు, బొంబాయి అని వ్రాసిన

మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుడు.

ఆటోదిల్ బహారు ఆత్మరు. అన్నిటిలోను ఉత్కృష్టమైనది.

ఇది సువాసనద్రవ్యముగాను, అత్తరుగాను గూడ ఉపయోగపడును.

కొన్ని మక్కలను మీ చేతి దుమలుమీద చల్లినయెడల కనునీయమైన సువాసన అన్ని దిశలను వ్యాపించును. ఇది దీనియొక్క ఆధిక్యమునకు కలకత్తా ప్రదర్శనములో బంగారుపతకమును బడసెను.

1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర రు 2-0-0 | 1 డ్రాం బుడ్డి ధర రు 0-12-0

1/4 అవున్సు బుడ్డి ధర రు 1-4-0 | వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము 0-6-0

సోల్ యేజెంట్లు:- ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

126

155 జమ్మామసీదు, బొంబాయి.

వస్తుగుణ దీపిక

అయిదవకూర్పు- నూతనాంశములం తేర్చి ముద్రించెదము.

ఈ గ్రంథముయొక్క యుపయోగము ఎల్లరకును తెలిసియే యు న్నుది. ఇందు సమస్తవస్తువులు, మూలకములు, అవశేషద్రావములు ధలములు మొదలగు వానియొక్క గుణగుణములను జక్కగ వివరింపబడినవి. 1100 పేజీలగ్రంథము వెల 5-0-0.

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము

2179

యర్రా జగ్గారావు బ్రదర్సు,

రాజమండ్రి.

రత్న పురుష లేహ్యం

శుభ్రవస్తువును పోగొట్టి బలముగలుగజేయు అమృతలే హ్యం. ఏకారణముచే సంభవించిన శుభ్రవస్తువునను పారదోలు నని అనేకులు. కొనియాడినారు. మేహమువల్ల వచ్చినదను, మూత్రరోగములుకూడా తగ్గును. డబ్బీ రు 3-4-0.

(క్రవ్యాధి)

1963

అశీర్వాదమునాగొట్టి అన్నపానములను చేయుటయే గాక మంచిజీవితాన్ని కలుగజేయును. రుబాం 1 కి రు 1-0-0.

పట్టాభిరామ వైద్యశాల గోదావరి జిల్లా(రాయవరం)

కృష్ణా నందా సబ్బు

దీనిని వాడుటచే యేలాటిబాధ మంటలు లేకనే దేహమునం దేభాగమునందైనను యుండు వెంట్రుకలను తేక్షణపే తీసివేయును. 3 బిల్లుగలపెట్టె 1 కి రు 1-4-0 యేజంట్లు కావలెను.

సుందరం అండ్ కో

5, భద్రయ్యగార్లనుపిడి, పార్కుటవున్ మద్రాసు

స్వాతంత్ర్యలక్షణము

ఇది స్వాతంత్ర్యతత్వమును బోధించు

అపూర్వగ్రంథము

ఆంగ్లమున విరివిజేతవస్తువును తెలుసు మెక్స్ క్విసిగాకు కవియించిరి.

గుంటూరుజిల్లా బ్రాహ్మణకోడూరు జాతీయ పాఠశాలలో పాఠ్యాయులగు ఓగటి వెంకటసుబ్బయ్యగారిచే ఆంధ్రీకృతము.

భావగర్భితము. తెలివైనవారును ప్రతి ఆంగ్లమును నదినితీరవలెను కొద్దిపాటుమాత్రమే ముద్రితము ట్టరపడుదు.

వెల రు 1-0-0

మొత్తముగాకొనువారికి కమీషను యివ్వబడును.

వలయువారు గ్రంథకర్తకు గాని లేక గుంటూరుజిల్లా కాలిగెను శంభు కార్యదర్శికిగాని వ్రాయవలయును.

అమృతాంజనము

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది. అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

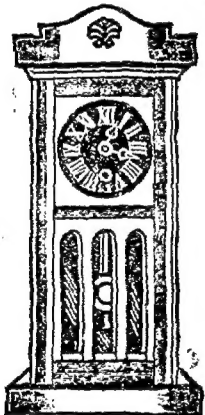
క్షిరబలాశైలము

వాతరోగములకు వజ్రాయుధము పంటిది. మలబాధచేయునుంచి ప్రఖ్యాతినిపొందినందు. ఆంధ్రులు ఇదివరకు, అనుభవించి యెరుగని దగుటచేత

ముక్త్యాలరాజుగారు బహుధనమువ్వయించి, తమ సంస్థానవైద్యులచే తయారుచేయించి అందరికి లభ్యమగునట్లు చేసినారు. ఈతైలము అన్ని వాతవ్యాధులను బోగొట్టును. మనోవ్యాధిగలవారలకు, పిత్తప్రకృతిగలవారికి మిక్కిలి మంచిది. సరములకు బలమునుగలిగించి కఠినదార్ధ్యమును పెంపొందించును. చచ్చుబడిన కఠినము గలవారికి, సుఖవ్యాధులచే బాధపడి సంభోగకే కొల్పోయినవారికి మంచిది. వాతరోగులు అనేకమంది దీనిని నేవించి విముక్తులయినారు. మాయనుభవము. వాతవ్యాధులకు గంతటి మందులేదని నమ్మకము గుడిరినది. డాక్టరు కోమసుగారుగూడ మెచ్చుకొన్నారనుటను బట్టి దీని ప్రాత్యస్త్యము తెలియ ఇలదు. సంస్కారాధిక్యమునుబట్టి మూడువిధములుగా తయారుచేయబడినది. తాపతునుబట్టి వీడికానలిన వారు దానిని ఆస్పించుకొనవచ్చును. ఔషధము వాడువిధము మందుతో పంపబడును. ఇది పైమర్దనమునకేగాక లోపలికి పుచ్చుకొనుటకు తెపయోగించును. 7 సార్లు ఆవ రితిమైనది. 4 అవున్సులు 2-0-0. 21 సారి ఆవ రితిమయినది 4 అవున్సులు 5-0-0. 101 సారి నువ రితిమయినది 1 అవున్సు 8-0-0 4 అవున్సులు 12-0-0 ఎక్కువగా తీసికొనువారికి కమిషను రేట్లు: పోస్టుఖర్చులు వేరు.

అడను:— మేనేజరు, ఆర్వర సాయనశాల, ముక్త్యాల, కృష్ణాజిల్లా.

ఆంధ్రపత్రిక చందాదారులకు మాత్రము



ఒక నెల వరకు మాత్రము ఒకగోడకు తెగిలించు గడియారమును, చేతిలో ధరించు 18 కాకెటు రోలుగోట్టు వన్నెగల గడియారము తోలుపట్టుతో సహా ఒక నెలకుమాత్రము యిచ్చుచున్నాము.

యీ రెండును అయిదు సంవత్సరముల వరకు ఉత్తరవాదము. మిక్కిలి విలువగలవి త్వరపడుదు. ఈతరుణము తప్పిన మరయొకతరుణము దొరుకుట దుర్లభము.

ప్రత్యేకముగ గోడకు తెగిలించు మాడరకొ రెండురూ ధర రూ. 5-0-0 18 కాకెటు వన్నెగల చేతికిట్టుకొను గడియారము 7-0-0

విలాసము:— కష్టను వాచికంపెనీ, తపాలాపెట్టె 265 మదరాసు

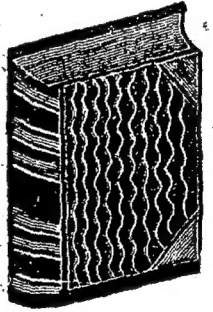


ఆంధ్రగ్రంథాలయములకు దసరా తగ్గింపు ధరలు

సుప్రసిద్ధ భాషా పరిశోధకులగు శ్రీయుత లేకుమళ్ళ రాజగోపాలరావు పంతులుగారిచే బ్రకటింపబడు సాత్ ఇండియన్ రీసర్చి ఆను నాంగ్లమాసపత్రికయొక్క ఐదుకట్టి సంపుటములు సెప్టెంబరు నెల ఆఖరునాకు మాత్రము ఆంధ్రదేశ మలోని గ్రంథాలయములకు తక్కువవలకు ఈయబడును. అ మూల్యమైన పరిశోధనావిషయములు కల యీ పత్రిక పాత ప్రతులు చిక్కుట దుర్లభము. మొదటి సంపుటమునకు రెండు సంచికలును రెండవ సంపుటముతయను మూడవ సంపుటము తయ నాలుగవ సంపుటముతయ అయిదు సంచికలును, అయి దవ సంపుటముతయ ఆంధ్రగ్రంథాలయములకు రూ. 5-0-0 అయిదురూపాయలకే ఈయబడును వీని అసలు ధర రూ. 22-8-0 పోస్తేజీ కొనువారిది. వలయువారు పైపత్రిక మేనే జరుగారికి వేసిరి. ఛెన్నై పురి, అసి వ్రాయవలెను.

చదువ చదువ. సంతోషించెదరు ! నీకు కానుకనదియు, నీవు చూడవలసినదియు చాలరోజులు వెదికిన కాస్త్రమిదియే.

శరీర మర్మ శాస్త్రము



ఆంధ్రభాషలో ఇట్టిపూర్తి రిరహస్య శాస్త్రము ఇదివరకు యెవరివలను బహి రంగముగా ప్రచురింపబడలేదు. దీనిలో శ్రీ పురుష లక్షణములును వారియొక్క అవయవము విలక్షణ ములు శృంగార రహస్యములును, మొగ ఆడ అను శిశు ఉత్పత్తి వివర ములును, స్త్రీశిశువు విహాయములు మర్మముగా వ్రాసిపెట్టినపుస్తకమును చక్కగా 64 వివిధచిత్రపటములతో ముద్రించి యున్నాము. ధర రూ. 1-0-0. వి. పి. చార్జీ 7 అజాయి. ఎం. ఎస్. సరస్వతి అందు కంపెనీ, నెం. 9, ఆరుముగంబి, మదరాసు.

గురు సహాయము లేక యే హిందీ నేర్చుకొనుడు

ఇంగ్లీష్ కూర్చుని హిందీ నేర్చుకొనుటకై ఈకింది విరు వాహకు వ్రాసి కావలసిన పుస్తకములు తెప్పించుకొనుడు. శేట లాగు ఉచితముగా పంపబడును.

హిందీ స్వభాషిని పం|| హృషీకేశర్యగారిచే వ్రాయబడినది.

హిందీక పహలీ పుస్తక 0-2-0 హిందీక దూసరిపుస్త 0-2-0
 ,, తీసరి ,, 0-8-0 ,, బాధి ,, 0-8-0
 హిందీ పాతమాలా ,, 0-2-0 హిందీ అనువాదమాలా 0-8-0

ఇందు తెలుగు హిందీపాఠములు అనువాదము చేయుట కనుకూలమగునవి కలవు.

హిందీ తెలుగునిఘంటువు రు. 2 తెలుగు హిందీనిఘంటువు రు. 1 ఈ రెండు నిఘంటువులు శ్రీ జంధ్యాల శివన్నశాస్త్రి గారిచే రచింపబడినవి. (2800)

హిందీ ప్రచారకార్యాలయం, తిరువల్లిక్కేజీ, మదరాసు.

హిందూ ముహూర్తముల వికమత్యము! ముహూర్తముల మత్తగ్రంథము

నలకాదు, నాటకము కాదు! కురాను పరీవు

కర్త: చిలుకూరి నారాయణరావు, ఎమ్. ఏ. ఎల్. టి.

(రాజమహేంద్రవర కళాశాలయందు సంస్కృతాంధ్ర భాషాధ్యాపకులు)

800 పుటల గ్రంథము: వెల సాధారణరూపి రూ. 3 లు; ఉత్తమప్రతి రూ. 4 లు.

దయచేసి ఒక పుస్తకమును కొనండి. ఆంధ్రవాఙ్మయమును పోషించండి.

వలయువారు: మేనేజరు, ప్రపంచమత గ్రంథమాలా కార్యస్థానము, ఇన్నీసు పేట, రాజమహేంద్రవరము.

పై రెక్కు | మలేరియా, ఇతర జ్వరములను

ఒక్కటియే తక్షణమే కుదుర్చును. దీనిని ఉపయోగించిన రోగులు ఆరోగ్యమును పుష్టిని గలిగియుండుటయే ఒక గొప్ప యోగ్యతాపత్రిక. ఇందుచేతనే **పైరక్యు** లెక్కపెట్టుటకు ఏలుకానంత మిక్కిలి అమితముగా విక్రయించబడుచున్నది.

ఇందేమియు రహస్యములేదు

దయచేసి వ్రాసిన యోగముకూడ తెలుపబడును

బుడ్డి 1 కి ర్పు 0-13-0 మాత్రమే

వి. పి. ఖర్చులతో సహా రూ. 1-4-0.

1591